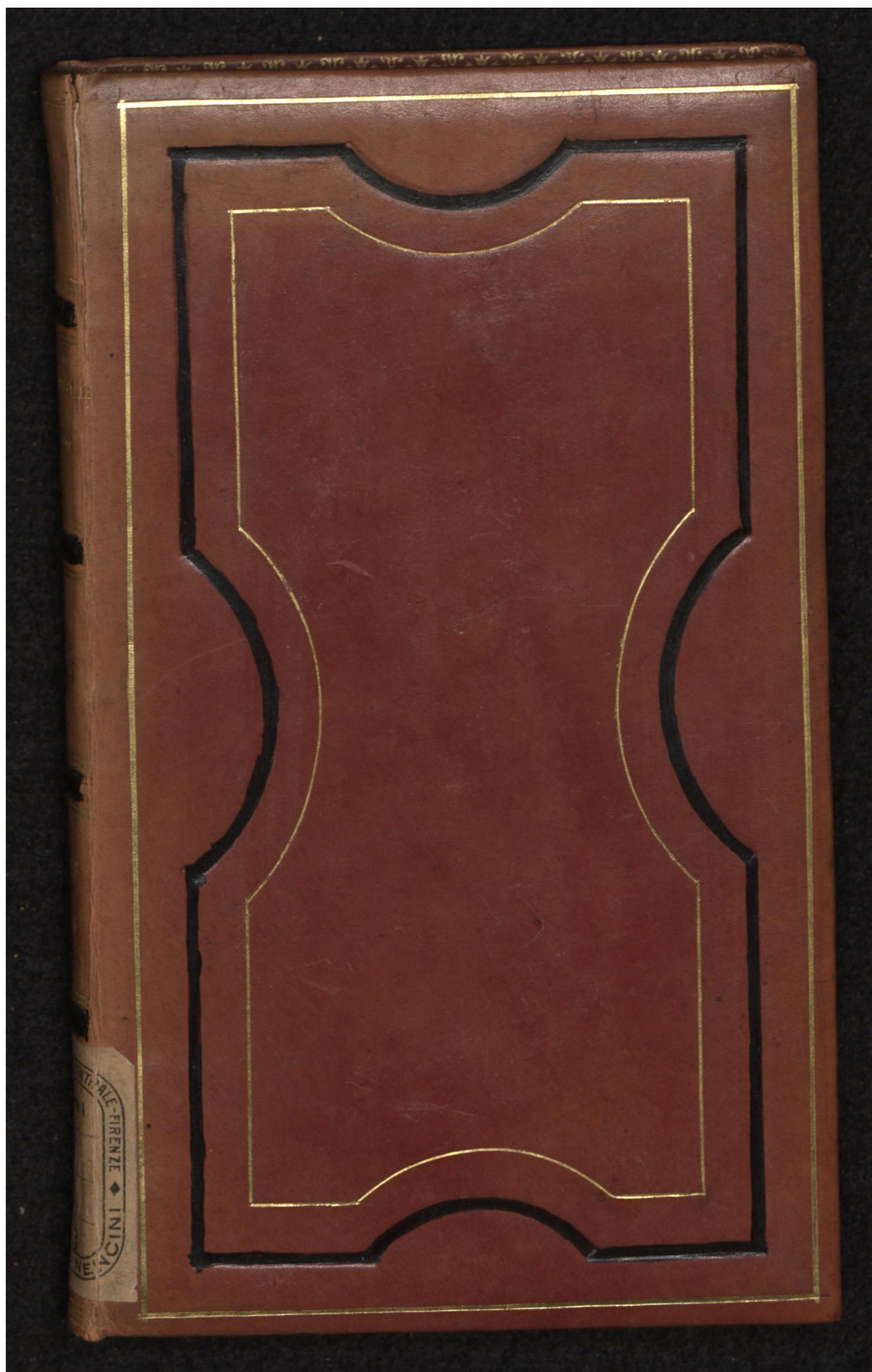
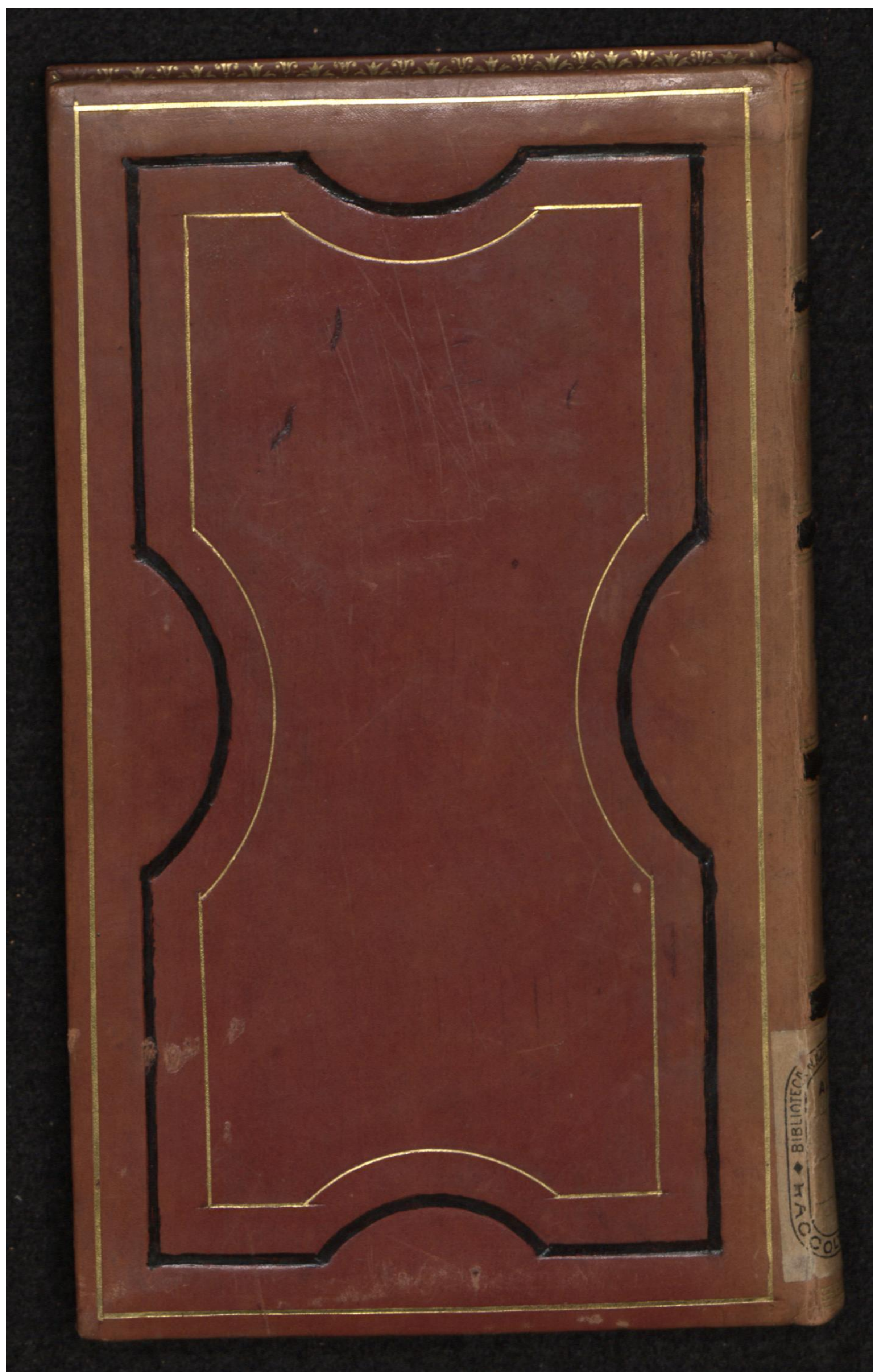

POETICA
ALDUS
1536
ALDINI
I
3
43

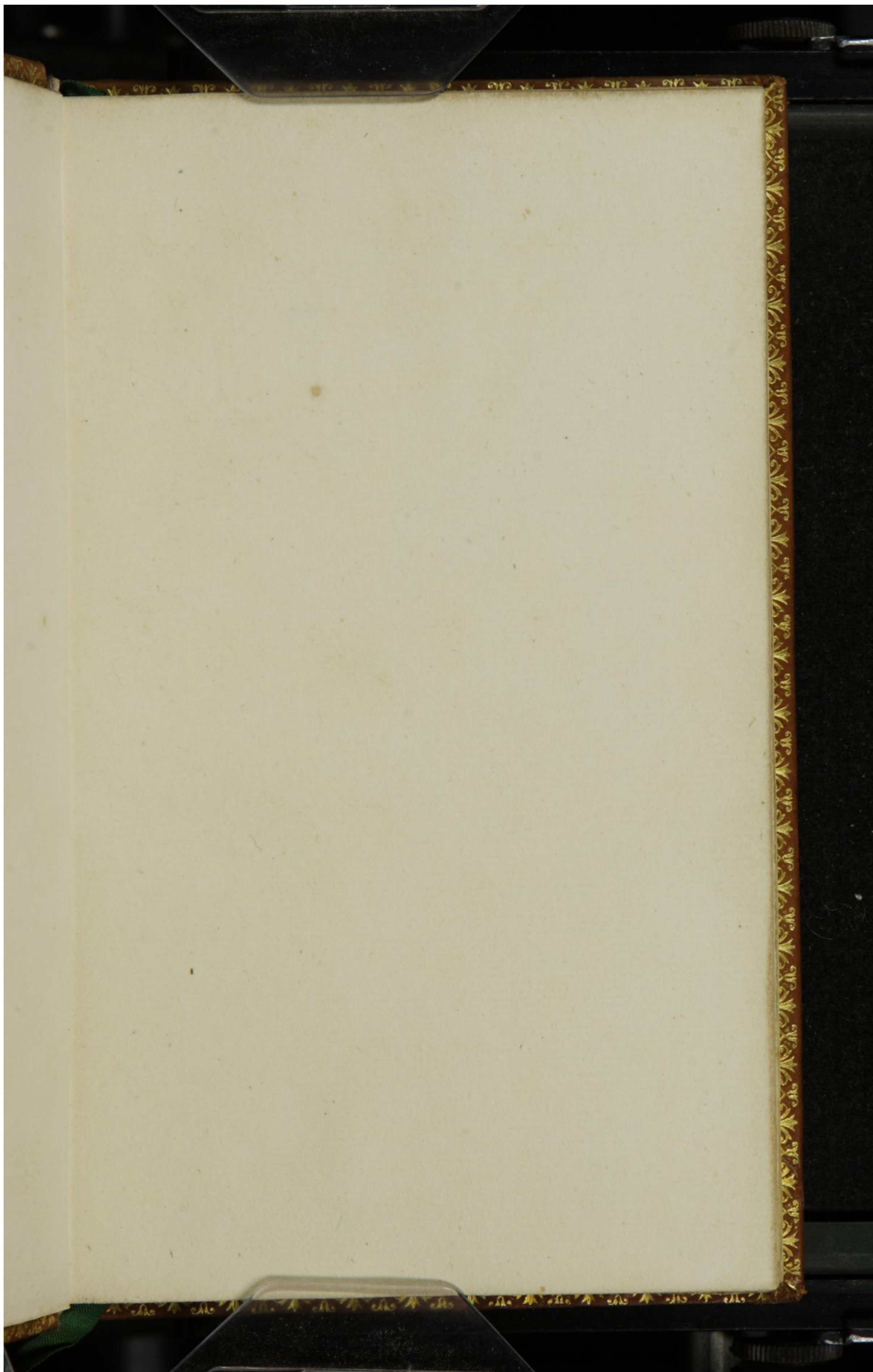

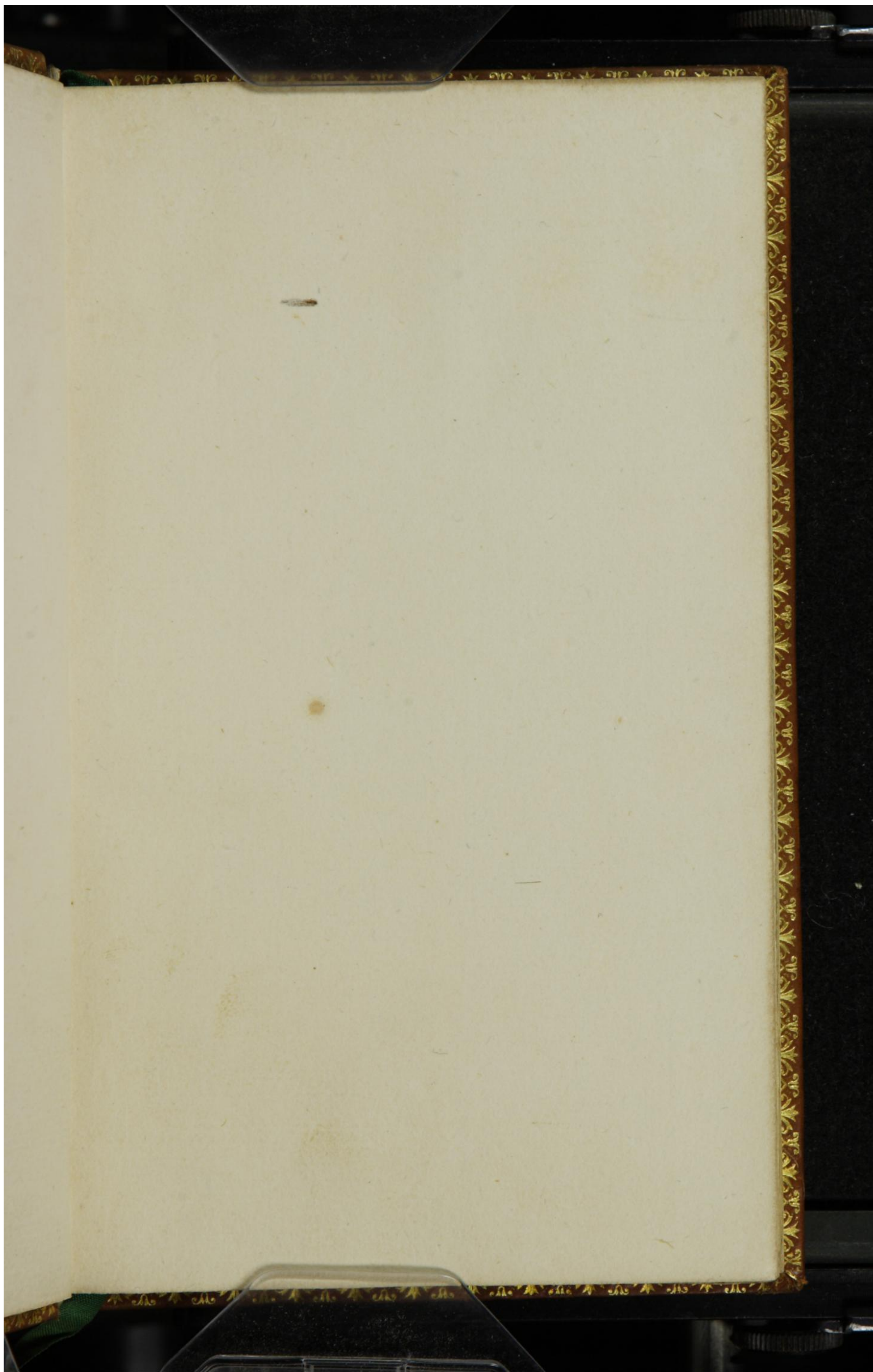

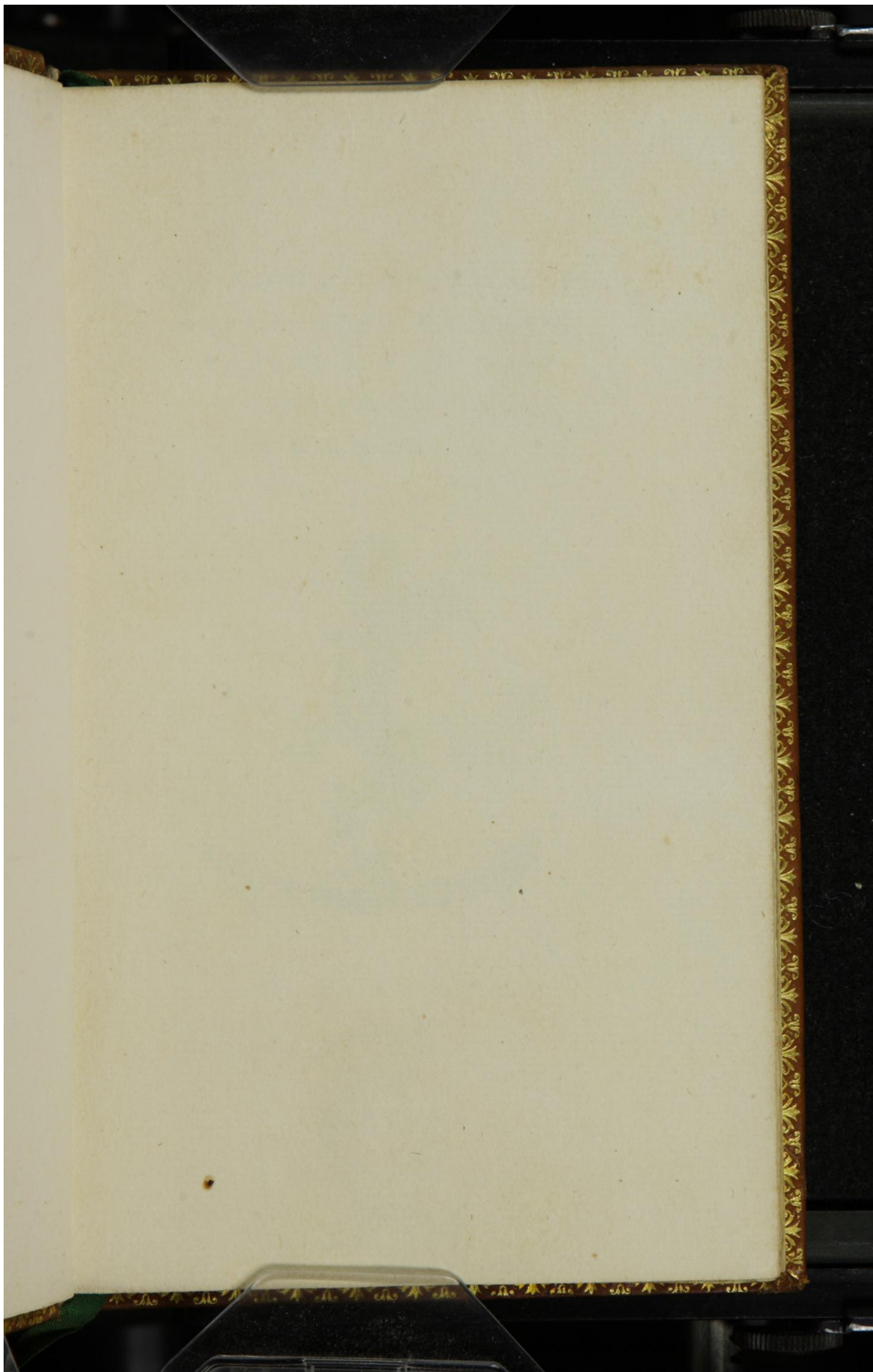

Ex Libris Ioannis Nencini
1874

ARISTOTELIS POETICA, PER ALEXANDRVM PACCIVM, PATRITIVM FLOREN-TINVM, IN LATINVM CONVERSA.

M. D. XXXVI.

GVLIELMVS PACCIVS ALEXANDRI F. FRANCISCO CAMPANO S. P. D.

CVM mecum ipse sæpe, ac diligenter consyderarem Francisce Campane, an Aristotelis Poëticen in latinum ab Alexandro patre conuersam, in lucem proferre, an uerò, ut hactenus feci, comprimere deberem: plurimum me ab eo dehortari uidebatur, quòd sciebam illum ab ea diuulganda uehementer abhorruisse, nisi prius institutum in hac re suum, ad quē optabat exitum, id quod minime potuit (mors enim eius consilium præuertit) perduxisset. Atque utinam non ita ante tempus è uita discessisset. nam præter hoc, multa etiam alia ex eo commoda facile nobis accidere potuissent. Voluit igitur pater suam hāc lucubrationem, magis domestici exempli causa, ut monumenta, & quasi uestigia studiorum suorū, intra proprios parietes contineri, quàm ex eius nondum perfectæ, & absolutæ, ut ipsemet ad Leonicum scribens testatur, editione famam, & existimationem suam, quam omnibus alijs in rebus honeste augendam, atque amplificandam summo studio, & labore curauit, in periculum, discrimenq; uenire. Hæc ferè mihi in mentem ueniebant, quibus ego ab ea edenda uehementer deterrebar. Contra uerò non mediocriter incitabar, quòd ad eam rem authores, ac monitores habebam complures doctissimos, prudentissimosq; uiros, quos ego semper cum paterni nominis studiosissimos, tum mei amantissimos cognoueram. Qui illi ipsi

uiri, cum hanc interpretationem per multos dies in manibus habuissent, eamq; nō solum, ut dicebant, legissent, sed diligenter etiam ponderassent, ac examinassent, statuebant, si emanaret, non modo de patris fama hoc non esse detracturum, uerum etiam ad eius nominis memoriam multum additurum. Accedebat praeterea, quòd id à me flagitabant multi, docti admodum, mihiq; amicissimi: inter quos erat nobilissimus philosophus Vincentius Magius: qui (ut est studiosorum cōmodi, utilitatisq; summe studiosus, et cupidus) libelli illius explicandi prouinciam, onusq; susceperat. quibus ego hominibus ob singulares eorum uirtutes, & non uulgaria in me studia, ut omnibus in rebus, ita etiam in hac ipsa mirifice gratificari cupiebam: cum praesertim ita saepe, & ita uehementer id à me contenderent, ut aut mihi eorum flagitationibus satis esset faciendum, aut officium necessitudinis repudiandum, atque abijciendū. Quapropter constitui tandem illam foras esse dandam, non tantum doctissimorum illorum, eorundemq; prudentissimorū, qui id mihi suadebant, nō amicissimorum, qui uehementissime petebant, rationem ducens: quorum tamen nec authoritatem aspernari, nec beneuolentiam, & uoluntatem negligere debeo: quantum ueritus, si id nō fecissem, ne quis forte me, si quid ex his patris studijs, & laboribus ad cōmunem fructum afferri potuisset, id ipsum supprimere, & in propriū tantum usum conferre uelle suspicaretur. quod cum ingenui animi homine, & ijs studijs, quibus à pueritia mea deditus fui, minime est dignum: tum à natura & institutis meis semper fuit alienissimū. Quocirca, ut cōmodius huius rei studiosis consuleretur, grae-

cum etiam, quàm emendatissime potuimus, huic adiungendum curauimus. Quòd si per seditiones ciuiles, rerumq; nostrarum confusionem, exemplaris mihi illius potestas fuisset, in quo corrigendo pater uehementer laborauerat, adiumento usus doctissimorum hominum, multorumq; peruetustorum codicum: illud æque, atque interpretationem, publici commodi causa libenter in medium protulissem. Hunc autem Aristotelis libellum tuo potissimum nomine diuulgari, & in manus hominum peruenire uolui: siue quòd in eo poëticæ artis præcepta diuinitus, ut omnia ab Aristotele, traduntur: qua in re tu non minus, quàm in omni alio uirtutum genere, mirabiliter excellis: siue quòd, si optandus mihi erat, cui ego ob suum egregium, ac prolixum erga nos animum, quacunque in re mihi occasio, facultasq; daretur, memorem me, ac gratum ostendere deberem, nullus profecto, uel admodum pauci (sed non omnia omnibus conuenire arbitror) mihi occurrebant, quibus ego non te iure præferendum esse iudicarem. Mitto igitur ad te has, cuiusmodi illæ sint, patris mei uigilias: atque ita mitto, ut perpetuæ meæ erga te beneuolentiæ, atque obseruantiæ non obscuro testimonio tibi sint, atque etiam, quotiescunque eas in manus sumpseris, te, tametsi admonitore nõ eges, ad rerum nostrarum memoriam excitent. Vale.

Patauio V. calen. Martias, M. D. XXXVI.

ALEXANDER PACCIVS NICOLAO LEONICO S. D.

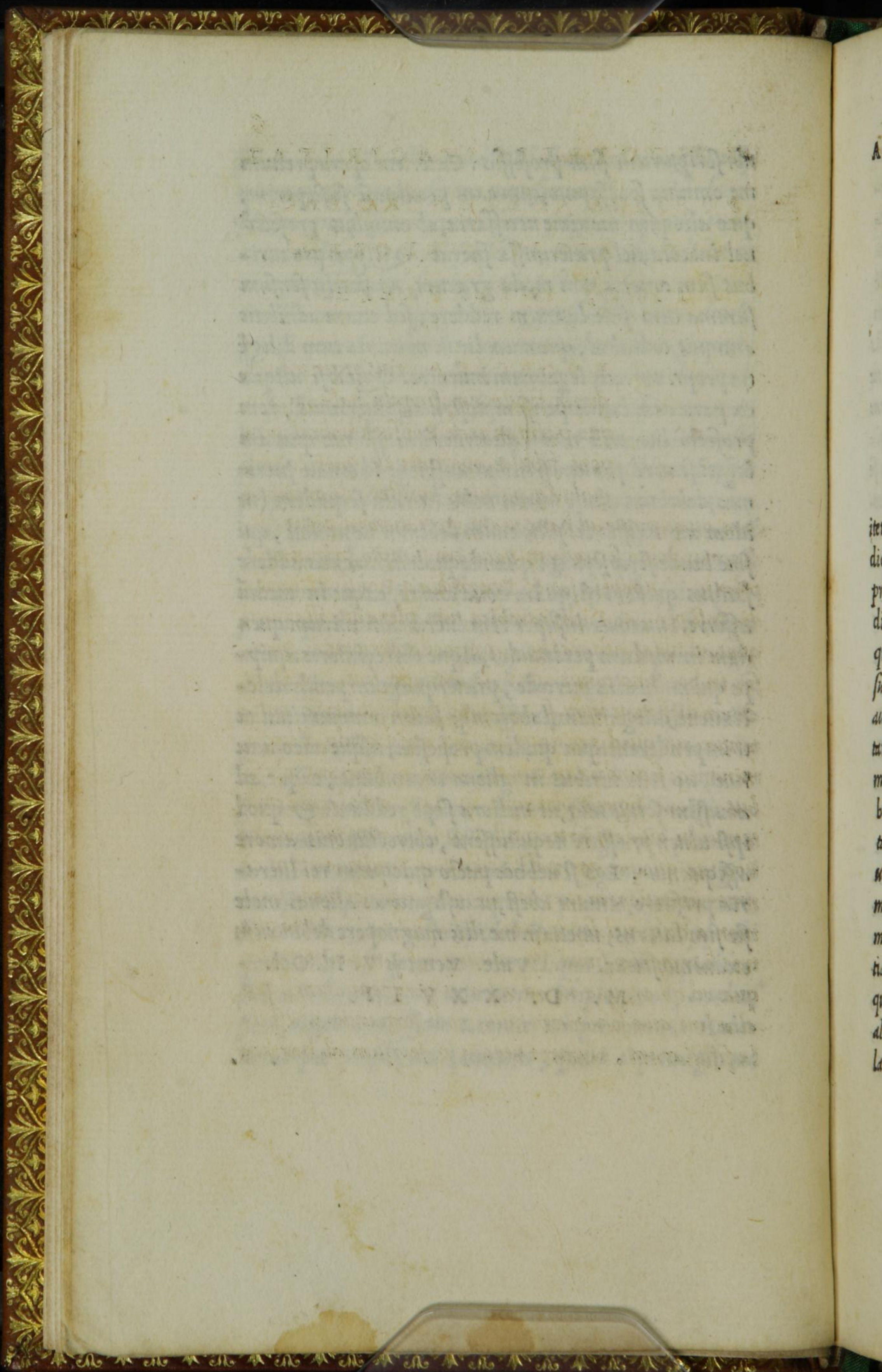
o Bſeruationes tuas in Electrã noſtram ita probauimus, ut omnium ſanè diligenter habita ratione, digna ſtatim uiſa ſit, cui ſuprema à nobis manus imponeretur. Quantum uerò et amicitiæ noſtræ, & iudicio tuo tribuendum cenſeam, uel ex eo cognoſcere potes, quòd te deintegro adiuerim, opem'q;, et auxiliũ tuũ mihi, rei'q; literariæ ſubinde iplorauerim. mitto enim ad te Ariſtotelis Poëticã à me in latinũ conuerſam anno propè iã tertio ab hinc, Romæ cum eſſem, legendam ſanè, atque recognoſcendam. Quod autem conſilium hac in re fuerit tunc meum, & nunc ſit, paucis accipe. Scio equidem te non latere, quàm diu hoc Ariſtotelis opus, alioqui tam pulchrum, tam'q; neceſſarium cum poëmatibus componendis, tum compoſitis recte iudicandis, in tenebris iacuerit, quàm parũ aditum, quam'q; nullis cultum commentationibus, annotationibus'ue. Id quod in cauſa fuiſſe crediderim, quòd ea iam monſtra aluerit, quæ uel Herculẽ ipſum deterrere poſſent. Quo enim minus lectitantur, atque in manibus habentur libri, eo quidem incultiores, deprauatiores'q; fieri quis neſcit? eo'q; rurſus minus lectitari, ideo'q; cumulatius deprauari? Ita altera alterius reciproce in his eſt cauſa. Cuius tamen mira uirtus ſatis omnibus nota eſſe poteſt, multis de cauſis, præcipue uerò quòd ex ipſius Ariſtotelis officina prodierit. id autem manifeſtiſſimum eſt, non modo propter ſtilum, & ordinem notiſſimum cunctis, quibus ipſe notus eſt: uerum etiam, quoniam in Rhetoricis ab

eodem interdum allegatur, & à Plutarcho quoque non semel, alijsq; claris tam græcis, q̃ nostris authoribus. Quod cum ita sit, nequeo mirari satis, hanc doctrinæ partem tam negligenter habitam hactenus fuisse. Nam quòd Auerrois super hac commentatio reperiatur, planè nihil est, cum nihil ad rem afferat, propterea quòd parum intellectum esset ab ijs qui in Arabam linguã hoc opus uerterunt. Nihil etiam est quod à Georgio Valla conuersum in latinum habeatur. id quod satis per se apparet. Vtcunque uerò, multis (ut diximus) portentis scatet. Quæ quidem difficultas inter alias diu me detinuit, quo minus interpretationem hãc aggrederer. quanquã enim in literis præstantissimus Hermolaus (ut ipse quadam in epistola scribit) hoc idem se præstiturum promittit, non tamen propterea plus animi faciebat. etenim cum nihil tale eius reperiatur, uel illud omisisse credi poterat, uel certe parũ sibi in eo satisfecisse. Verumenimuero, cum nihilo minus arderem hoc desyderio, eóque etiam acrius, quo plus difficultatis sese mihi offerebat: fore putaui, ut in tanta librorum, quæ tunc erat in urbe, copia, si diligenter exquirerem, aliqua possem exemplaria inuenire, quæ magnam fortasse mihi difficultatis huius partem adimerent. Nam cæteræ, tantum abest, ut ab instituto meo me dimouere possent, ut etiam uehementius ad id impellerent, atque adeo magis in dies accenderent, ne unus ex illis uideri iure possem, quos ipsemet Aristoteles, aquilæ exemplo natos degeneres é nido explodentis (si Philopono credimus) à libris suis arcere uoluit. Quapropter habitis iam tribus uetustis admodum exemplaribus, uno præsertim ex uaticana bi-

blioteca, monstris illis omnibus bellum indicere, planeq; manum cum eis conserere non sum ueritus. quibuscum diu, magnoq; (fateor) cum labore pugnaui. quanta uero cum laude ex prælio discesserim, aliorum sit iudicium: certe non succubui. sanè placuit pedem referre nondum cunctis omnino expugnatis, aggressurus eadem deintegro, si quando uel meliorum exemplarium copia mihi daretur, uel doctiorum hominum, quos eadem de re adire possem, occasio. Itaque superioribus mensibus cum in hãc urbem Reip. nostræ uenissem Orator, unus tu mihi statim occurristi, quem non solũ libere consulere possem propter incredibilem humanitatem, qua præditus es, & amorem erga me tuum, sed etiam deberem propter rarã doctrinam, notissimamq; mihi ingenij elegantiam. Sustinui tamen me, & quod mirũ in modum confestim perficere optabam, distuli consulto in hunc diem. Id autem non tam à me factum fuit, quoniam eo tempore tragoedias nostras recognoscendas haberes, quàm quoniam data mihi interim copia est Gasparis Contareni summi ingenij uiri, summæq; literaturæ. Is enim, ut est etiam humanissimus, tum morum elegantia, tum bonitate æuo nostro propè unicus, statim mihi amicissimus factus, lucubrationes nostras non solũ diligenter legit, sed plurimis in locis annotauit, & emendauit. Quid multa? magnã monstrorũ partem, quæ ex primo prælio superfuerant, secundo hoc, eius auspicijs, debellauimus, planeq; profligauimus, profligaturi mox et reliqua, si tertio, quod instat, auxilijs tuis, quæ uehementer imploramus, eruditissime, atque amicissime Leonice uti poterimus. Habes utranque consilij mei rationem, quam à principio me

tibi scripturum sum professus. Cæterum operæpretium me omnino fecisse puto, cum eam prouinciā susceperim, quæ alioquin maxime necessaria, ab omnibus profectò uel intacta, uel prætermissa fuerat. Quippe pro uiribus sum conatus, non modo græcum Aristotelis sensum summa cum fide latinum reddere, sed etiam adhibitis antiquis codicibus, quantum licuit maxima cum diligē tia proprium, atq; legitimum inuenire. Quòd si aliqua ex parte cum laude pensum nostrū absoluerimus, rem profectò literariā non mediocriter iuuasse nos quis ambigat? si uerò parum felicibus auspicijs id conati fuerimus, debebunt nihilo minus nobis literati: si quidem (ut idem ait Aristoteles) illis etiam debemus non nihil, qui sine laude scripserunt: quandoquidem inuentis addere facilius quidem est, quàm noua conari, eaque in mediū afferre. Iuuamus insuper rem literariam mirum quendam in modum per inuidos, atque obtrectatores: quippe qui nulla alia mercede, præterquam carpendi delectatione, diligentiam, laboremq; suum communi utilitati impenderent. qua quidem proposita, usque adeo accurate, ac totis uiribus in aliena incumbunt, eaque ad amussim scrutantur, ut meliora sæpe reddant: & quod ipsi aliter præstare nequiuissent, obtrectationis amore assequantur. Ego si uel hoc pacto quicquam rei literariæ profuero, tantum abest, ut castigationes alienas moleste sim laturus, ut etiam me illis magnopere debiturum ex animo fatear. Vale. Venetijs V. Id. Oct.

M. D. XXVII.

ARISTOTELIS STAGIRITAE POETICA ALEXANDRO PACCIO, PATRITIO FLORENTINO, INTERPRETE.

d

E POETICA, eiusq; generibus, quam facultatem singula habeant: & quo pacto, ut recte Poësis se habeat, componi fabulas oporteat: ex quot etiam, quibusq; partibus constet: de omnibus item, quæcunque ad hanc uiam, & rationem pertinent, dicamus initio secundum naturam sumpto, primum à primis. Epopeia sanè, Tragœdiaq; Poësis, Comœdia insuper, ac Dithyrambica, tum pleræque illarum, quas ad tibias, citharas'ue accommodamus, omnes prorsus in hoc uno conueniunt, ut imitatio sint. Tribus autem differunt inter se, aut quòd genere diuersis imitantur, aut quòd res diuersas, aut quòd modo diuerso, minimeq; secundũ eandem rationem. Vt enim coloribus, atque figuris pleraque quidam æmulantes imitantur, hi quidem arte, consuetudine illi, non nulli etiam uoce: ita quoque & in dictis artibus accidit. etenim omnes imitationem exercent, numero dico, sermone, harmonia, hisq; uel separatim, uel promiscue: uerbi gratia: harmonia simul & numero tantum utuntur illæ, quæ ad tibias, quæ'ue ad citharas pertinent: tum siquæ aliæ sint, quæ facultatem huiusmodi sortiantur, ut est illa fistularum. Numero uero ipso seorsum ab harmo-

nia imitari, saltantium est: quandoquidem hi gesticulationis numerosa uarietate mores, perturbationes, actiones'q; imitantur. Nudis autem sermonibus, siue metris solummodo Epopeia utitur, metrorum quidem hactenus siue mixtis aliquibus inter se, siue generis eiusdē alicuius. Nam quod Sophronis, et Xenarchi Mimis commune dicamus, sermonibus'q; socraticis, aliud prorsus habemus nihil: nec item, siquis trimetris, elegis, aliis' ue talibus aliquibus imitationem fecerit. Quanquam homines, ipsi metro fingere adiungentes, elegorum fictores hos, exametrorum illos nominant, nō quidem secundum imitationem, sed communiter secundum metrum poëtas ipsos appellantes. Etenim siquid medicum, harmonicum' ue numeris efferunt, hac sanè ratione appellare consueuerunt. Homero quoque, atque Empedocli nihil planè præter metrū commune est. quamobrē legitimus quidem ille poëta, hic physicus potius, quàm poëta, merito uocandus est. Similiter quoque siquis metra permiscens uniuersa, imitationem tamen minime fecerit, ut ipse Chæremon, qui Hippocentaurum omnifariam numerorum mixtum centonem edidit, non iam poëta appellandus. De his igitur per hunc modū determinatum sit. Sunt uerò qui his omnibus promiscue utantur, numero dico, harmonia, metro, ut Dithyrābo-rum, Mimorum' ue Poësis, Tragœdia insuper, atque Comœdia: quæ tamen hoc differunt, quòd illæ quidem simul omnibus, hæ uerò particulatim utuntur. Has igitur artium differentias dico, in quibus imitatio fit. Quoniam uerò qui imitantur, agentes ipsos imitantur, hos autem uel probos, uel improbos esse oportet, ut quos dū-

taxat ferè semper ipsi mores concomitetur (etenim per uitium, atque uirtutem moribus omnes differunt) necesse est (quod etiam pictores faciunt) uel meliores, uel similes, uel deteriores imitari. Polygnotus quidem meliores, Pauson deteriores, Dionysius uerò similes effingebat. Ex quo liquido apparet, imitationum supradictarum unamquanque tales differentias sortiri, planéq; diuersam euadere, quòd res diuersas ad hunc modum imitetur. etenim tum in saltatione, tum in tibiarum citharárum'ue modulatione, huiusmodi dissimilitudines fieri contingit. Similiter quoque & quæ circa sermones, & nuda carmina uersantur: exempli gratia: Homerus præstantes effingit, Cleophon similes, Hegemon uerò ille Thasius, qui primus parodias scripsit, nec non Nicocharis, qui deliadem, uiles. Pari ratione & qui per Dithyrambos, & Mimos ut fatuos, & Cyclopas, Timotheus, & Philoxenus utique imitantur. Qua etiam dissimilitudine Tragœdiam à Comœdia differre dicimus: hæc enim humiliores, illa uerò præstantiores, quàm qui modo sunt. Tertia præterea in his differentia est, quo quisque modo singula imitetur. fieri enim potest, ut eisdem eadem, diuersa tamen ratione imitemur: aliquando quidem narrantes nos, idq; modo alienam personam induti, (quod Homerus facit) modo ut ijdem ipsi non mutati, aliquando uerò quasi negociantes omnes, & agentes introducentes. Atque in his planè tribus differentijs (ut à principio diximus) imitatio est, quibus uidelicet, quæ, & quo modo. Quo sanè fit, ut ab Homero Sophocles aliquo pacto in imitatione non discrepet, quòd uterque præstantes imitetur: nec item ab Aristo-

phane, quòd uterque negociantes & agentes: unde δράματα, idest actus ipsos, non nulli ab agentium imitatione appellari dicunt. Quamobrem Tragœdiam, atq; Comœdiam Dorienses sibi uendicant, Comœdiam quidem Megarenses, tam hi, qui hic sunt, ut eo tempore inuentam, quo populari administratione eorum respublica regebatur: quàm qui ex Sicilia: siquidem ab his poëta Epicharmus prodijt, multo sanè prior Chônida, atq; Magnete: Tragœdiam uerò quidã in Pelopõneso: eiusq; rei indicium illi uocabula esse uolũt: cum ipsi quidem κώμας uicos appellari dicant: Atheniẽses uerò δήμους, quasi comœdos, non à κωμάζειν, hoc est à comessando, sed tanq̃ errantes per comas .i. uicos, in urbe despectui habitos, dictos existimant. rursus hi quidẽ facere δρᾶν, Athenienses uerò πράττειν dicunt. Ac de imitationis hactenus differentijs, quot uidelicet, & quales, hæc dicta sint. Cæterum à duabus causis, & quidem naturalibus uidetur Poëtica habuisse originem. Nam & insitum est à natura hominibus à pueris imitari: & differunt à cæteris animantibus, tum quòd aptissimi ad imitationem sunt, tum quòd primas disciplinas imitando acquirunt, & unusquisque iuxta imitationibus gaudet. Cuius rei, quod in operibus accidit, argumentum sit. Etenim quæ ipsi cum molestia aspicimus, eorum imagines affabre factas gaudentes intuemur, ut ferarum formas truculentarũ, cadauerumúe. Huius uerò ratio sit, quòd non solum philosophis, sed etiã cæteris mortalibus addiscere iucundissimum est: quanq̃ modice in hoc hi communicent: ideóq; huiusmodi imagines inspicientes gaudent, quoniam ex illarum contemplatione accidit, ut &

discant unumquodque, et in eis, quòd hoc ipsum sit illud, probe ratiocinentur. alioqui si ueras formas neutiq̃ inspexissent, nullam omnino uoluptatem præberet imitatio, præterq̃ uel opificio, uel colore, uel tali aliqua ratione. Cũ uerò nobis natura insita sint imitatio, harmonia, numerus (metra enim numeri partes eẽ, satis apparet) ab initio ad hæc maxime facti, ea paulatim promouentes ex ipsis quidem extemporarijs Poëticam genuerunt: in diuersa uerò abijt pro uniuscuiusque natura. Vt enim actiones honestas digniores, taliumq; fortunas imitabantur, ita prauas humiliores, sanè primũ conuitijs agentes, quemadmodum superiores hymnis laudationibus'ue. Ante uerò Homerum nullum omnino tale poëma habemus, tametsi plura extitisse credere par est. Extat autem ipsius Homeri (ut ab eo initium sumamus) Margites, & huic consimilia: quibus insuper, quod maxime congrueret, iambicum metrum accessit: iambicumq; propterea nunc appellatur, quòd his plerunque numeris ueteres ἰαμβίζειν, idest conuiciari, inuicem soliti sint. È ueteribus aliqui heroici, aliqui iambici poëtæ extitere. At uerò ipse Homerus, quemadmodum præcipue heroicus fuit (solus enim hic non modo rectè, sed actionum imitationibus referta poëmata condidit) sic etiam Comœdiæ normam primus tradidit, non quidem probris, sed ridiculis in actuum formam collatis. Et sanè similis in Margite ratio. hic enim ita se ad Comœdiam habet, ut ad Tragœdiam Ilias, atq; Odyssea. Alij uerò pro uniuscuiusque ingenio impulsi, ad alterã tantum poëticæ huius partem animum applicuerunt. sicq; non nulli loco iamborum comici, non nulli loco

exametrorum tragici, ut qui circa sublimiorem honoratioremúe dicendi characterē uersati sint, Tragœdiæ doctores extiterunt. An uerò Tragœdia, quatenus attinet ad ipsa genera, satis adhuc sit absoluta, necne, cum id per se iudicando, tum ad theatra referendo, alia consyderandi ratio est. Cum igitur à principio rudes essent, planéq; informes Tragœdia atque Comœdia, illa quidem ab ijs, qui Dithyrambum, hæc autem (quantum se ipsa aperiebat) ab ijs qui Phallica produxerunt, quæ nostra etiam tempestate in urbibus non paucis in consuetudinem ex lege recepta sunt: paulatim auctæ fuere. Sicq; Tragœdia diuersis mutationibus uariata, quoad proprios numeros impleret, tādem quieuit. Tunc enim histrionum numerum, ex uno uidelicet in duos, Aeschylus primus auxit, & ea, quæ circa chorum sunt, imminuit, sermonemq; primarum partium instituit: quos Sophocles ipse cum scenæ ornatu ad tertias usque produxit. Ad hæc ad magnitudinem ab exiguis fabulis, & ab ridicula dictione satyris exclusis ad grauem habitum prouecta, sero tandem quieuit, senariumq; metrum ex octonario adoptauit. hoc enim antea metro utebantur, quòd satyrica, magisq; saltatoria poësis esset. Itaque elocutioni iam constitutæ natura ipsa proprium adinuenit metrum. Maxime enim sermonibus aptum alternis iambicum esse, argumento sit, quòd in disserendo plurimi sanè iambi, rarissima uerò exametra mutuo in sermone à nobis proficiscuntur. licet etiam colloqui ipsius harmoniam excedentibus. ad hæc Episodia quoque plura, cæteraq;, ut singula exornata fuisse dicuntur. De his igitur satis: nimis enim fortasse operosum sit, in singulis immorari.

immorari. Comœdia autem est (ut diximus) peiorũ quidem imitatio, nõ tamen secundum omne uitiũ genus: quanquam ridiculum à turpi proficiscatur. Ridiculum enim aliquo pacto peccatum est, & turpitudo sine dolore, minimeq; noxia: perinde ac ridicula statim appareat deformis facies, distorta sine dolore. Igitur de promotione Tragœdiæ, & per quos, satis constat: secus uerò de Comœdia: siquidem initio, quòd parum sui studiosos habuerit, latuit: sero enim ab Archõte comœdorum chorus, ut quisque sese obtulisset, inductus est. Eius uerò professores, ubi iam aliquam speciem præse tulit, memorantur. Quis autem personas, prologos, histrionum multitudinem, cæteraq; huiusmodi protulerit, prorsus obscurũ. Cæterũ confingere fabulas, quod quidem à Sicilia primum manauit, Epicharmus, & Phormis cœperunt: sicuti quoque ex Atheniensibus Crates iambica prorsus ratione omissa in uniuersum sermones, uel fabulas confinxit. Itaque Tragœdiæ Epopeia dũtaxat similis esse apparet, quòd metrico sermone præstãtium imitatio est. hoc differt, quòd simplici utitur metro, quodq; enarratio est, longitudine præterea: quoniam Tragœdiæ quidem intra unius potissimum solis, uel paulo plus minusue periodum actio est: quandoquidem Epopeia temporis spatio non urgetur. qua sanè libertate in Tragœdijs perinde ac in exametris à principio usi sunt. Circa uerò partes, ut hæ ambæ in aliquibus inter se non discrepant: ita propriæ nõ nullæ, atque peculiares huius sunt. Quo fit, ut qui de Tragœdiæ uirtute, ac uitio dijudicare nouerit, idem quoque & de exametris nouerit: siquidem quæ exametrorum sunt, in Tragœdia prorsus in=

esse apparet: quæ uero Tragœdiæ, in his non omnino.
De exametri igitur imitatione, atque Comœdiæ post dicemus. nunc autem de Tragœdia: cuius essentiæ definitionem, ueluti iam enatam ex his quæ dicta sunt iterum sumentes, hãc esse dicimus. Tragœdia est imitatio actionis illustris, absolutæ, magnitudinem habẽtis, sermone suaui, separatim singulis generibus in partibus agentibus, non per enarrationem, per misericordiam uero atque terrorem perturbationes huiusmodi purgans. sermonem suauem appello, in quo numerus, harmonia, & melos inest: id uero separatim genere distinctum: cũ metro tantum quædam absoluantur, quædã rursum melodia. Quoniam uero tota imitatio in actione uersatur, primum quidem apparatum ipsum, partem Tragœdiæ ponere necesse est, mox melodiam, & dictionem: utpote ex quibus imitationem conficiant: dictionem appello illã quidem metrorum compositionem: melodiam, cuius omnino uis per se ipsa satis apparet. Sed quoniam actionis imitatio est, agiturq; ab agentibus quibusdam, quos tum moribus, tum sententia tales esse omnino oportet, sicuti quoque & actiones aliquas esse tales dicimus: manifestum est harum actionum duas esse causas, sententiam, & mores: per quas planè uel uoti compotes, uel minime compotes omnes fiunt. Ad hæc actionis imitatio fabula est. Fabulam uero rerum ipsam compositionem appello: mores, secundum quos agentes tales esse dicimus: sententiam ex quocunque dicentes uel aliquid declarãt, uel mentem propriam aperiunt. Necesse est igitur cuiuslibet Tragœdiæ sex esse partes, secundum quas talis esse nuncupetur. Hæ uero sunt, fabula, mores,

dictio, sententia, apparatus, melodia. Quarum duæ ad ea pertinent, quibus imitamur: una tantum ad id, quo pacto imitamur: cæteræ uero tres ad ea, quæ imitamur: præter has, nulla. His itaque illorum non pauci partibus (ut sic dixerim) utuntur. etenim & apparatum totum ipsum continet, mores uidelicet, fabulam, dictionem, melodiam, sententiamq; similiter. Horum uero maximum est, rerum constitutio: cum non hominum imitatio sit Tragœdia, sed actionis, atque uitæ, tum felicitatis, infelicitatis'ue. Quippe felicitas ab actione pendet: finisq; ipse, actio quædam est, nō qualitas. Aliqui uero per mores fiunt tales: at per ipsas actiones, sanè felices uel infelices. Nō ergo ut imitentur mores, in actione uersantur: sed per actiones mores complectuntur. Quapropter actiones, & fabula, Tragœdiæ finis esse dicuntur: omniū autem maximum, finis est. etenim sine actione Tragœdia quidem fieri non potest, sine moribus potest: siquidē iuniorum non paucæ, morum expertes inueniuntur. Tum poëtarum plerique tales omnino sunt: ut etiam ex pictoribus Zeuxim à Polygnoto differre dicamus. Polignotus enim morū optimus expressor fuit: contrà Zeuxidis pictura mores minime referre uidebatur. Siquis præterea ordine moratos sermones, dictiones, sententiasq; bene formatas afferat, non quidem penitus negocium, quod est ipsius Tragœdiæ propriū, assequetur. id quod illa Tragœdia multò melius præstiterit, quæ talibus utetur, perinde ac secundo loco necessarijs: cum iam fabulam rerumq; contextum habuerit. Ad hæc, quibus maxime mortalium animos Tragœdia delectat, Fabulæ quidem partes peripetiæ, idest euētus in contra

rium, et agnitiones sunt. Eius præterea rei signum est, quòd qui conficere aggrediūtur, exactum illud nō ante queunt dictione, atque moribus attingere, quàm actiones cōstituerint. id quod ueteres poëtarum fermè omnes facere consueuerunt. Est igitur principium, ac uelut anima Tragœdiæ, fabula: secundo uerò loco mores: in quo etiam picturæ similis esse apparet. siquis enim fucis pulcherrimis tabulam fusim illinat, non æque sanè delectabit, ac si imaginem albo tantum distinxerit. Itaque actionis imitatio est tunc per hanc potissimum agentiū. Tertio sequitur sententia. hæc autem est posse explicare, quæ instant, atque quadrant: id quod in soluta oratione facultatis ciuilis, atque Rhetoricæ proprium munus est. sanè ueteres ciuiliter dicentes confingebant, nostri uerò rhetorice. Mos uerò talis est, quo uidelicet qualis uoluntas sit in his rebus, in quibus non satis liquet, sectetur ne quid, an fugiat ipse dicens, declaratur: quo fit ut sermones interdum moribus careant. Sententia in his uersatur, quæ quomodo aliquid est, uel non est, ostendunt, uel uniuerse enunciant. Quarto sermonum dictio. appello autem, quemadmodum diximus à principio, Dictionem, per uerba sensus explicationem: id quod in metris æque ac in soluta oratione eādem uim habet. Reliquarum uerò quinque partium sic Melodia suauissima est, ut spectaculū gratissimum. quod tamen nec artificiosum est, nec ipsius Poëticæ proprium. siquidem Tragœdiæ uirtus extra quoque scœnam, ac sine histrionibus consistit. Ad hæc ars struendorum apparatuum propria magis corago, quàm poëtis est. His absolutis, deinceps dicendum, qualem omnino esse deceat rerum

contextum. Hoc enim primum, maximumq; in Tragœdia est. propositumq; semel nobis, Tragœdiam imitationem esse actionis perfectæ, totiusq; magnitudinem quidem aliquam habentis. siquidem & totum datur magnitudine carens. totum uero est, quod principium, medium. atque finem habet. Principium illud esse dicimus, quod non necessario post aliud est: contra posterius aliquod esse, uel fieri natum est. Finem, huic contrarium, illud ipsum, quod post aliud natum est, esse necessario uel plerunq; Medium, quod aliquo posterius, aliquo prius est. Decet autem rite contextas fabulas minime temere undelibet initium sumere: nec item temere ubilibet terminari: uti uero semper, supra dictis partibus. Ad hæc pulchrum siue animal, siue quodcunque ex aliquibus compositum, non ordine tantum, uerum etiam congruenti magnitudine constare debet. siquidem ex magnitudine, ordineq; pulchrum oritur. Nam sicuti fieri non potest, ut per exiguum omnino animal, pulchrum appareat: quandoquidem quæ in insensibili tempore speculatio fit, confunditur: pari ratione nec illud, quod omnino sit permagnum. ipsa enim speculatio simul fieri non potest: illudq; totum, & unum e contemplantium consyderatione potius elabitur. Quapropter sicuti tum in corporibus, tum in animantibus magnitudinem inesse decet, eam dico, quam probe oculis usurpemus: ita & in fabulis longitudo inerit, quam quidem memoria facile complectamur.

Longitudinis autem præfinitio, quantum ad ipsos ludos, planeq; ad sensum spectat, minime artis est. Etenim, si in ludis haberi centum Tragœdias opus fuerit, utiq; ad Clepsydram, ut olim non semel factitatum dicunt, ha

beri poterunt. Quae uero secundum actionis naturam fuerit, illa quidem semper, quae longius protrahetur, donec tota simul in aperto sit, in magnitudine quidem decentior erit. Vt autem simpliciter praefiniamus quantã esse fabulam uel deceat, uel necesse sit: cum sane dicimus legitimum huic fore magnitudinis terminum, cum siue ad commodam fortunam ex incommoda, siue ex commoda ad incommodam perpetua serie mutata fuerit. Vna nanque est fabula: non autem (ut nonnulli putãt) si circa unum aliquem sit. Multa enim, minimeq; determinata genere accidunt: ex quibus sane quaedam nullũ constituunt unum. simili ratione unius multae actiones sunt: ex quibus una nunquam actio fiet. Quapropter omnes hi peccasse uidentur poëtae, quicunque uel Heracleida, uel Theseida, caeteraq; id genus poëmata confinxere: ut qui, unus cum sit Hercules, unam quoq; ipsius debere esse fabulam, existimauerint. Homerum uero, qui ut in alijs etiam excellit, ita in hoc quoque, siue id artis, siue naturae fuerit, oculatissimum fuisse apparet: quandoquidem Odysseam confingens, nõ sane cuncta, quae Vlyxi acciderunt, in eam compegit: uerbi gratia: sauciũ fuisse in Parnaso, & in ducum collectione simulasse insaniam. Quorum cum alterum euenerit, minime necessarium fuit, uel uerisimile, euenisse alterum. quippe qui unam duntaxat actionem, qualem dicimus, Odysseam uidelicet, itemq; Iliadem constituit. Decet igitur quemadmodum una unius imitatio est in alijs imitatricibus artibus: ita & fabulam: uidelicet, quae actionis imitatio sit, unius eiusdemq; integrae esse: sicq; rerum inter se partes cohaerere, ut ne ulla quidem uel transferri, uel

ſubtrahi queat, quin totum illud uarietur, planeq; immutetur. Quod enim uel additum, uel ſubtractum, totum non immutare uidetur, nulla quoq; eius erit pars. Sane conſtat ex ſupradictis, non poëtæ eſſe, facta ipſa propria narrare: ſed quemadmodũ uel geri quiuerint, uel uerisſimile, uel omnino neceſſariũ fuerit. Haud enim hiſtoricum, atque poëtam carmen, & ſoluta oratio deſignant. Quippe (quod alioqui facile factu ſit) ſi Herodoti hiſtoria carminibus pangatur: æque nihilominus, ac prius ſine carmine, erit hiſtoria. ſed hoc differunt, quòd hic quidem res geſtas, ille ut geri potuerunt exponit. Quo fit, ut ſapientius atque præſtantius poëſis hiſtoria ſit: ſiquidem illa circa ipſum uniuerſale plurimum uerſatur: hæc uero ſingulare ſectatur. Eſt autem uniuerſale, quæ cui conueniat, dicere, uel facere, uerisſimiliter quidem, ſeu neceſſario, id quod ſpectat poëſis, cum nomina imponat. Contra ſingulare, quid ipſe Alcibiades fecerit, tulerit ue. Iam uero & apud comicos id manifeſtum: ut qui fabulas ex uerisſimilibus conſtituentes, nomina interim pro arbitrio comminiſcantur, non quidem ipſa ſingularia quemadmodum iamborum compoſitiones facere ſolent. in Tragœdia autem uera nomina retinentur: cuius ratio eſt, quoniam credibile quidem illud eſt, quod fieri poteſt: quæ uero nondum facta fuiſſe ſcimus, fieri quidem poſſe parum credimus: quæ uero facta, fieri certo potuiſſe ambigit nemo: nam ſi fieri nequiuiſſent, nunquam profecto extitiſſent: cum tamen Tragœdiarum aliquæ ſanè ex notis nominibus, uno uel duobus ad ſummum aſſumptis, reliqua deinceps cõfingant: aliquæ rurſus, quemadmodum Agathonis flos,

planè omnia. in quo, tametsi cũ nominibus res ipsæ pariter confingantur, nihilominus delectant. Quare non omnino quærendum est, ut uulgatæ fabulæ, in quibus Tragœdiæ sunt, ad unguem retineantur. idem quærere ridiculum esset: quandoquidem illæ etiam sic notæ, paucis quidẽ cum notæ sint, iuxta tamen cunctos delectãt. Ex his igitur patet poëtam fabularum magis, quã carminum, esse poëtam, ut qui semper circa imitationẽ uersetur: actiones uerò imitatur. Si igitur & in ea quoque, quæ uere prius fuere, fingendo incidat, non propterea à poëta discedet: quandoquidem ex his quæ gesta sunt, aliqua quidem eiusmodi esse nil prohibet, cuiusmodi uel extitisse uerisimile sit, uel certe fieri potuerint: secundum quæ sanè horum poëta fuerit. Cæterum simplicium fabularum, actionum'ue Episodicæ quidem deterrimæ. Episodicam appello, in qua non uerisimiliter neque necessariò mutua episodia nectantur. fiunt autem hæ tum ab ineptis uatibus suo uitio, tum à probatis quoque histrionum gratia. Etenim in huiuscemodi certaminibus, dum fabulas plus æquo sæpenumero producunt, legitimum ordinem peruertere coguntur. Quoniam autem imitatio non tantum perfectæ actionis, uerum etiã miserabilium, terribilium'ue est, hæc autem maxime talia erunt, potissimumq; pollebunt, quotiescunque per se ipsa inuicem admiranda illa accident: nimirum hoc pacto admirabile magis sese offert, quàm si à casu, uel à Fortuna proficisci appareat: siquidem in his etiam, quæ à Fortuna proueniunt, illa quidem maximam admirationem præse ferunt, quæ ueluti suopte impulsu prouenire uideãtur, ut in Argo Mityi statua, quæ super in-

spectantem collapsa, authorem Mityi necis interfecit. Eiusmodi enim hæc sunt, ut non temere facta esse opinemur. ideoq; pulcherrimas tales fabulas euadere necesse est. Fabularum aliæ simplices, aliæ implexæ: quēadmodum & actiones, quarum imitationes sunt ipsæ fabulæ, talem illico speciē præse ferunt. Simplicem actionem uoco, in qua quidē (ut definitum est) continua una, absque peripetia, agnitioné ue, agendo fit mutatio: implexā, quæ uel agnitione, uel peripetia, uel etiā utráq;. Hæc uero in ipso rerum contextu ita astruenda sunt, ut ex his quæ prius acta fuerint, necessario sequi, aut certe uerisimiliter agi uideantur. Multum enim differt, fiant hæc per hæc, an ex his. Peripetia est eorum, quæ aguntur (quemadmodum dictum est) in contrariū mutatio. id autem (sicuti docuimus) aut uerisimiliter, aut necessario fit: ut in Oedipode. accessit eni ille delectaturus Oedipodem, eundemq; parētis incestandæ timore liberaturus: quis autem esset, ubi ostendit, contrarium efficit. In Lynceo quoq; ductus ille quidē est, ueluti mox immolandus: Danaus contra subsecutus, ut imolaret: sed accidit ex his quæ patrata sunt, ut hic necem, ille salutē sit assecutus. Agnitio est (ut etiam ex nomine liquet) ex ignoratione in notitiam ad amicitiam, uel inimicitiā illorum mutatio, qui seu felices, seu infelices determinātur. pulcherrima autem fit, si cum peripetia fuerit: ut in Oedipode. Sunt profecto et aliæ agnitiones. nā tum inanimatorum, tum quorumcunq;, ut accidit, fiunt. si quādo (ut dictum est) euenit, ut siquid patrarit quis, uel nō patrarit, agnoscamus: illa tamen, quæ potissimum à fabula, quæ ue ab actione pendet, est, quā diximus. Et-

enim huiusmodi agnitio, atque peripetia, uel misericordiam, uel metum parabit. receptum autem est actionũ imitationem esse Tragœdiam: fortunatumq́; insuper seu miserum fieri ex his contigerit. Quoniam uerò Agnitio quorundam agnitio est, alia quidem alterius ad aliũ tantum fit: cum, quis hic sit, illi notus est: alia rursus mutua indiget notitia: ut Iphigenia ex epistolæ illius missione ab Oreste quidem agnita: ut tamen ipsum agnosceret, alia quoque agnitione opus fuit. Partes igitur hic fabulæ duæ habentur, Agnitio, & Peripetia: tertia superest perturbatio. nam de Peripetia, & Agnitione satis diximus. Perturbatio uerò actio est letifera, seu dolore plena, ueluti cum neces, cruciatus, uulnera, cæteraque generis huius palàm fiunt. Cæterum Tragœdiæ partes, quibus tanquam formis uti nos oportet, superius exposuimus: secundum uerò quãtitatem discretam, atq; in quas secatur, singillatim hæ sunt: Prologus, Episodiũ, Exodus, Choricum. chorici uerò alterum mobile, alterũ stabile, sanè cunctis hæc omnibus communia: propria uerò ea, quæ ad scenam pertinent, & commi. Prologus est pars Tragœdiæ iusta, ante chori ingressum: Episodiũ pars item iusta Tragœdiæ, inter choricos perpetuos cantus: Exodus iusta pars Tragœdiæ: post quam nullus deinceps est chori cantus: Chorici uerò ingressus, chori integri prima locutio: Stabile, sine Trochæo, et Anapesto cantus: Commus, siue planctus est luctus chori communis cum ijs, qui in scena sunt.

Partes igitur Tragœdiæ, quæ quasi formæ habendæ sunt, superius explicauimus: rursus secundum quantitatem discretam, & in quas secatur, singillatim quoque

diximus. deinceps uero, quæ fabulas texentes sectari, contra quæ uitare oporteat, tum uero à quibus locis Tragœdiæ ipsius opus ducatur, supradictis addendum.

Quoniam igitur Tragœdiæ pulcherrimæ compositio, non quidem simplex esse debet, sed implexa, eademq; terribilium, miserabiliumue imitatrix: id quod profecto imitationis huiusce proprium est: Primum quidem satis apparet minime decere, bonos, & æquos uiros ex felicibus infelices factos in scænam afferre: ut quod terrifici, miserandiue nihil habeat, sed scelesti: Pariq; ratione ab aduersa fortuna ad secundam prouectos prauos effingere. hoc enim omnium à Tragœdia maxime alienum, ut quod rerum, quæ requiruntur, expers omnino sit, humanitatis dico, nedum terrifici, atque miserabilis: Sed nec omnino improbos ex secunda fortuna in aduersam lapsos. quandoquidē talis compositio, quæ alioqui humanitatem præse ferre potest, miserandi aut terrifici plane nihil habet. Vt enim immerentis misericordiam excitat, ita terror à simili incutitur. Quo circa cum nec miserandi, nec terrifici quicquam ab his proueniat: reliquum est, ut ad hæc maxime idoneus is habeatur, qui medius inter tales sit. Is autem erit, qui nec uirtute, nec iustitia antecellat, minimeq; per uitiū, prauitatēue, in ipsam infelicitatem lapsus fuerit, uerū humano quodam errore, ex magna quidem existimatione, atque felicitate: quemadmodum Oedipus, Thyestes, cæteriq; ex huiusmodi generibus illustres uiri. Necesse est igitur pulchram fabulā constare magis ex uno hoc genere, quàm ex duplici: ut non nulli putant: cuius quidem ex miseria ad felicitatem mutatio non sit: sed contra ex felicitate

ad miseriã, errore sanè non leui, minime uerò per dedecus, ex illo quidem uirorum, de quo dictum est, genere: quod'ue potius ad meliores, quàm ad deteriores spectet. Huius autem rei indicium sit usus. etenim iam inde ab initio poëtæ, quascunque nacti essent fabulas, admittebant: nunc autem pulcherrimæ circa paucas omnino familias componũtur: ut sunt Alcmæonis, Oedipodis, Orestis, Meleagri, Thyestis, Telephi, cæterorum'q; generis huiusmodi: quibus uel facinora quidem grauia perpetrasse, uel ipsos tulisse contigit. Erit igitur pulcherrima illa Tragœdia, quæ ex huiusmodi compositione constiterit. Quamobrem illi quidem decipiuntur ob id ipsum, quo Euripidem damnant, ut qui in tragœdijs suis illud obseruet, earum'q; plures in infelicitate terminentur. id quod omnino, ut diximus, ex arte est. Argumento uerò illud sit maximo, quòd in scœnis, atque adeo in certaminibus, hæ si recte recitentur, maxime quidem tragicæ apparent: Euripides'q; ipse, tametsi aliqua parum recte dispenset, omnium tamen poëtarum maxime tragicus uideri potest. Secundo loco sequitur, quæ à non nullis in primo collocatur, illa ex duplici genere compositio. quo ex ordine Odyssea est: ut quæ diuersa ratione, partim ex præstantioribus personis, partim ex humilioribus constet. huic sanè primas tribuit theatralis imperitia. Quippe uates hanc auram sequuntur, componentes quidem ad uota spectatorum. cæterum uoluptas illa nõ Tragœdiæ, sed Comœdiæ propria est. in hac enim siqui, uelut Orestes, & Aegisthus, secundum fabulam, inimici fuerint, reconciliata tandem inter se amicitia, neuter'q; ab altero obtruncatus discedet. Terrificum uerò illud,

atque miserandum cum ab apparatu scenæ proficiscitur, tum à rerum compositione: id quod multò præstantius, meliorisq; uatis est. Sic enim fabulam contexuisse oportet, ut etiam sublato spectaculo quis, quæ geri contingerunt, percipiens planè exhorreat misereatur'ue: quibus apprime duobus, qui fabulã Oedipodis cognouerit, afficietur. Illud autem quod ad spectaculum pertinet, minus sanè operosum est, & impendio indiget. proinde, qui non terrificum illud, sed portentosum duntaxat spectaculo exhibent, alieni prorsus à Tragœdia habendi sunt. quippe delectatio nõ omnifariam à Tragœdia, sed quæ tantum propria ei fuerit, quærẽda est. Quoniam autem à timore, misericordiáue talem delectationem per imitationem poëta parare debet, satis quidem apparet in ipsis rebus id esse inserẽdum. De rebus itaq; contingentibus, quæ terrifica, quæ'ue miserabilis speciem allaturæ sint, deinceps dicere aggrediamur. Necesse autem est huiusmodi actiones uel amicorum inuicem, hostium, siue etiam neutrorum esse. Itaque si hostis hostẽ obtruncet, obtruncaturus'ue sit, nequaquam miserabile illud, præterquam necis ipso affectu, assequetur: idq; sequetur, si inter neutros id accidat. Perturbationes uerò ipsæ, quando euenerint inter necessarios, ueluti si frater fratrẽ, filius patrẽ, mater filium, filius matrẽ uel necet, uel necaturus sit, aut etiã tale quid facinus patret, patraturus'ue sit, captandæ sunt. Proinde receptas fabulas mutare non licet: uerbi gratia, Clytemnestram ab Oreste extinctam, Eriphilem ab Alcmæone: quas sanè inuenire, atque susceptis iam rectè uti oportet. Id autem, quod diximus rectè, exactius declarandum. Fit

enim interdum sic ipsa actio, quod antiqui obseruabant, perinde ac ab scientibus, et agnoscentibus: ut Euripides fecit: qui filios necantem Medeam induxit. fit etiam ab ignorantibus quidẽ uim facinoris, agnituris uero mox necessitudinem: qualis Sophocleus est Oedipus. id quod omnino est extra Tragœdiam: in Tragœdia uero ipsa ut Alcmæonem Astydamas, Telegonus'ue in Vlyxe uulnerato. Tertius præterea modus est, per ignorantiam: uidelicet debere aliquem hæc facinora patrare, inter patrandum uero agnoscere: præter hos, nullus est alius. siquidem quid agi, uel non agi, idq; à scientibus, uel nescientibus necesse est, è quibus facinus prudentem aggredi, minime uero perficere est absurdum: cum non tragicum quidem, uelut perturbationis expers, sed omnino scelerosum præse ferat. Quo fit ut huiusmodi actionem sequatur nemo, uel certe rarissima sit inuentu, ut in Antigone Creontem Aemo fecit. Proximum huic erit, scelus patrare: quo sanè potius est imprudentem quidem patrare, patrantem uero agnoscere. etenim & à facinore scelus abest: & ipsa planè agnitio stuporis est plena. Nouissimum uero præstantissimum est: exempli gratia: in Cresphonte Merope filium interficere debet, non autem interficit: ita etiam & in Iphigenia soror fratrem, in Helle filius matrem abalienaturus agnoscit. Quapropter (sicuti iampridem diximus) multarum familiarum Tragœdiæ non sunt. siquidem quærentes non ab arte quidem, sed à fortuna mutuati sunt: ita fabulas contexere. Itaque fit ut inuiti cogamur ad easdem sæpius familias recidere: quibus uidelicet huiusmodi perturbationes contigere. Igitur tum

qualis esse fabulas oporteat, satis iam dictum. Quãtum ad mores, quatuor sanè sunt, quæ indigent consideratione. eorum unum, idq; primum est, ut probitatem præ se ferant. utcunque enim mos inerit: si, quemadmodum dictum est, tum sermo, tum actio animi propositũ, qualecunque fuerit, indicauerit: improbus quidem si improbum, probus si probum: id uerò inest in uno quoque genere. Nam & mulier proba est, & seruus: tametsi fortasse hoc deterius, illud oino improbum sit. Secundo loco sequitur, ut conuenientes sint. Fortitudo enim mos est: sed esse uel fortem, uel prudentem, utique mulieri non conuenit. Tertio, ut constent sibi. est enim separatum hoc ab eo, quod est præ se ferre per mores probitatem, conueniensq; seruare. Quarto ut æquali tenore procedant. Quanquam enim histrio, ut qui talem personam induerit, inæqualis appareat, omnino tamen illa inæquabilitas æquabiliter perpetuò regenda. Exẽplum improbi moris sit alioqui minime necessarium: uerbi gratia: in Oreste Menelaus: indecori, atque inconuenientis Vlyxis eiulatio in Scylla: Menalippesq; sermo. inæquabilis Iphigenia in Aulide, ut cui posterior supplicatio priori non consonet. Et sanè in moribus, sicut in ipsa rerum compositione, tum necessarium, tum uerisimile exquirendum est: atque etiam uti necessariò uerisimiliue ordine cuncta procedant. Quare manifestum est, fabularum solutiones ex ipsismet potissimum fabulis proficisci debere, non autem ab aliquo artificioso: ut in Medea, & in Iliade illa per nauigationem. Quo sanè artificioso utẽdum in ijs, quæ extra Tragœdiam sunt: quæcũq; uidelicet uel prius fuere, quæ neutiquàm

fieri potest, ut alio pacto ad humanam peruenerint notitiam: uel quæ futura denunciatione, diuinatione'ue indigeant: quandoquidem Deos cuncta inspicere, satis quidem apud nos constat. quodcunque uerò rationi consentaneum minus sit, explodendum quidem ab ipsis actionibus, si non prorsus, at à Tragœdia, ut est in Sophoclis Oedipode. Cum uerò Tragœdia præstantiorum imitatio sit, par fuerit quoque nos ab excellentium pictorum more non discedere: qui dum proprias, ueris'q; simillimas imagines referre student, pulchriores sanè depingunt. ita etiam poëta, iracundos uidelicet, desides'q; dum imitatur, huiusmodi'q; alia circa mores habentes, probitatis quidem, atque iracundiæ sibi exemplũ proponere debet, uelut fortem Achillem: ut ipse Homerus. Hæc profectò seruare oportet, insuper'q; sensus ipsos, qui Poëticam consequuntur, præter illa, quæ necessaria sunt. Etenim in his fallimur sæpenumero. sed in sermonibus iam editis satis dictum de his. Sanè quid sit agnitio, superius declarauimus. nunc uerò de ipsius generibus. Primum quidem, ut est minime artificiosum, ita à plurimis usurpatum, aut per dubitationem fit, aut per signa. horum rursus ingenita aliqua: uerbi gratia: lancea, quam Terrigenæ gestare solent, uel astra, qualia in Thyeste Carcinus: aduentitia aliqua, sed hæc uel in corpore, ut per cicatrices: uel extrinsecus, ut per monilia, per torques, &, ut in Tyro, per scapham. Possumus autem melioribus his uti, item'q; deterioribus: uerbi gratia: ex cicatrice quidem Vlyxes agnoscitur: non tamen eodem modo à nutrice, et à subulcis: quandoquidem hæc fidei faciendæ gratia, artificij sunt expertia, cæteraque huiusmodi.

huiusmodi. Quae uero ex peripetia, qualia in Niptris, meliora, ordine hnic proxima sunt. Quae, quoniam à poëtis confinguntur, artificio non carent: qualis in Iphigenia Orestes: qui & sororem agnouit, & agnitus ab ea est. agnouit quidem ex epistola: agnitus autem ex indicijs. Haec itaq; pro arbitrio poëta profert, non ipsa fabula. ideóq; in peccatum supradictũ facile lapsum habent. quippe non nulla afferre permissum est: ut in Sophoclis Thereo radij uox. Tertium per reminiscentiam fit, dum spectando aliquid, in animum quid reuocamus. quemadmodum in Dicaeogenis Cyprijs, picturã quidem ille inspiciens ingemuit: & in sermone apud Alcynoum audiens citharoedum Vlyxes, ex recordatione fleuit, uel agnitus est. Quartum per syllogismum: ut in Chloëphoris: quòd similis quidam accessit: similis autem praeter Orestem nemo: Orestes ergo accessit. tum quod Polydis de Iphigenia est. uerisimile est enim ratiocinatum fuisse Orestem: quòd, cum immolata soror fuerit, sibi quoque, ut imoletur, contingere. tale est illud in Theodectae Tydeo ueniens ille, quasi natum inuenturus extinguitur: & in Phoenissis, quae locum conspicatae, instare sibi fatum propterea cõmentae sunt: quoniam in fatis haberent, ibi debere mori: etenim in eo fuerunt expositae. Huic et adiũgitur illud, quod in theatro per paralogismum fit: exempli gratia: In Vlyxe falso nuncio. hic quidem arcum cogniturum se dixit. ille uerò tanquam arcu cognoscendo ab eo. proptereà paralogismum facit. Omnium uerò optima ex parte rerum Agnitio est: à qua uidelicet ex uerisimilibus admiratio ĩpsa paritur. qualis illa in Sophoclis Oedipode, & in

Iphigenia. Siquidem uerisimile est literas hanc mittere cupiuisse. Huiusmodi enim solæ absque ullo uel impresso signo, aut etiam extrinsecus, ut monile, fiunt ab his uero probantur, quæ ex syllogismo. Cæterum constituere fabulas oportet, & ita eas elocutione construere, ut q̃ maxime rem ante oculos ponant. sic enim quæ manifestissima fient poëta inspiciens, per inde ac rebus, dum aguntur, intersit, cum decorum ipsum inuenerit, tum pugnantia minime illum latere poterunt. argumento sit illud, quod Carcino uitio datur. etenim Amphiaraus è templo exibat: id uero, cum non uideret spectator, obscurum fuit. cecidit autem hic à scena cunctis ob id spectatoribus indignantibus. Proinde quantum fieri potest fingendum illud, quod ex habitibus naturalibus paratur. quandoquidem hi maxime suapte natura persuadent, qui perturbationibus affecti sunt. Quo fit ut exagitatus exagitet, perturbetq; uerisime perturbatus. Quapropter uel uersatilis ingenij uiri, uel furore perciti poëtica est. etenim poëtarum aliqui ab ipsa natura ad poëticam bene formati sunt. aliqui autem à mente abstrahuntur.

Cæterum confictos sermones oportet etiam confingentē ipsum uniuerse explicare, moxq; Episodijs ad hūc modum uti, ac rem diducere. Ad hunc uero modum uniuersale illud speculari oportere dico. uerbi gratia: Iphigenia. constituta ad aras quædam uirgo, atque ex oculis sacrificantium clàm surrepta, delata uero in aliam regionem, in qua deæ, hospitum sacrificia ex lege debebantur, eius sacri ministerio ipsa præposita est. procedente tempore sacerdotis fratri illuc accedere contigit: cur autē contigerit, ut ipsum deus ob quandam culpam uenire

illuc impulerit, extra uniuersale est: quorsum uerò, extra fabulam. itaque cum accessisset, captus, imolandusq; mox, sororem agnouit: siue ut Euripides finxit, siue, ut Polydes, ex uerisimilibus locutus: quòd non modo sororem, uerum & ipsum sacrificari oportebat. unde quidem salus parta est. Quo facto nominibus statim substitutis Episodia aggredienda. sed hæc quo pacto legitima sint, sanè considerandum: ueluti furor in Oreste, propter quem captus est, salusq; per expurgationem. In dramatibus itaque, siue actibus Episodia ipsa breuia eẽ debent. contrà in his longior Epopeia fit. nimirum Odysseæ longus est sermo. Per multos annos peregre quidam cum iret, & à Neptuno obseruatus, & à cunctis relictus, ita rebus ipsius domesticis constitutis, ut fortunæ omnes à procis absumerentur: filioq; insidiæ iam instarent, iactatus pelago domũ peruenit: cumq; aliquos agnouisset, illos aggressus, ipse quidem sospes euasit, inimicos autem perdidit. Hoc itaque propriũ eius poëmatis est. nam cætera ad Episodia pertinet. Vniuersa uerò Tragœdia partim connexione, partim solutione cõtinetur. quæ extra sunt, & aliqua præterea, quæ intra habentur, plerunque connexio continet: reliqua uerò solutio. Connexionem appello totum id, quod à principio ad ultimam usque pertinet partem, ex qua mutatio fortunæ fit. solutionem à mutationis principio, ad finem usque: ut in Lynceo Theodectæ. in quo connexio quidẽ, acta prius, natiq; captiuitatem continet: solutio à mortis accusatione ad extremum usque. Quatuor autem Tragœdiæ sunt genera. totidem quoque & partes dictæ: quorũ sanè complicatum illud dicimus, quod omni-

no ex peripetia, atque agnitione constat. Patheticum ut Aiaces, atque Ixiones: Moratum, Phthiotidas, & Peleum. Quartum ueluti Phorcidas, & Prometheum: quæcunque insuper, quæ apud inferos sunt. Quare magnopere poëtis conandum, ut horum omnium quàm locupletes sint. quòd si omnium minus queant, saltem principalium, atque quamplurimorum: eoq; etiam enixius, quo in taxandis poëtis hæc ætas in tantum prona est, ut quos in omnibus his partibus probandos nouerit, in singulis etiam mirum in modum excellere æquum censeat. Minime uerò fortasse conuenit eandem Tragœdiam, siue diuersam appellare à fabula. id quod earum ipsa quidem connexio, atque solutio indicauerit, cæterũ non pauci egregie nectentes inepte soluunt. Oportet autem ab utraque parte plausum iugiter excitare: illudq; cum primis cauere, ne contextum Epopeiæ proprium, in Tragœdia confingamus. talem uerò esse dicimus, qui complures contineat fabulas: exempli gratia: siquis totum illud Iliadis unica uelit cõplecti fabula. ibi etenim propter poëmatis longitudinem partes ipsæ congruentẽ suscipiunt magnitudinem in actibus uerò multò præter id, quod susceptum negocium exposcit, longiores euaderent. Cuius rei signum id esse potest, quòd hi qui totum Ilij excidium simul composuere, ac non potius singulas separatim partes, sicuti Euripides Medeam, uel Niobem (quod Aeschylus minime obseruauit) uel prorsus cadũt, uel certe infeliciter certant. siquidem propter id unum cecidit Agathon. tametsi tum in peripetijs, tum in simplicibus actionibus hi quidem suum mirabiliter propositum assequãtur. Etenim tragicum, atque humanum est,

cum sapiens, idemq; prauus, ueluti Sisyphus deceptus fuerit: siue fortis, idemq; iniustus superatus. uerisimile enim est, ut Agathon asserit. quandoquidem multa praeter ipsum uerisimile accidere, a uerisimili nō discrepat.

Chori summam penes unum duntaxat ex histrionibus esse oportet, totiusq; partem esse: uti autem concertationibus, non sicut apud Euripidem, sed sicut apud Sophoclem. reliquis uero concessa potius ea sint, quae ad susceptam pertinent fabulam: quàm quae ad aliam Tragoediam. quapropter intercalare concinunt. Huiusmodi sane rei initium primum ab Agathone sumptum. Atqui quidnam differt inter canere intercalare, locutionemue illam, quae aliud ex alio nectit, integrumq; Episodium? Iam uero cum de his omnibus dixerimus: reliquum est, ut de Dictione, atque Sententia agamus: tametsi de sententia in ijs, quos de Rhetorica scripsimus libris: ut quod eius uiae & rationis magis proprium sit, disseruimus. Ad sententiā ea omnia pertinent, quaecunque oratione adstruere oportet. cuius partes erunt ostendere, soluere, perturbationes praeparare, sicuti misericordiam, timorem, iram, caeteraque huius generis: ad haec, exaggerare, ac diminuere. Constat autem supradictarum partium rebus accommodata afferre oportere: cum uidelicet uel miserabilia, uel grauia, uel mira, uel uerisimilia astruenda sunt: in quibus tamen haec habenda distinctio est: quod aliqua quidem, nullo doctrinae adminiculo apparere necesse est: aliqua uero sermone ipso dicentem praeparari, ac ui etiam sermonis euenire. Quod enim dicentis munus esset: si non quidem sermonis ui, grata esse uiderentur? Circa Dictionem unum

quidem speculationis est genus, de figuris uidelicet ipsius: quod quidem ad histrionicam, atque ad eum, qui huiuscemodi arti præsit, pertinet: exempli gratia: quid sit mandatum, quid preces, quid narratio, quid minime, quid interrogatio, quid responsio, cæteraque id genus. Quandoquidem præter horũ peritiã, ignorationem'ue nulla quidem accusatio, quæ digna sit studio, ad Poëticã refertur. Nam quis, obsecro, in his peccatum esse suspicetur, quæ Protagoras accusat? siquis uidelicet, dum precari se existimet, interim præcipiat? hoc pacto: Iram
„ Pande Dea. quandoquidem (inquit ille) iubere aliquid fieri, uel non fieri, præceptum est. Quapropter facessat hæc consideratio perinde ac alterius facultatis, non autem Poëticæ propria. Dictionis uniuersæ partes hæ sunt: Elementum, syllaba, coniunctio, nomen, uerbum, articulus, casus, oratio. Elementum indiuidua dicitur uox, non quidem omnis sed illa tantum, ex qua suapte natura intelligibilis uox constitui potest. quandoquidem & indiuisibiles sunt ferarum uoces, quarum sane nullam elementum dicimus. hæc uocalis, siue semiuocalis, aut etiam muta appellatur. Vocalis, quæ sine ulla prorsus adiectione sonum, qui exaudiri possit, reddit. Semiuocalis, quæ non sine adiectione, ut σ ρ. Muta, quæ cum adiectione per se nullum omnino sonum reddit, adiuncta uero his, quæ aliquam uocem reddũt exaudiri potest: ut γ, & δ. hæc differunt inter se figura oris, locis, aspiratione, tenuitate, longitudine, breuitate, acumine, prætere grauitate, inflexione. de quibus sane in his, quæ ad metra pertinent, consideratio propria est. Syllaba uox est nihil penitus significans cõ

posita ex muta, & uocem aliquo pacto habente nam γρ etiam absque α syllaba est: & cum α, ueluti γρα. sed harum differentias examinare, metricæ artis est. Coniunctio uox est minime significans: quæ nec impedit, nec efficit aliquam uocem significare, apta quidem ex pluribus uocibus componi, extremo atq; medio orationis congruens: quam quidem in initio orationis suapte natura poni minime conuenit: ut μὲν, ἤτοι δή: siue uox per se quidem minime significans ex pluribus uocibus unam, apta uero uocem unam significantem reddere. Articulus uox est minime significans, quæ uel principium orationis, uel finem, uel separationem ostendit, quemadmodum τὸ φημί. τὸ περί, & alia: siue uox minime quidem significans: quæ nec impedit, nec efficit aliquam uocem significare, aptam ex pluribus uocibus componi, tam extremis quàm medijs cohærens. Nomen composita uox est significans sine tempore: cuius aliqua per se pars nihil significat. nam & in compositis sic obseruamus, ut nullum per se separatum significet: ut in θεοδώρῳ: in quo δῶρον minime significat.

Verbum composita uox est, significans cum tempore: cuius (quemadmodum de nomine diximus) nulla per se pars separata significat. Etenim homo, siue album, nequaquam cum tempore significat: ambulat uerò, uel ambulauit cum tempore significat: illud quidem præsens, hoc præteritum. Casuum, qui tum ad nomen, tũ ad uerbum pertinent, hic quidem significans est secundum huius, uel huic, & quæcunque talia: ille uero secũdum unũ uel plura, ut homines, uel homo: itemq; alius secundum personarum modos, quatenus interrogant,

ſiue iubent: uerbi gratia: ambulauit, & ambula: quæ quidem eiuſdem generis ſunt caſus uerbi. Oratio uox eſt ſignificans compoſita: cuius partes quædam ſeparatæ aliquid omnino ſignificant. Quanquam enim non omnis oratio ex nominibus, & uerbis conſtat: ut hominis ipſius definitio: ſiquidem ſine uerbis etiam conſtare poteſt: omnino tamen aliquas ſignificantes partes habebit: ut in hac oratione ambulat Cleon, illud Cleon ſignificans eſt. Duobus uerò modis una dicit oratio. aut enim ſignificans unum per ſe eſt, aut additis coniunctionibus: uerbi gratia: Ilias quidem una erit coniunctionibus oratio: nominis uerò definitio unum ſignificat. Nominis generum aliquod eſt ſimplex: ſimplex autem uoco, quod ex minime ſignificantibus conſtituitur aliquod duplex, cuius aliud quidem ex ſignificantibus, ac minime ſignificantibus componitur, aliud ex ſignificantibus omnino. Triplex inſuper, ac quadruplex nomen eſſe poteſt: quemadmodum multa: Megaliotorũ ἑρμοκαικόξανθος. Omne autem nomẽ aut eſt proprium, aut ab alia lingua, aut translatio, aut ornatus, aut fictum, aut productum, aut ſubtractum, aut commutatũ.

Proprium uoco, quod omnibus in uſu eſt.

Ab alia lingua, quod aliquibus duntaxat: ex quo patet, huiuſmodi atque proprium fieri poſſe, ut in idem quandoq; recidant: minime tamen eiſdem: ut σίγυννον, ideſt lanceola: quod Cypriјs quidem proprium, nobis uerò ab illorum lingua. Translatio eſt nominis alieni illatio uel à genere ad ſpeciem, uel à ſpecie ad genus, uel à ſpecie ad ſpeciem, aut etiam ſecundum aliquod, quod proportione reſpondeat. A genere ad ſpeciem

» uoco: ut Stetit hæc mihi nauis: etenim in portu eſſe, ſtare
» aliquod eſt. A` ſpecie ad genus: ut Ipſe decem peperit
» iam millia commoda Vlyxes. decem millia enim multa
ſunt: quo ſanè uocabulo pro multo utuntur. A` ſpecie
» ad ſpeciem: Abſtulit ære animam: immiti ære, abſcidit.
hoc enim loco auferre pro abſcindere, & abſcindere pro
auferre, uſurpauit: quod utrunque ſubtrahere aliquod
ſit. Proportione uerò reſpondens dixerim, quando
aliquod ſecundum ad primum ſimili ratione ſe habeat,
qua quartum ad tertium. ſumit enim uel loco ſecundi
quartum, uel quarti ſecundum. interdumq; addunt, pro
quo dicitur, ad quod eſt: exempli cauſa: ſimili ratione ſe
habet Phiala ad Bacchum, qua ſcutum ad Martem. di-
cet igitur & phialam ſcutum Bacchi, & ſcutum phialã
Martis. rurſus ad diem ueſpera ratione ſe habet, qua ad
uitam ſenium. itaque dicet ueſperam, diei ſenium, &
ſenium ueſperam uitæ: uel, ſicut Empedocles, occaſum
uitæ. Licet autem quibuſdam nomen proportione reſpõ
dens inditum non ſit, nihilò tamen ſecius ſimili ratione
dicetur: quemadmodum frugem quidem proijcere, ſere-
re dicimus: proijci uerò à ſole flãmam, nominis eſt ex-
pers: cum tamen ita ad ſolis flammam hoc ſe habeat,
» quemadmodum ſerere ad frugem. ideóq; Sol dictus, ſa-
» tor diuinitus ignis. Licet autem huiuſcemodi translatio
nis modo uti, & alio quoque: cum uidelicet nominaue-
rimus alienum quippiam, aliquid eius proprium ab
eodem remouentes: ut ſiquis appellare uolens phialam,
dixerit ſcutum, non Martis, ſed Bacchi. Fictum eſt,
quod à nemine uſurpatum, à poëta ponitur: cuiuſmodi
hæc eſſe apparent: ut Cornua ramos, & ſacerdotem cu

ſtodem. Productum, atque ſubtractum: Productum uidelicet, quòd longiore uocali utatur, quàm ſit eius propria, ſiue etiam adiectam ſyllabam aſciuerit. Subtractum, quòd aliquo ſiue peculiari ſiue adiecto mutilum ſit: exempli gratia: Productum πόλεος πόληος, πηλεΐδου πηληϊάδεω dicimus, ſubtractum, ut κρῖ & δῶ: atque etiam, cum una ex geminis fit, ut per ἑῆς ἦς. ideſt ſuæ. Commutatum cuius in denominatione aliqua
» quidem remanet pars, aliqua uerò additur: uelut, Dex-
» teriorem ſecundum mammam, pro dextram. Nominum præterea ſunt aliqua maſcula, aliqua feminea, aliqua media. Maſcula, quæcunque in ν et ρ deſinunt, & in cunctas, quæ ἀπ, χ mutis componuntur: ſunt enī omnino duæ, ψ & ξ. Feminea, quæcunque in uocales ſuapte natura longas, quales ſunt η & ω deſinunt, productas inſuper in α, quo fit, ut hæ numero ſint æquales illis, in quas maſcula, & feminea deſinunt. ψ enim & ξ non diuerſæ ſunt. ſanè nullum nomen in mutam deſinit, ſed nec in uocalem breuem: in ι uerò tria tantum μέλι, κόμμι, πέπερι: in υ quoque, πῶυ, νάπυ, γόνυ, δόρυ, ἄσυ. Media in hæc, inſuperq; in ι, & σ. Dictionis autem uirtus, ut perſpicua ſit, non tamen humilis. quæ igitur ex proprijs nominibus conſtabit, maxime perſpicua erit, humilis tamē. exemplum ſit Cleophontis, Stheleniq; poëſis. illa ueneranda, & omne prorſus plebeium excludens, quæ peregrinis utetur uocabulis. Peregrinum uoco uarietatem linquarum, trāslationem, extenſionem, tum quodcunque à proprio alienum eſt. uerum, ſiquis hæc omnia ſimul congerat, uel ænigma efficiet, uel barbariſmum: ænigma quidem,

si translationes: barbarismum uerò, si linguas. Aenigmatis forma ea erit, oratio scilicet, quæ ex minime congruentibus inter se constet. hoc itaque per nominum compositionem effici minime potest, per trãslationem uerò potest: ut, Vidi igne, atque ære uirum uiro inhærẽtem unum: Cæteraque id genus: quemadmodum quoq; ex linguarũ uarietate barbarismus. quapropter aliquo pacto hic admiscetur. Proinde sicut illud non triuiale ac minime humile lingua, translatio, ornatus, cæteraéq; dictæ species pariũt: ita proprium, perspicuitatem. Cæterum non minimam conferre uidentur partem ad dictionis perspicuitatem, & ad uulgare excludendum productiones, concisiones, nominumq; immutationes. quandoquidem id, quod præter usum communem fit, quatenus à proprio diuersum est, illud minime plebeium efficit: quatenus uerò cum usu communi conuenit, claritatem. Quapropter errant non parum qui huiusmodi dictionis genus accusant, quique Poëtam ipsum incessere audent. id quod priscus Euclides fecit. quasi facile quis confingat, si ei, dum iambos conscribat, in ipsa dictione nomina quantumlibet extendere liceat: quemadmodum, ἠτί χαριν εἶδον μαραθῶνα βαδίζοντα: οὐκ ἂν γεινάμενος τὸν ἐκείνου ἐξελέβορον. itaque ridiculus esse apparet qui hoc dicendi modo usus est. Atqui mensuræ æque omnibus partibus regula est. nam siquis translationibus, linguis, cæterisq; huius generis uel indecenter, uel affectate usus fuerit, pari ratione ridicula struxerit. Quantum uerò concinnitas in carmine polleat, uel ex eo consideretur, quòd loco nominum ad mensuram in oratione comparatorum à uarietate linguarum, trans-

lationum, cæterorum'q; generis huiuſmodi, ſiquis pro-
prias appellationes poſuerit, ueram nos attuliſſe ratio-
nem inficias non iuerit. id quod Aeſchyli, atque Euri-
pidis in eodem faciendo iambo pariter uerſantium exẽ
plo apparet. nam cum hic unum duntaxat nomen lin
gua non trita loco proprij immutauerit, tam pulcher ap
paruit, quàm ille abiectus eſt uiſus. etenim in Philoctete
» Aeſchylus ſic locutus eſt: Mei pedis carnem excedit Pha
» gedæna: ipſe uerò Euripides, loco exedit, epulatur ap-
» poſuit. Ad hæc. Nunc autem paruus me exiſtens tur
» pis ineptus: uerbi gratia: ſiquis afferens magis propria,
» id ineptus immutauerit: hoc pacto: Debilis informis me
» exiſtens, exiguus'q;: item'q;, Indignum currum, & exi-
» guas dapes: dicat'q; currum prauum, & paruas dapes:
rurſus'q; pro Iones uociferantur, Iones clamant.

Ariphades præterea, carpebat tragœdos, perinde ac
in tragœdijs ſuis his uterentur, quæ in communi ſermo-
ne diceret nemo: ut δόμων ἄπο, pro ἀπὸ δόμων, ideſt do
mibus ab, pro ab domibus: & σέθεν pro σοῦ, ideſt ſui:
& νὶν pro αὐτὸν, ideſt ipſum: & ἀχιλλέως πέρι pro
περὶ ἀχιλλέως, ideſt Achille de pro de Achille, cæteraq;
huiuſmodi: prorſus ignorans, quod hæc omnia dũ pro-
prium uitant, plebeiam interim dictionem effugiunt.
Cæterum magni negocij eſt in ſupradictis ſingulis à de
centi non diſcedere, minime'q; abuti compoſitis nomini-
bus, linguis'q;: cumprimis uerò decenter uti translationi
bus, maxime eſt arduum. id quod unum non aliunde
quæſitum ſit, oportet, uerſatilis'q; ingenij indolem præſe
ferat. Etenim recte quid transferre, ſimile aliquod illius
contemplari eſt. Duplicia uerò nomina ut maximũ

in modum Dythirambis quadrant, sic Heroicis linguã uarietas, Iambicisq; translationes. quanquam Heroicis quidem supradicta omnia ualde usui sunt. Iambicis uerò quòd maxime colloquia æmulentur, cuncta illa conueniunt nomina, quibus rite quis in ipso sermone utatur. sunt autem hæc propria: methaphorica, ornata.

De Tragœdia igitur, deq; ad actionem accõmodata imitatione, satis hactenus à nobis hæc dicta sint. De narratiua uerò & per numeros imitatione, quod ipsæ quoque fabulæ, non secus ac in Tragœdijs actus, consistere debeant, pariterq; circa unam, eamq; integram atque perfectam actionem uersari, principio scilicet, medio, fineq; constantem, à qua sanè, uelut ab integro quopiam animali, uoluptas quædam peculiaris proficiscatur, omnino manifestum est: itemq; quod historijs usitatis dissimiles esse debeant. quæ quidem non unius tantum actionis præbeant notitiam, necesse est: sed temporis unius omnium sanè, quæcunque in eo tam circa unum, quàm plures contigere, eodem scilicet modo, quo singula quæque inter se (ut casu euenit) se habent: uerbi causa: circa idem tempus nauale bellũ in Salamine, præliumq; Carthaginiensium in Sicilia, quæ minime quidem in eundem exitum spectant. ita quoque in insequentibus temporibus, dum alterum interdum post alterum fit, quibus unus non est exitus. id quod ferè poëtarum non pauci efficere solent. Quamobrem, quemadmodum superius diximus, ob id etiam præ cæteris diuinus Homerus uideri iure debet, quòd bellum quidem alioqui principio, medio, fineq; constans totum scribere minime est aggressus. siquidem uel nimis magnum euasurum, atq;

adeo perceptu difficile existimauit: uel, si ad iustam magnitudinem perstrinxisset, inculcatum nimia uarietate futurum. Nunc uero eius recte una duntaxat parte suscepta, pluribus in ea Episodijs usus est, sicuti nauium catalago, alijsq; Episodijs: quibus poësim ipsam locupletissimam reddit. Alij uero circa uirum unum, tempusq; duntaxat unum uersantur: sed actionem ipsam multimembrem constituunt: quemadmodum, qui Cyprica, et Iliadem paruam conscripsit. Verumenimuero Ilias simul, atque Odyssea una tantum Tragoedia, duabus ad summum claudi possunt: contra Cyprica, non nisi pluribus. tum parua Ilias ex octo amplius constat: ut sunt armorum iudicium, Philoctetes, Neoptolemus, Eurypilus, Emendicatio, Lacaena, Ilij excidium, Reditus, Sinó, Troiades. Iisdem praeterea generibus Epopeia, quibus Tragoedia, constet, est necesse. etenim uel simplicem, uel complicitam, uel moralem, uel patheticam hanc esse oportet. Cui totidem, eaedemq; partes, praeter Harmoniã, & apparatum respondet: ut quae peripetijs, agnitionibus, affectibus adhuc etiam sententia & dictione, egregijs quidem omnibus indigere uideatur. quibus sané cunctis & ante alios, & plenissime Homerus uates utitur. siquidem utroque poëmate haec omnia complexus est. Vt enim Ilias simplex, atque Patheticum continet genus, sic Odissea complicitum: ut quae agnitionibus constet, & per totum morata sit. ad haec quoque, dictione, atque sententia, caeteris mirum in modum uatibus antecellit. Differt autem Epopeiae contextus à Tragico longitudine, metroq;. itaque longitudinis praefinitio sit: de qua nobis satis est dictum: ut principium, simulq; fi-

nis conspici queat. hoc autem fuerit, si contextus ipsi, ueteribus quidem minores erunt: plures uero Tragœdias ad unā auditionem dispositas complectentur. Quippe proprium Epopeiæ est posse plurimum in magnitudinem excrescere. id quod assequi Tragœdia non potest, quandoquidem hæc plura simul facta imitari nequit, sed id solummodo, quod in scæna tunc, atque adeo penes histriones est. contra in Epopeia, ut quæ mera enarratio sit, plures ueluti partes transactas conglutinari permissum est quibus sanè, perinde ac sibi proprijs, poëmatis ipsius quasi grauidus augetur uterus. Quapropter hac prærogotiua cum polleat: tum facilem ad magnificētiam aditum habet, tum ad auditorem subinde leuādū, neque non dissimilibus Episodijs cuncta ad peragendum. Etenim Episodiorum uniformitas, ut quæ cito satietatem afferre soleat, in causa est, cur Tragœdia ad finem festinet. Heroicum uerò carmen ex ipsa quidem experientia congruens esse apparuit. Etenim, siquis alio quolibet metri genere, pluribús ue inter se mixtis, enarratiuam facere imitationem aggressus fuerit, præter ipsum decens, factum uideri poterit. quandoquidem numerorum omnium stabilissimum, atque turgidissimū Heroicum est. quo sanè fit ut lingua, atque translationes potissimum admittat. nam motus ipse enarratiuus præcunctis alijs excellens est. iambi uerò, atque octonarij mobiles quidem sunt: uerum, ut hi saltationibus, sic agendis rebus illi aptissimi. sunt ad hæc illud etiam magis absurdum, siquis, ut ipse Chæremon, hos miscuerit. Quare longum contextum alio, præter quàm heroico, metro rite panget nemo. nimirum id congruere (si

cuti diximus) Natura docet. Proin uates Homerus in hoc quoque, quemadmodum & in cæteris, præcipua laude dignus est. quandoquidem omnium unus, quid ipsum deceat poëtam, minime ignorat. Decet autem hunc ex persona sua pauca dicere: quòd in eo imitator non sit. itaque uates alij, dum hoc studio semper certant, pauca interim, paucisq; in locis imitatione assequuntur. contra Homerus pauca admodum præfatus, modo uirum, modo mulierem, interdum mores aliquos inducit. nihil enim unquam non moratum: at semper moribus præpollens, quodcunque confingit. Sanè conuenit Tragœdiæ ipsum præbere mirandum, magis autem Epopeiæ: quòd uidelicet proportione respondeat. ideòque mirandum maxime huic conuenit: quoniã in ea ad ipsum agentem minime respicimus. Porrò, siquis illa, quæ de persecutione in Hectorem sunt, in scenam afferat, utique ridicula apparere fecerit. nam & illos stare, & hunc abnuere uidere esset, id quod prorsus in ipsis carminibus latet. Cæterum mirandum ipsum per se esse gratum, argumento sit: quòd omnes huiusmodi aliquod, dũ nunciant, ueluti dicturi in gratiam, id semper exaggerant. Homerus uerò præcipue alios docuit, quo pacto mendacium ipsum dici oporteret: quod profectò paralogismus est. Existimant enim homines cum, hoc ipso existente, siue facto, hoc ipsum fiat, si posterius sit, etiam prius esse, uel fieri: quod quidem mendacium est. sed ob id sanè mendacium primum est, quod alio quopiã existente, hoc idem esse, uel fieri necesse sit. siquidem cum hoc esse uerum sciat, anima nostra paralogismo colligit, etiam primum esse uerum. Cuius exemplum ex Ni

ptris sumi potest. itemq; fieri quæ neutiquam possunt, modo uerisimilia sint, potius quidē eligenda esse, quàm quæ minime uerisimilia: licet fieri possint. Sermones quoq; ipsos adeo non ex parte rationis expertium constitui debere, ut etiā nihil, quod non summa ratione præditum sit, contineant. si uerò secus fiat, extra ipsam fabulationem saltem sit: exempli gratia: ignoratio Oedipodis, quo pacto Laius occubuerit: non autem in actibus: sicut in Electra Pythicorum nunciatio: itemq; in Mysis, ex Tegea mutus, ut loqueretur, profectus in Mysiam est. quapropter locutum fuisse dicere, fabula quidē ridicula esset. Etenim à principio eiusmodi constituēdæ non sunt. at si semel constitutæ fuerint, & ita sint receptæ, eas admitti quamuis absurdas, probabilius erit. q̄n quidem illa etiam in Odyssea circa Vlyxis expositionē rationis expertia sunt. quæ quidem nullo pacto tolerāda apparerent, si hæc eadem non bonus aliquis poëta confinxisset. nunc uerò diuersis bonis absurdum illustrans, suaue ipsum poëta reddit. Cæterum in dictione, otiosis in partibus maxime elaborandū: secus autem in his, quæ moribus, quæq; sententia polleant. quandoquidē ipsa ualde luminosa dictio, tum mores, tum sniam, quæ quidem per se satis conspicua sunt, obumbrare solet.

Cæterum dubitationes, ac solutiones, ex quot uidelicet, quibus'ue generibus constent, ita considerātibus manifestæ fient. Etenim cum imitator poëta sit, sicuti quoq; pictor, uel alius imaginum designator, eorum semper unū aliquod, quæ tria numero sunt, imitetur necesse est: qualia uidelicet fuerunt, siue sunt: uel qualia dicuntur, uidentur'ue: uel qualia esse oportet. hæc autem dictione

tum per linguas, tum per translationes enunciatur. Multæ enim dictionis ipsius affectiones sunt, quas poëtis indulgemus. Ad hæc non eadem est rectitudo ciuilis facultatis, quæ poëticæ, sed nec alterius ullius artis, præterquam poëticæ. huius uero peccatum omnino duplex est, alterum per se, alterum per accidens. Itaque, quod ad imitandum non imitabile sibi proposuerit, per se huius peccatum erit: proponere uero non recte, per accidens. Quemadmodum utrunque dextrum latus equum promouentem: aut secundum unamquanque artem peccatum: uerbi gratia: secundum medicinam, aliam ue quamlibet artem: aut etiam, si, quæ fieri nequeunt, confinguntur.

Qualiacunque igitur hæc fuerint, minime quidem per se huius peccata dicimus. quo fit, ut obiectiones in quæstionibus, siquis ad hæc respexerit, soluturus sit. Ac primum quidem, tametsi peccemus semper in his, quæ secundum artem sunt, si quæ fieri nequeunt, confingamus. recte tum id factum se habebit, si propterea eiusdem finem assecuti fuerimus. dictus est. n. eius finis: uerbi causa: si hoc pacto, uel id magis stupendum fuerit, uel aliqua ipsius pars huiusmodi reddatur. Exemplum sit illa in Hectorem persecutio. si ergo finem magis, minus' ue assequi contigerit, peccatum uero in his, quæ circa artem sunt, fuerit: nequaquam satis recte id fiet. quippe si fieri potest, nullo pacto peccandum est. Præterea uel est in his peccatum, quæ secundum artem sunt, uel quæ secundum aliquod accidens. leuius enim fuerit, si ceruam cornua non habere ignorauerit, quàm si non bona imitatione descripserit. Ad hæc, siquis ex parum ueris arguatur, at certe qualia esse decet, solutio sit, id quod Sophocles di-

xit, se quidem homines, quales esse oporteret, effingere: Euripides autem, quales essent. Quòd, si neutro soluendum sit modo, at certe ita esse dicuntur: respondendum erit, uelut in ijs, quæ ad ipsos pertinent Deos. fortasse. n. sic dicere neq; meliorem in modum, neq; secundum ueritatē fuerit: sed tamen ita contigit: ut Xenophanes ait. ferunt hæc, q̄q̄ non meliorem fortasse in modum, nihilominus ita se habuere: uelut illud, quod de armis ꝓhibe-
» tur. Rectę q̄ solo præfixæ hastæ. Sic enim eo tempore moris erat: ut nunc etiam apud Illyrios. An uero rectè, uel nō rectè à quoquam siue dicatur, siue fiat, siquis inquirere uelit, non modo idipsum factū, dictum'ue cōsiderare debet, utrum laudabile, an prauum sit: uerū etiam ad agentem, dicētem'ue respicere, ad quem uidelicet, uel quando, uel cui, uel gratia cuius: uerbi causa: boni maioris gratia ut fiat: mali maioris, ne fiat. Sunt etiam aliqua, quæ si ad dictionem ipsam respexeris, licet soluere: uerbi gratia, lingua, ut Principio sanè
» ὀυρῆας. nam ea uox ὀυρῆας forte non mulos, sed custodes significat: ac de Dolone: Turpis erat specie: non, ꝗ esset corpore male compacto, uerum turpi facie. nam uocabulum ὀυειδὲς pulchra facie aliquid Cretenses uocāt: & illud ζωρότερον propinabat. haud enim ζωρότερον eo in loco pro mero, quo ebriosi gaudent, sed pro frequenter accipitur. Per translationem insuper: ut,
» Iamq; Deos alios pernox, hominesq; tenebat Insignes
» galea somnus: tum illud quoque: Si quando Troiæ ad
» campos sua lumina uertant: ut etiam tibiarum fistularumq; uocem. sanè pro multis, omnes per translationem dicimus. Omne enim aliquod multum est. &, οἶη δ᾽ἄμ-

μορος: ideſt ſola, expers ſimiliter per translationem. il
lud enim quod notiſſimum eſt, unicum, & ſolum dici-
mus. Soluimus præterea ratione accentus: ut Hippias
Thaſius illud: δίδομεν δέ οἱ: ideſt, nos uero damus. οἱ
enim articulus eſt: cui ſi circunflexum addideris accē
„ tum, pronomen ſibi, ſignificat. quin & illud quoque: οὐ
καταπύθεται ὄμβρῳ: ideſt himbre minus marcet. οὐ
enim, quæ negatiua particula eſt, ſi circunflexum cum
aſpiratione ſumpſerit, aliud ſonat. per diuiſionē quoq;:
„ quemadmodum apud Empedoclem: Nata ſed hæc ſu-
„ bito mortali corpore uidi Ante immortali quàm ani-
„ mantia ſeligerentur. item per Amphibologiam: Pluri-
„ ma præterijt nox. Illud enim πλέον amphibologicū eſt.
per cōſuetudinem quoque dictionis: ut illud κεκραμένον
ideſt mixtum, quod ad uinum pertinere receptum eſt.
„ Vnde & illud. Ocrea, quæ fuerat ſtamno confecta re-
centi. & χαλκέας, quæ uox alioqui fabros ærarios ſi-
gnificās pro ferrarijs ſumitur. Iuxta quod etiam Gany
medes à uino miniſter Iouis appellatur. cum tamen Dii
ipſi uinum non bibant: id quod per translationem dici
neutiquam poteſt. Quando autem in nomine contra
rietas ineſſe ſignificationis uidetur, conſiderādum ſanè,
quotuplex eſt eius, circa id, de quo agitur, ſignificatio:
„ quemadmodum: Huic ſpicula ferrea cum prohibebat.
Etenim eo in loco ἔχετο, quod alioqui inhærebat ſigni
ficat, pro prohibebat accipitur. Quotuplex uero illud ex
pēditur hoc fermè pacto: maxime uerò, ſiqs contraria,
è regione diſpoſita ſuſcipiat: ſiue, ut inquit Glauco.
Quoniam ſine ratione aliqua præſumunt, ipſi quidem
ueluti iam iam pronunciaturi ratiocinantur: quaſiq;

pro arbitrio locuti, tametsi eorum opinioni contrarium insit, redarguunt. quo in genere sunt illa, quæ de Icario perhibentur. Siquidem Laconem hunc extitisse existimant: ideóq; sequi absurdum euntem quidem Lacedæmona Telemachum in eum minime incidisse: cum tamẽ id fortasse se habeat, quemadmodum Cephalenses dicunt, qui quidem duxisse apud se uxorem Vlyxẽ dictitant: Icadiũq; esse, non Icariũ. hoc autem in genere peccatum est, uerisimilis dubitatio. In summa, quod fieri nequit, uel ad ipsam Poësim, uel ad meliorem eius modum, siue etiam ad famam referendum est. quantum uerò ad Poësim attinet, credibile potius, licet fieri non queat, eligendum est, quàm incredibile, licet queat. huiusmodi autem sint, cuiusmodi pinxit Zeuxis: potiusq; in melius declinent. exemplar enim ipsum superare oportet. Et ad illa, quæ præter rationem dicunt esse, sic respõdendum, tum quòd aliquando sine ratione non sunt. uerisimile enim fieri aliqua præter id, quod uerisimile est. Cæterũ ita dicta contraria sic exploranda, quẽadmodum in sermonibus elenchi, si idem & ad idem & eodem modo: sicuti dicentem ipsum, aut ad ea quæ ipse dicit, aut quæ prudens aliquis supponeret. rectè.n. id increpatur, quod siue rationis est expers, siue probitatis: cum uidelicet nulla necessitate cogente, præter rationem aliquo quis utatur: sicut Euripides Aegisthi nequitia, & in Oreste Menelai. Tales itaque obiectiones ex quinque generibus proueniunt. Etenim uel sicut illa, quæ fieri nequeunt, uel quæ rationis expertia, uel quæ lædentia, uel quæ contraria, uel quæ præter artis rectã normam existunt. solutiones autem ex dictis iam enu-

meratis considerandæ sunt omnino duodecim. Vtrũ uero melior epopeica imitatio sit, an tragica, dubitare aliquis poterit. Etenim si illa melior, quæ minus inuidiosa, huiusmodi sane est, quæ ad meliores fit spectatores. Manifestum quidem, quod illa quæ cuncta imitari uult magis inuidiosa est: ut quæ parum sentientes, nisi multo motu moueantur, excitare debeat. Id quod inepti tibicines efficere solent: qui, cum discum imitari oporteat, se ipsos in gyrum agunt: Scyllamq; dum modulant chori principem trahunt. Itaq; Tragœdia talis est. unde priores illi iuniores se pro histrionibus habebant. siquidem Myniscus uelut in eo nimium Callippidem simiam appellabat. talisq; propemodum de Pindaro opinio erat. Vt autem hi ad illos se habent: ita quoque integra ars ad Epopeiam. Hanc igitur sicuti præstantiorum spectatorum esse dicunt, histrionica arte minime indigentium: ita ignarorum Tragœdiam, quæ, quoniam inuidiosa, ideo deterior esse apparet. Primum igitur huiusmodi accusatio non poëticæ, sed histrionicæ est. nam & indiciorum opificio tum, qui exametros recitat, quod Sosistratus faciebat, utitur: tum, qui hos concinit, quod Mnasitheus Opuntius. deinde non omnes motus sunt improbandi, sicuti nec saltationes, sed ineptorum tantum: quibus & ipse tunc arguebatur Callippides, & nunc ẽt aliqui: perinde ac minime liberales fœminas imitentur.

Ad hæc Tragœdia sine motu, quẽadmodũ & Epopeia conficitur: ut quæ ex lectione quoq;, qualis omnino sit, manifestò apparet. Itaq; si in cæteris est præstantior, illud sibi quasi minus necessarium esse planè dicamus.

Omnibus insuper quæcũq; Epopeia continet, abũde pollet. nam & numeris utitur: et, quæ non modica pars

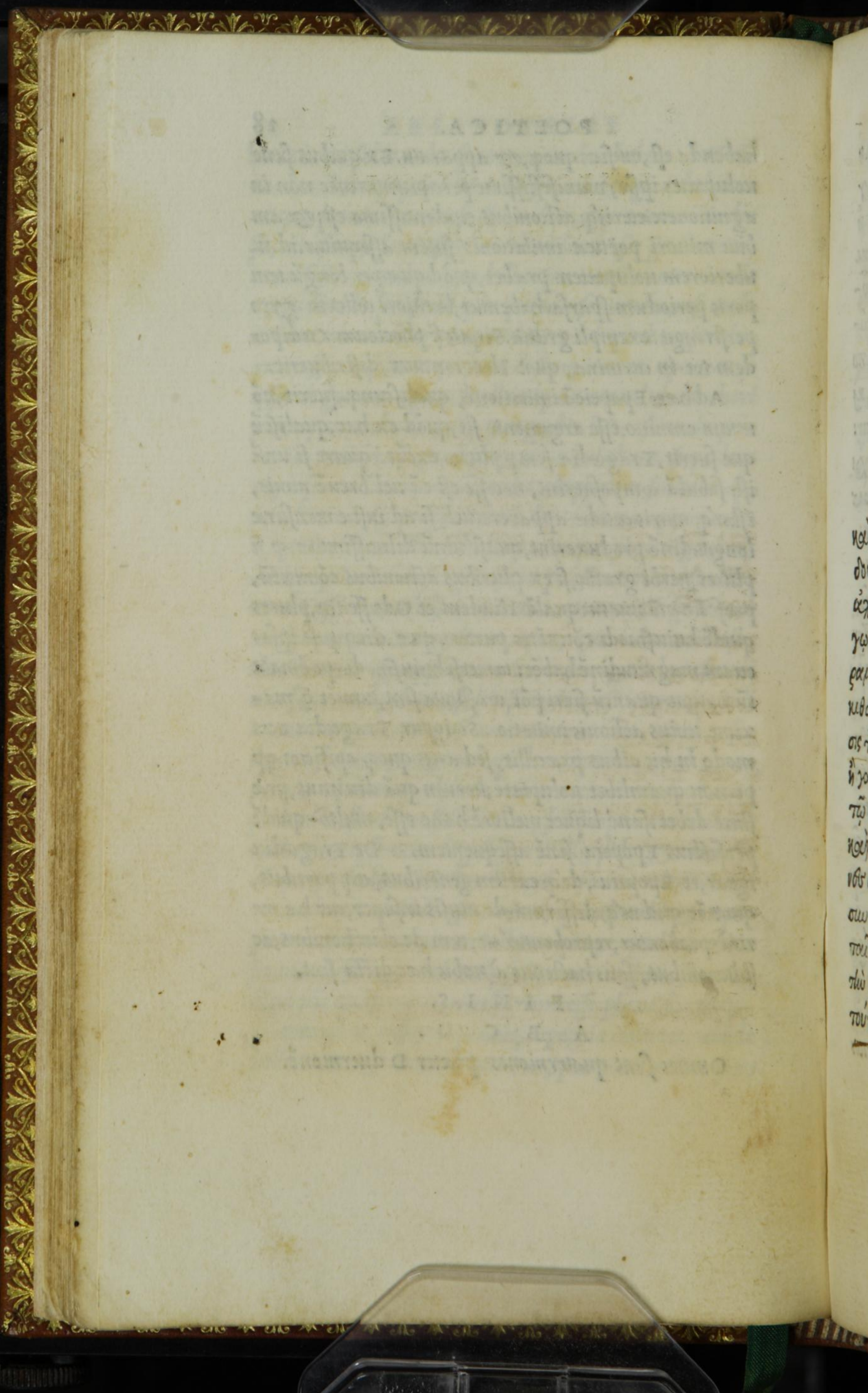
habenda est, musica quoq;, & apparatu. Ex quibus sané uoluptates ipsæ, manifestissime percipiuntur: nec non in agnitione: cæterisq; actionibus euidentissima est: & ambitu minori poëticæ imitationis finem assequitur. id. n. uberiorem uoluptatem præbet, quòd quæ per longũ temporis periodum sparsa habentur, breuiori collecta gyro perstringit: exempli gratia: Si quis sophocleum Oedipodem tot in carmina, quot Ilias continet, distribuerit.

Ad hæc Epopeicã imitationẽ, qualiscunq; fuerit, nõ unam omnino esse argumento sit, quòd ex hac, qualiscũque fuerit, Tragœdiæ semp plures exeũt. quare si unã isti fabulã composuerint, necesse est eã uel breuẽ nimis, istarq; muris caudæ apparere: uel, si ad iustæ mensuræ longitudinẽ produxerint, quasi uinũ dilutissimum. q si plures, uerbi gratia, si ex pluribus actionibus cõmixtã, profectò nõ unam: qualẽ Iliadem, et Odysseam, plures quidẽ huiusmodi cõtinẽtes partes, quæ alioq p se ipsas etiam magnitudinẽ habẽt: tametsi huiusmodi poëmata tũ optime quantũ fieri põt constituta sint, tum ẽt q̃ maxime unius actionis imitatio. Si igitur Tragœdia non modo in his oĩbus præcellit, sed artis quoq; opificio: qppe non quamlibet uoluptatẽ, uerum quã diximus, præstare debet: sané liquet meliorẽ hanc esse, multò quidẽ perfectius Epopeia finẽ assequentem. De Tragœdia igitur, et Epopeia, deq; earum generibus, atq; partibus, quot ẽt quibusq; differunt, de causis insuper, cur hæ meritò probentur, reprobentur ue, tum de obiectionibus, ac solutionibus, satis hactenus à nobis hæc dicta sint.

FINIS.

A B C D.

Omnes sunt quaterniones præter D duernionẽ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

Περὶ ποιητικῆς αὐτῆς τε, καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἥν τινα δύναμιν ἕκαστον ἔχει, καὶ πῶς δεῖ συνίστασθαι τοὺς μύθους, εἰ μέλλοι καλῶς ἕξειν ἡ ποίησις, ἔτι δὲ ἐκ πόσων, καὶ ποίων ἐστὶ μορίων, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστι μεθόδου, λέγωμεν, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων. Ἐποποιία δὴ, καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις, ἔτι δὲ κωμῳδία, καὶ ἡ διθυραμβοποιητικὴ, καὶ τῆς αὐλητικῆς ἡ πλείστη, καὶ κιθαριστικῆς, πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μιμήσεις τὸ σύνολον. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τρισίν. ἢ γὰρ τῷ γένει ἑτέροις μιμεῖσθαι, ἢ τῷ ἕτερα, ἢ τῷ ἑτέρως, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι, καὶ σχήμασι πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες, οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ, διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ, διὰ τῆς φωνῆς, οὕτω κἀν ταῖς εἰρημέναις τέχναις, ἅπασαι μὲν ποιοῦνται τὴν μίμησιν ἐν ῥυθμῷ, καὶ λόγῳ, καὶ ἁρμονίᾳ. τούτοις δὲ χωρὶς, ἢ μεμιγμένοις, οἷον, ἁρμο-

νία μὲν, καὶ ῥυθμοῖς χρώμεναι μόνον ἥ τε αὐλη-
τικὴ, καὶ ἡ κιθαριστικὴ, κἂν εἴ τινες ἕτεραι τυγ-
χάνωσιν οὖσαι τοιαῦται τὴν δύναμιν, οἷον ἡ
τῶν συρίγγων. αὐτῷ δὲ τῷ ῥυθμῷ μιμοῦνται
χωρὶς ἁρμονίας ἡ τῶν ὀρχηστῶν. καὶ γὰρ οὗ-
τοι διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν μιμοῦν-
ται καὶ ἤθη, καὶ πάθη, καὶ πράξεις. ἡ δὲ ἐπο-
ποιία μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς, ἢ τοῖς μέτροις, καὶ
τούτοις εἴτε μιγνῦσα μετ᾽ ἀλλήλων, εἴθ᾽ ἑνί τινι
γένει χρωμένη τῶν μέτρων τυγχάνουσα μέχρι
τοῦ νῦν. οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν
τοὺς Σώφρονος, καὶ Ξενάρχου μίμους, καὶ τοὺς σω-
κρατικοὺς λόγους. οὐδὲ εἴ τις διὰ τριμέτρων,
ἢ ἐλεγείων, ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τοιούτων ποιοῖ-
το τὴν μίμησιν. πλὴν οἱ ἄνθρωποί γε συνάπτον-
τες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐλεγειοποιοὺς, τοὺς
δὲ ἐποποιοὺς ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς τοὺς κατὰ μίμη-
σιν, ποιητὰς, ἀλλὰ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον, προσ-
αγορεύοντες. καὶ γὰρ, ἂν ἰατρικὸν, ἢ μουσικόν, τι
διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρουσιν, οὕτω καλεῖν εἰώθα-
σιν. οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστιν Ὁμήρῳ, καὶ Ἐμπεδοκλεῖ,
πλὴν τὸ μέτρον. διὸ, τὸν μὲν ποιητὴν, δίκαιον κα-
λεῖν, τὸν δὲ, φυσιολόγον μᾶλλον, ἢ ποιητήν. ὁ-
μοίως δὲ, κἂν εἴ τις ἅπαντα τὰ μέτρα μιγνύων,
ποιεῖτο τὴν μίμησιν, καθάπερ Χαιρήμων ἐποίη-
σεν Ἱπποκένταυρον, μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁ-
πάντων

πάντων τῶν μέτρων, οὐκ ἤδη καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. περὶ μὲν οὖν τούτων διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον. εἰσὶ δέ τινες, αἳ πᾶσι χρῶνται τοῖς εἰρημένοις, λέγω δὲ οἷον ῥυθμῷ, καὶ μέλει, καὶ μέτρῳ, ὥσπερ ἥ τε τῶν διθυραμβικῶν ποίησις, καὶ ἡ τῶν νόμων, καὶ ἥ τε τραγῳδία, καὶ ἡ κωμῳδία. διαφέρουσι δὲ, ὅτι αἱ μὲν ἅμα πᾶσιν, αἱ δὲ κατὰ μέρος. ταύτας μὲν οὖν λέγω τὰς διαφορὰς τῶν τεχνῶν, ἐν αἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν. ἐπεὶ δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τούτους ἢ σπουδαίους, ἢ φαύλους εἶναι, τὰ γὰρ ἤθη σχεδὸν ἀεὶ τούτοις ἀκολουθεῖ μόνοις, κακίᾳ γὰρ καὶ ἀρετῇ τὰ ἤθη διαφέρουσι πάντες, ἤτοι βελτίονας, ἢ καθ' ἡμᾶς, ἢ χείρονας ἀνάγκη μιμεῖσθαι, ὥσπερ οἱ γραφεῖς, Πολύγνωτος μὲν κρείττους, Παύσων δὲ χείρους, Διονύσιος δὲ ὁμοίους εἴκαζε. δῆλον δὲ, ὅτι καὶ τῶν λεχθεισῶν ἑκάστη μιμήσεων ἕξει ταύτας τὰς διαφορὰς. καὶ ἔστιν ἑτέρα, τῷ ἕτερα μιμεῖσθαι τοῦτον τὸν τρόπον. καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσει, καὶ αὐλήσει, καὶ κιθαρίσει ἔστι γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιότητας, καὶ περὶ τοὺς λόγους δὲ, καὶ τὴν ψιλομετρίαν, οἷον Ὅμηρος μὲν βελτίους, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ἡγήμων δὲ ὁ Θάσιος ὁ τὰς παρῳδίας ποιήσας πρῶτος, καὶ Νικοχάρης ὁ τὴν Δηλιάδα, χείρους. ὁμοίως

δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους, καὶ τοὺς νόμους. ὡς Γόργιας, καὶ κύκλωπας Τιμόθεος, καὶ Φιλόξενος μιμήσαιτο ἄν. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ διαφορᾷ καὶ ἡ τραγῳδία πρὸς τὴν κωμῳδίαν διέστηκεν. ἡ μὲν γὰρ χείρους, ἡ δὲ βελτίους μιμεῖσθαι βούλεται τῶν νῦν. ἔτι δὲ τούτων τρίτη διαφορὰ τὸ, ὡς ἕκαστα τούτων μιμήσαιτο ἄν τις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς, καὶ τὰ αὐτὰ μιμεῖσθαί ἐστιν, ὁτὲ μὲν ἀπαγγέλλοντα, ἢ ἕτερόν τι γιγνόμενον, ὥσπερ Ὅμηρος ποιεῖ, ἢ ὡς τὸν αὐτὸν, καὶ μὴ μεταβάλλοντα, ἢ πάντας ὡς πράττοντας, καὶ ἐνεργοῦντας τοὺς μιμουμένους. ἐν τρισὶ δὴ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησίς ἐστιν, ὡς εἴπομεν κατ' ἀρχὰς, ἐν οἷς τε, καὶ ἃ, καὶ ὡς. ὥστε τῇ μὲν ὁ αὐτὸς ἂν εἴη μιμητὴς Ὁμήρῳ Σοφοκλῆς. μιμοῦνται γὰρ ἄμφω σπουδαίους, τῇ δὲ Ἀριστοφάνει. πράττοντας γὰρ μιμοῦνται, καὶ δρῶντας ἄμφω. ὅθεν καὶ δράματα καλεῖσθαί τινες αὐτά φασιν, ὅτι μιμοῦνται δρῶντας. διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται τῆς τε τραγῳδίας, καὶ τῆς κωμῳδίας οἱ δωριεῖς. τῆς μὲν κωμῳδίας οἱ μεγαρεῖς, οἵ τε ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῖς δημοκρατείας γενομένης, καὶ οἱ ἐκ Σικελίας. ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος ὁ ποιητὴς, πολλῷ πρότερος ὢν Χωνίδου, καὶ Μάγνητος, καὶ τῆς τραγῳδίας ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ποιού-

μενοι

μενοι τὰ ὀνόματα σημεῖον. οὗτοι μὲν γὰρ κώμας τὰς περιοικίδας καλεῖν φασιν, ἀθηναῖοι δὲ δήμους, ὡς κωμῳδοὺς, οὐκ ἀπὸ κωμάζειν λεχθέντας, ἀλλὰ τῇ κατὰ κώμας πλάνῃ ἀτιμαζομένους ἐκ τοῦ ἄστεως. καὶ τὸ ποιεῖν, αὐτοὶ μὲν δρᾶν, ἀθηναίους δὲ πράττειν προσαγορεύειν. περὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν, καὶ πόσαι, καὶ τίνες τῆς μιμήσεως, εἰρήσθω ταῦτα. ἐοίκασι δὲ γεννῆσαι μὲν ὅλως τὴν ποιητικὴν αἰτίαι δύο τινὲς, καὶ αὗται φυσικαί. τό, τε γὰρ μιμεῖσθαι σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἐκ παίδων ἐστὶ, καὶ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζώων, ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι, καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας, καὶ τὸ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας. σημεῖον δὲ τούτου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἔργων. ἃ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς ὁρῶμεν, τούτων τὰς εἰκόνας τὰς μάλιστα ἠκριβωμένας χαίρομεν θεωροῦντες, οἷον θηρίων τε μορφὰς τῶν ἀγριωτάτων, καὶ νεκρῶν. αἴτιον δὲ καὶ τούτου, ὅτι μανθάνειν οὐ μόνον τοῖς φιλοσόφοις ἥδιστον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ. διὰ γὰρ τοῦτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν, καὶ συλλογίζεσθαι, τί ἕκαστον. οἷον, ὅτι οὗτος ἐκεῖνος. ἐπεὶ, ἐὰν μὴ τύχῃ προεωρακὼς, οὐ διὰ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ διὰ

τὴν ἀπεργασίαν, ἢ τὴν χροιάν, ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ ἄλλην αἰτίαν. κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι, καὶ τῆς ἁρμονίας, καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν, ἐξ ἀρχῆς οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτὰ μάλιστα, κατὰ μικρὸν προάγοντες ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων. διεσπάσθη δὲ κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη ἡ ποίησις. οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμιμοῦντο πράξεις, καὶ τὰς τῶν τοιούτων, οἱ δὲ εὐτελέστεροι τὰς τῶν φαύλων, πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνους, καὶ ἐγκώμια. τῶν μὲν οὖν πρὸ ὁμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα. εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς. ἀπὸ δὲ ὁμήρου ἀρξαμένοις ἐστίν, οἷον ἐκείνου ὁ Μαργείτης, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐν οἷς καὶ τὸ ἁρμόττον ἰαμβεῖον ἦλθε μέτρον. διὸ καὶ ἰαμβεῖον καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἴαμβιζον ἀλλήλους. καὶ ἐγένοντο τῶν παλαιῶν οἱ μὲν ἡρωϊκῶν, οἱ δὲ ἰάμβων ποιηταί. ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα, μάλιστα ποιητὴς ὅμηρος ἦν. μόνος γὰρ οὐχ ὅτι εὖ, ἀλλ' ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν. οὕτω καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας σχήματα πρῶτος ὑπέδειξεν, οὐ ψόγον, ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας. ὁ γὰρ Μαργείτης ἀνάλογον ἔχει, ὥσπερ ἰλιὰς καὶ ὀδύσσεια πρὸς τὰς τραγῳδίας, οὕτω καὶ οὗτος

πρὸς

πρὸς τὰς κωμῳδίας. οἱ δὲ ἐφ' ἑκάτερον τὴν ποίησιν ὁρμῶντες, κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἰάμβων, κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν, τραγῳδοδιδάσκαλοι, διὰ τὸ μείζω καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν, εἰ ἄρα ἔχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν ἱκανῶς, ἢ οὔ, αὐτό, τε καθ' αὑτὸ κρινόμενον, καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. γενομένης οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς, καὶ αὐτὴ, καὶ ἡ κωμῳδία. καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικὰ, ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη προαγόντων, ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς. καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν ἑαυτῆς φύσιν. καὶ τό τε τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε, καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε, καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν παρεσκεύασε. τρεῖς δὲ, καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς, ἔτι δὲ τὸ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας, διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν, ὀψὲ ἀπεσεμνύνθη. τό, τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο, διὰ τὸ σατυρικὴν, καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν.

ἤγαγεν

λέξεως δὲ γινομένης, αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε. μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖον ἐστί. σημεῖον δὲ τούτου. πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις, καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας. ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται. περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα ἔστω ἡμῖν εἰρημένα. πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθ᾽ ἕκαστον. ἡ δὲ κωμῳδία ἐστὶν, ὥσπερ εἴπομεν, μίμησις φαυλοτέρων μὲν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον. τὸ γὰρ γελοῖόν ἐστιν ἁμάρτημά τι, καὶ αἶσχος ἀνώδυνον, καὶ οὐ φθαρτικὸν, οἷον, εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχρόν τι, καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. αἱ μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας μεταβάσεις, καὶ δι᾽ ὧν ἐγένοντο, οὐ λελήθασιν. ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς, ἔλαθεν. καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν. ἀλλ᾽ ἐθελονταὶ ἦσαν. ἤδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης, οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται. τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν, ἢ προλόγους, ἢ πλήθη ὑποκριτῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἠγνόηται. τὸ δὲ μύθους ποιεῖν, Ἐπίχαρμος, καὶ Φόρμις ἦρξαν. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς, ἐκ Σικελίας ἦλθε. τῶν δὲ Ἀθήνησιν Κράτης πρῶ-

τος ἦρξεν

τος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας, καθόλου ποιεῖν λόγους, ἢ μύθους. ἡ μὲν οὖν ἐποποιία τῇ τραγῳδίᾳ μέχρι μόνου μέτρου μετὰ λόγου μίμησις εἶναι σπουδαίων ἠκολούθησεν. τῷ δὲ τὸ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν, καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ διαφέρουσιν, ἔτι δὲ τῷ μήκει, ἡ μὲν ὅτι μάλιστα, πειρᾶται ὑπὸ μίαν περίοδον ἡλίου εἶναι, ἢ μικρὸν ἐξαλλάττειν. ἡ δὲ ἐποποιία ἀόριστος τῷ χρόνῳ καὶ τούτῳ διαφέρει. καίτοι τὸ πρῶτον ὁμοίως ἐν ταῖς τραγῳδίαις τοῦτο ἐποίουν, καὶ ἐν τοῖς ἔπεσι. μέρη δὲ ἐστὶ τὰ μὲν ταυτὰ, τὰ δὲ ἴδια τῆς τραγῳδίας. διόπερ, ὅστις περὶ τραγῳδίας οἶδε σπουδαίας, καὶ φαύλης, οἶδε καὶ περὶ ἐπῶν. ἃ μὲν γὰρ ἐποποιία ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ. ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιίᾳ. περὶ μὲν οὖν τῆς ἑξαμέτρου μιμητικῆς, καὶ περὶ κωμῳδίας ὕστερον ἐροῦμεν. περὶ δὲ τραγῳδίας λέγωμεν, ἀπολαβόντες αὐτῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γινόμενον ὅρον τῆς οὐσίας. ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας, καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις δρώντων, καὶ οὐ δι᾽ ἐπαγγελίας, ἀλλὰ δι᾽ ἐλέου, καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων μαθημάτων κάθαρσιν. λέγω δὴ ἡδυσμένον μὲν λόγον τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν, καὶ ἁρμονίαν, καὶ μέλος, τὸ δὲ χωρὶς τῶν

[margin: ἢ ἔλαττον]

[margin: ὁ τῆς τραγῳδίας ὅρος]

[margin: παθ]

εἰδῶν τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι, καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους. ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιοῦνται τὴν μίμησιν, πρῶτον μὲν ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος, εἶτα μελοποιία, καὶ λέξις. ἐν τούτοις γὰρ ποιοῦνται τὴν μίμησιν. λέγω δὲ, λέξιν μὲν αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν, μελοποιίαν δὲ, ὃ τὴν δύναμιν φανερὰν ἔχει πᾶσαν. ἐπεὶ δὲ πράξεώς ἐστι μίμησις, πράττεται δὲ ὑπό τινων πραττόντων, οὓς ἀνάγκη ποιούς τινας εἶναι κατά τε τὸ ἦθος, καὶ τὴν διάνοιαν, διὰ γὰρ τούτων καὶ τὰς πράξεις εἶναι φαμὲν ποιάς τινας, πέφυκεν αἴτια δύο τῶν πράξεων εἶναι, διάνοιαν, καὶ ἦθος. καὶ κατὰ ταύτας καὶ τυγχάνουσι, καὶ ἀποτυγχάνουσι πάντες. ἔστι δὲ τῆς μὲν πράξεως ὁ μῦθος μίμησις. λέγω γὰρ μῦθον τοῦτον, τὴν σύνθεσιν τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ ἤθη, καθ' ὃ ποιούς τινας εἶναι φαμὲν τοὺς πράττοντας, διάνοιαν δὲ ἐν ὅσοις λέγοντες ἀποδεικνύουσί τι, ἢ καὶ ἀποφαίνονται γνώμην. ἀνάγκη οὖν πάσης τραγῳδίας μέρη εἶναι ἕξ, καθ' ἃ ποιά τις ἐστὶν ἡ τραγῳδία. ταῦτα δ' ἐστὶν, μῦθος, ἤθη, καὶ λέξις, καὶ διάνοια, καὶ ὄψις, καὶ μελοποιία. οἷς μὲν γὰρ μιμοῦνται δύο μέρη ἐστὶν, ὡς δὲ μιμοῦνται ἕν, ἃ δὲ μιμοῦνται τρία. καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν. τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, κέ-

μῦθος τι
ἤθη
διάνοια.

τραγῳδίας μέρη ἕξ.

τρία
δύο

χρῶνται τοῖς εἴδεσι. καὶ γὰρ ὄψις ἔχει πᾶν, καὶ ἦθος, καὶ μῦθον, καὶ λέξιν, καὶ μέλος, καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. μέγιστον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τῶν πραγμάτων σύστασις. ἡ γὰρ τραγῳδία μίμησίς ἐστιν οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ πράξεων, καὶ βίου, καὶ εὐδαιμονίας, καὶ κακοδαιμονίας. καὶ γὰρ ἡ εὐδαιμονία ἐν πράξει ἐστί. καὶ τὸ τέλος πρᾶξίς τις ἐστιν, οὐ ποιότης. εἰσὶ δὲ κατὰ μὲν τὰ ἤθη, ποιοί τινες, κατὰ δὲ τὰς πράξεις, εὐδαίμονες, ἢ τοὐναντίον. οὔκουν ὅπως τὰ ἤθη μιμήσονται πράττουσιν, ἀλλὰ τὰ ἤθη συμπεριλαμβάνουσι διὰ τὰς πράξεις. ὥστε τὰ πράγματα, καὶ ὁ μῦθος τέλος τῆς τραγῳδίας. τὸ δὲ τέλος μέγιστον ἁπάντων ἐστίν. ἄνευ μὲν γὰρ πράξεως, οὐκ ἂν γένοιτο τραγῳδία. ἄνευ δὲ ἠθῶν, γένοιτ' ἄν. αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείστων, ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσί, καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιοῦτοι. οἷον καὶ τῶν γραφέων ζεῦξις πρὸς πολύγνωτον πέπονθεν. ὁ μὲν γὰρ πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος. ἡ δὲ ζεύξιδος γραφὴ οὐδὲν ἔχει ἦθος. ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς, καὶ λέξεις, καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, οὐ ποιήσει, ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη τραγῳδία, ἔχουσα δὲ μῦθον, καὶ σύστασιν πραγμάτων.

πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα, οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τρα-
γῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστὶν, αἵ τε περιπέτειαι, καὶ
ἀναγνωρίσεις. ἔτι σημεῖον, ὅτι καὶ οἱ ἐγχειροῦ-
ντες ποιεῖν, πρότερον δύνανται τῇ λέξει, καὶ τοῖς
ἤθεσιν ἀκριβοῦν, ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι.
οἷον, καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες.
ἀρχὴ μὲν οὖν, καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τρα-
γῳδίας, δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. παραπλήσιον
γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς. εἰ γάρ τις ἐνα-
λείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν
ὁμοίως εὐφράνειεν, καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα.
ἔστι τε μίμησις πράξεως, καὶ διὰ ταύτην μάλι-
στα τῶν πραττόντων. τρίτον δὲ ἡ διάνοια, τοῦτο
δέ ἐστι τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα, καὶ τὰ
ἁρμόττοντα, ὅπερ ἐπὶ τῶν λόγων τῆς πολιτι-
κῆς καὶ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι
πολιτικῶς ἐποίουν λέγοντας, οἱ δὲ νῦν ῥητορι-
κῶς. ἔστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαί-
ρεσιν, ὁποία τις. ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον ἢ προαιρεῖ-
ται, ἢ φεύγει ὁ λέγων. διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος
ἔνιοι τῶν λόγων. διάνοια δὲ, ἐν οἷς ἀποδεικνύουσί
τι, ὡς ἔστιν, ἢ ὡς οὐκ ἔστιν, ἢ καθόλου τι ἀποφαί-
νονται. τέταρτον δὲ, τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις. λέ-
γω δὲ ὥσπερ πρότερον εἴρηται, λέξιν εἶναι, τὴν
διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν. ὃ καὶ ἐπὶ τῶν
ἐμμέτρων καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν

λέξις

δύναμιν. τῶν δὲ λοιπῶν πέντε, ἡ μελοποιία μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων. ἡ δὲ ὄψις, ψυχαγωγικὸν μὲν, ἀτεχνώτατον δὲ, καὶ ἥκιστα οἰκεῖον τῆς ποιητικῆς. ἡ γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις καὶ ἄνευ ἀγῶνος, καὶ ὑποκριτῶν ἐστιν. ἔτι δὲ κυριωτέρα περὶ τὴν ἀπεργασίαν τῶν ὄψεων ἡ τοῦ σκευοποιοῦ τέχνη τῆς τῶν ποιητῶν ἐστι. Διωρισμένων δὲ τούτων, λέγομεν μετὰ ταῦτα, ποίαν τινὰ δεῖ τὴν σύστασιν εἶναι τῶν πραγμάτων. ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρῶτον, καὶ μέγιστον τῆς τραγῳδίας ἐστί. κεῖται δὴ ἡμῖν, τὴν τραγῳδίαν, τελείας, καὶ ὅλης πράξεως εἶναι μίμησιν, ἐχούσης τι μέγεθος. ἔστι γὰρ ὅλον, καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος. Ὅλον δέ ἐστι τὸ ἔχον ἀρχὴν, καὶ μέσην, καὶ τελευτήν. Ἀρχὴ δέ ἐστιν, ὃ αὐτὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης μὴ μετ᾽ ἄλλο ἐστὶ, μετ᾽ ἐκεῖνο δ᾽ ἕτερον πέφυκεν εἶν, ἢ γίνεσθαι. Τελευτὴ δὲ τοὐναντίον, ὃ αὐτὸ μετ᾽ ἄλλο πέφυκεν εἶναι, ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο οὐδέν. Μέσον δὲ καὶ αὐτὸ μετ᾽ ἄλλο, καὶ μετ᾽ ἐκεῖνο ἕτερον. Δεῖ ἄρα τοὺς συνεστῶτας εὖ μύθους, μήθ᾽ ὁπόθεν ἔτυχεν, ἄρχεσθαι, μήθ᾽ ὅπου ἔτυχε, τελευτᾶν. ἀλλὰ κεχρῆσθαι ταῖς εἰρημέναις ἰδέαις. Ἔτι δ᾽ ἐπεὶ τὸ καλὸν καὶ ζῶον, καὶ ἅπαν πρᾶγμα, ὃ συνέστηκεν ἔκ τινων, οὐ μόνον ταῦτα τεταγμένα δεῖ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ

τυχόν· τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί. διὸ οὔτε πάμμικρον ἄν τι γένοιτο καλὸν ζῶον· συγχεῖται γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινομένη· οὔτε παμμέγεθες· οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν, καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας· οἷον, εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῶον. ὥστε δεῖ καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι. οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων ἔχειν μὲν μῆκος, τοῦτο δ' εὐμνημόνευτον εἶναι τὸ μῆκος. τὸ δὲ μήκους ὅρος πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας, καὶ τὴν αἴσθησιν οὐ τῆς τέχνης ἐστίν. εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο. ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτέ φασιν. ὁ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ὅρος, ἀεὶ μὲν ὁ μείζων, μέχρι τοῦ σύνδηλος εἶναι, καλλίων ἐστὶ κατὰ τὸ μέγεθος. ὡς δὲ ἁπλῶς διορίσαντας εἰπεῖν, ἐν ὅσῳ μεγέθει κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον, ἐφεξῆς γιγνομένων συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν, ἱκανὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ μεγέθους. μῦθος δ' ἐστὶν εἷς, οὐχ ὥσπερ τινὲς οἴονται, ἐὰν περὶ ἕνα ᾖ. πολλὰ γὰρ, καὶ ἄπειρα τῷ γένει συμβαίνει, ἐξ ὧν ἐνίων οὐδέν ἐστιν ἕν, οὕτω δὲ, καὶ πράξεις ἑνὸς πολλαί εἰσιν. ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίνεται πρᾶξις. διὸ πάντες ἐοίκασιν ἁμαρτάνειν, ὅσοι τῶν

ποιηταὶ ἡρακληΐδα, καὶ θησηΐδα, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν. οἴονται γὰρ, ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ ἡρακλῆς, ἕνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι προσήκειν. ὁ δ᾽ ὅμηρος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τοῦτ᾽ ἔοικε καλῶς ἰδεῖν. ἤτοι διὰ τέχνην, ἢ διὰ φύσιν. ὀδύσσειαν γὰρ ποιῶν οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα, ὅσα αὐτῷ συνέβη. οἷον πληγῆναι μὲν ἐν τῷ παρνασσῷ, μανῆναι δὲ προσποιήσασθαι ἐν τῷ ἀγερμῷ. ὧν οὐδὲν θατέρου γινομένου, ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἰκὸς θάτερον γενέσθαι. ἀλλ᾽ ἃ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἵαν λέγομεν τὴν ὀδυσσείαν, συνέστησεν, ὁμοίως δὲ, καὶ τὴν ἰλιάδα. χρὴ οὖν, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς ἡ μία μίμησις, ἑνός ἐστι, οὕτω καὶ τὸν μῦθον, ἐπεὶ πράξεως μίμησίς ἐστι, μιᾶς τε εἶναι, καὶ ταύτης ὅλης, καὶ τὰ μέρη συνεστάναι τῶν πραγμάτων οὕτως, ὥστε μετατιθεμένου τινὸς μέρους, ἢ ἀφαιρουμένου διαφέρεσθαι, καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον, ὃ γὰρ προσὸν, ἢ μὴ προσὸν μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον, οὐδὲ μόριον τοῦ ὅλου ἐστι. φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ὅτι οὐ τὸ τὰ γινόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον ἐστίν. ἀλλ᾽ οἷα ἂν γένοιτο, καὶ τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον. ὁ γὰρ ἱστορικὸς, καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τῷ ἢ ἔμμετρα λέγειν, ἢ ἄμετρα διαφέρουσιν. εἴη γὰρ ἂν τὰ ἡροδότου, εἰς μέτρα τεθῆναι, καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις

τὰ μέτρου, ἢ ἄνευ μέτρων. ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει τῷ, τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέγειν, τὸν δὲ, οἷα ἂν γένοιτο. διὸ καὶ φιλοσοφώτερον, καὶ σπουδαιότερον ποίησις ἱστορίας ἐστίν. ἡ μὲν γὰρ ποίησις μᾶλλον τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. ἔστι δὲ καθόλου μὲν, τῷ ποίῳ τὰ ποῖ' ἄττα συμβαίνει, λέγειν, ἢ πράττειν κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον, οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα ἐπιτιθεμένη. τὰ δὲ καθ' ἕκαστον, τί Ἀλκιβιάδης ἔπραξεν, ἢ τί ἔπαθεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κωμῳδίας ἤδη τοῦτο δῆλον γέγονεν. συστήσαντες γὰρ τὸν μῦθον διὰ τῶν εἰκότων, οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ἐπιτιθέασι, καὶ οὐχ, ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τὸν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν. ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέχονται. αἴτιον δ', ὅτι πιθανόν ἐστι τὸ δυνατόν. τὰ μὲν οὖν μὴ γενόμενα οὔπω πιστεύομεν εἶναι δυνατά. τὰ δὲ γενόμενα φανερὸν, ὅτι δυνατά. οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο, εἰ ἦν ἀδύνατα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις ἐνίαις μὲν ἓν, ἢ δύο τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποιημένα, ἐν ἐνίαις δὲ οὐθὲν, οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος ἄνθει. ὁμοίως γὰρ ἐν τούτῳ, τά, τε πράγματα, καὶ τὰ ὀνόματα πεποίηται. καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφραίνει. ὥστ' οὐ πάντως εἶναι ζητητέον, παραδεδομένων μύθων, περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσὶν, ἀντέχεσθαι. καὶ

σθαι. καὶ γὰρ γελοῖον τοῦτο ζητεῖν. ἐπεὶ καὶ τὰ γνώριμα ὀλίγοις γνώριμά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως εὐφραίνει πάντας. δῆλον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι τὸν ποιητὴν μᾶλλον τῶν μύθων εἶναι δεῖ ποιητὴν, ἢ τῶν μέτρων, ὅσῳ ποιητὴς κατὰ τὴν μίμησίν ἐστι. μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις. κἂν ἄρα συμβῇ γινόμενα ποιεῖν, οὐθὲν ἧττον ποιητής ἐστι. τῶν γὰρ γενομένων ἔνια οὐδὲν κωλύει τοιαῦτα εἶναι, οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι, καὶ δυνατὰ γενέσθαι, καθ' ὃ ἐκεῖνος αὐτῶν ποιητής ἐστι. τῶν δὲ ἁπλῶν μύθων, καὶ πράξεων, αἱ ἐπεισοδιώδεις εἰσὶ χείρισται. λέγω δ' ἐπεισοδιώδη μῦθον, ἐν ᾧ τὰ ἐπεισόδια μετ' ἄλληλα οὔτ' εἰκὸς, οὔτ' ἀνάγκη εἶναι. τοιαῦται δὲ ποιοῦνται ὑπὸ μὲν τῶν φαύλων ποιητῶν δι' αὐτοὺς, ὑπὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν διὰ τοὺς ὑποκριτάς. ἀγωνίσματα γὰρ ποιοῦντες καὶ παρὰ τὴν δύναμιν παρατείναντες μῦθον, πολλάκις διαστρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἡ μίμησις, ἀλλὰ καὶ φοβερῶν, καὶ ἐλεεινῶν. ταῦτα δὲ γίνεται μάλιστα τοιαῦτα, καὶ μᾶλλον, ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν δι' ἄλληλα. τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον, ἢ εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, καὶ τῆς τύχης. ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ, ὅσα ὥσπερ ἐπίτηδες φαίνεται γεγονέναι. οἷον ὡς ὁ ἀνδριὰς ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἄργει

ἀπέκτεινεν τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου τῷ μίτυϊ,
θεωροῦντι ἐμπεσών. ἔοικε γὰρ τὰ τοιαῦτα
οὐκ εἰκῆ γενέσθαι. ὥστε ἀνάγκη τοὺς τοιούτους
εἶναι καλλίους μύθους. εἰσὶ δὲ τῶν μύθων οἱ
μὲν ἁπλοῖ, οἱ δὲ πεπλεγμένοι. καὶ γὰρ αἱ
πράξεις, ὧν μιμήσεις οἱ μῦθοί εἰσιν, ὑπάρχου-
πρᾶξις ἁπλῆ σιν εὐθὺς οὖσαι τοιαῦται. λέγω δὲ ἁπλῆν μὲν
πρᾶξιν, ἧς γινομένης, ὥσπερ ὥρισται, συνεχοῦς
καὶ μιᾶς, ἄνευ περιπετείας ἢ ἀναγνωρισμοῦ
πρᾶξις πεπλεγμένη ἡ μετάβασις γίνεται. πεπλεγμένη δὲ, ἐξ ἧς
μετὰ ἀναγνωρισμοῦ, ἢ περιπετείας, ἢ ἀμ-
φοῖν ἡ μετάβασίς ἐστι. ταῦτα δὲ δεῖ γίνε-
σθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ μύθου. ὥς
τε ἐκ τῶν προγεγενημένων συμβαίνειν ἢ ἐξ
ἀνάγκης, ἢ κατὰ τὸ εἰκὸς γίνεσθαι ταῦτα.
διαφέρει γὰρ πολὺ γίνεσθαι, τάδε διὰ τάδε,
περιπέτεια ἢ μετὰ τάδε. ἔστι δὲ περιπέτεια μὲν, ἡ εἰς τὸ ἐ-
ναντίον τῶν πραττομένων μεταβολὴ, καθάπερ
εἴρηται. καὶ τοῦτο δὲ, ὥσπερ λέγομεν, κατὰ τὸ
εἰκὸς ἢ ἀναγκαῖον. ὥσπερ ἐν τῷ οἰδίποδι, ἐλ-
θὼν ὡς εὐφρανῶν τὸν οἰδίπουν, καὶ ἀπαλλά-
ξων τοῦ πρὸς τὴν μητέρα φόβου, δηλώσας, ὅς τις
ἦν, τοὐναντίον ἐποίησε, καὶ ἐν τῷ λυγκεῖ, ὁ μὲν
ἀγόμενος ὡς ἀποθανούμενος, ὁ δὲ δαναὸς ἀκολου
θῶν, ὡς ἀποκτενῶν, τὸν μὲν συνέβη ἐκ τῶν πε
ἀναγνώρισις πραγμένων ἀποθανεῖν, τὸν δὲ σωθῆναι. ἀναγνώρι-
σις δ' ἐστὶν

σις δ' ἐστὶν, ὥσπερ καὶ τοὔνομα σημαίνει ἐξ ἀγνοίας εἰς γνῶσιν μεταβολὴ ἢ εἰς φιλίαν, ἢ ἔχθραν τῶν πρὸς εὐτυχίαν, ἢ δυστυχίαν ὡρισμένων. καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτειαι γίνονται, ὡς ἔχει ἐν τῷ Οἰδίποδι. εἰσὶ μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις. καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα, καὶ τὰ τυχόντα ἐστὶν ὅτε, ὥσπερ εἴρηται, συμβαίνει. καὶ εἰ πέπραγέ τις ἢ μὴ πέπραγεν, ἔστιν ἀναγνωρίσαι. ἀλλ' ἡ μάλιστα τοῦ μύθου, καὶ ἡ μάλιστα τῆς πράξεως, ἡ εἰρημένη ἐστίν. ἡ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις, καὶ περιπέτεια, ἢ ἔλεον ἕξει, ἢ φόβον, οἵων πράξεων ἡ τραγῳδία μίμησις ὑπόκειται. ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀτυχεῖν, καὶ τὸ εὐτυχεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβήσεται, ἐπειδὴ ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστιν ἀναγνώρισις. ἔτι δὲ ἀναγνωρίσεις, αἱ μὲν εἰσὶ θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον. ὅταν ᾖ δῆλος ἕτερος, τίς ἐστιν. ὅτε δ' ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνωρίσαι, οἷον ἡ μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῆς πέμψεως τῆς ἐπιστολῆς, ἐκείνῳ δὲ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἄλλης ἔδει ἀναγνωρίσεως. δύο μὲν οὖν τοῦ μύθου μέρη περὶ ταῦτ' ἐστὶ, περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις, τρίτον δὲ, πάθος. τούτων δὲ περιπέτεια μὲν, καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται. πάθος δέ ἐστι πρᾶξις φθαρτικὴ, ἢ ὀδυνηρὰ, οἷον, οἵ τε ἐν τῷ φανερῷ θάνατοι, καὶ αἱ περιωδυνίαι, καὶ τρώσεις, καὶ ὅσα τοιαῦτα. μέρη δὲ

πάθος ὅρ.

τραγῳδίας οἷς μὲν ὡς εἴδεσι δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴπομεν. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, τάδε ἐστὶ, πρόλογος, ἐπεισόδιον, ἔξοδος, χορικὸν, καὶ τούτου τὸ μὲν πάροδος, τὸ δὲ στάσιμον. κοινὰ μὲν οὖν ἁπάντων ταῦτα, ἴδια δὲ τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ κόμμοι. ἔστι δὲ πρόλογος μὲν μέρος ὅλον τραγῳδίας, τὸ πρὸ χοροῦ παρόδου. ἐπεισόδιον δὲ μέρος ὅλον τραγῳδίας τὸ μεταξὺ ὅλων χορικῶν μελῶν. ἔξοδος δὲ μέρος ὅλον τραγῳδίας, μεθ᾽ ὃ οὐκ ἔστι χοροῦ μέλος. χορικοῦ δὲ, πάροδος μὲν, ἡ πρώτη λέξις ὅλου χοροῦ. στάσιμον δὲ μέλος χοροῦ, τὸ ἄνευ ἀναπαίστου, καὶ τροχαίου. κόμμος δὲ, θρῆνος κοινὸς χοροῦ, καὶ ἀπὸ σκηνῆς. μέρη μὲν οὖν τραγῳδίας οἷς μὲν δεῖ χρῆσθαι, πρότερον εἴρηται. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα, ταῦτ᾽ ἐστίν. ὧν δὲ δεῖ στοχάζεσθαι, καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι συνιστάντας τοὺς μύθους, καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς νῦν εἰρημένοις. ἐπειδὴ οὖν δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας μὴ ἁπλῆν, ἀλλὰ πεπλεγμένην, καὶ ταύτην φοβερῶν, καὶ ἐλεεινῶν εἶναι μιμητικὴν, τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μιμήσεώς ἐστι, πρῶτον μὲν δῆλον, ὅτι οὔτε τοὺς ἐπιεικεῖς ἄνδρας δεῖ μεταβάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν. οὐ γὰρ φοβερὸν,

πρόλογος. ἐπεισόδιον. ἔξοδος. πάροδος χοροῦ μέλος. στάσιμον. κόμμος. c. 12m.

οὐδὲ ἐλεεινὸν τοῦτο, ἀλλὰ μιαρόν ἐστιν. οὔτε τοὺς μοχθηροὺς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν. ἀτραγῳδότατον γὰρ τοῦτ᾽ ἐστὶ πάντων. οὐδὲν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ. οὔτε γὰρ φιλάνθρωπον, οὔτε ἐλεεινὸν, οὔτε φοβερόν ἐστιν, οὐδ᾽ αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν, ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν. τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον ἔχοι ἂν ἡ τοιαύτη σύστασις, ἀλλ᾽ οὔτε ἔλεον, οὔτε φόβον. ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστι δυστυχοῦντα, ὁ δὲ περὶ τὸν ὅμοιον. ἔλεος μὲν περὶ τὸν ἀνάξιον, φόβος δὲ περὶ τὸν ὅμοιον. ὥστε οὔτε ἐλεεινὸν, οὔτε φοβερὸν φαίνεται τὸ συμβαῖνον, ὁ μεταξὺ ἄρα τούτων λοιπός. ἔστι δὲ τοιοῦτος, ὁ μήτε ἀρετῇ διαφέρων, καὶ δικαιοσύνῃ, μήτε διὰ κακίαν, καὶ μοχθηρείαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυστυχίαν, ἀλλὰ δι᾽ ἁμαρτίαν τινὰ τῶν ἐν μεγάλῃ δόξῃ ὄντων, καὶ εὐτυχίᾳ, οἷον, Οἰδίπους, καὶ Θυέστης, καὶ οἱ ἐκ τῶν τοιούτων γενῶν ἐπιφανεῖς ἄνδρες. ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον, ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον, ἢ διπλοῦν, ὥσπερ τινές φασι. καὶ μεταβάλλειν οὐκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μὴ διὰ μοχθηρείαν, ἀλλὰ δι᾽ ἁμαρτίαν μεγάλην, ἢ οἵου εἴρηται, ἢ βελτίονος μᾶλλον, ἢ χείρονος. σημεῖον δὲ καὶ τὸ γιγνόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν. νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται

τραγῳδίαι συντίθενται, οἷον περὶ Ἀλκμαίωνα, καὶ Οἰδίπουν, καὶ Ὀρέστην, καὶ Μελέαγρον, καὶ Θυέστην, καὶ Τήλεφον, καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν ἢ παθεῖν δεινὰ, ἢ ποιῆσαι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην καλλίστη τραγῳδία ἐκ ταύτης τῆς συστάσεώς ἐστι. διὸ καὶ οἱ Εὐριπίδῃ ἐγκαλοῦντες τὸ αὐτὸ, ἁμαρτάνουσιν. ὅτι τοῦτο δρᾷ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ αἱ πολλαὶ αὐτοῦ ἐς δυστυχίαν τελευτῶσι. τοῦτο γάρ ἐστιν, ὥσπερ εἴρηται, ὀρθόν. σημεῖον δὲ μέγιστον. ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν, καὶ τῶν ἀγώνων τραγικώταται αἱ τοιαῦται φαίνονται, ἂν κατορθωθῶσι. καὶ ὁ Εὐριπίδης, εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ τραγικώτατός γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. δευτέρα δὴ πρώτη λεγομένη ὑπό τινων ἐστὶ σύστασις, ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα, καθάπερ ἡ ὀδυσσεία, καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι, δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν. ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ᾽ εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς. ἔστι δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονὴ, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμῳδίας οἰκεία. ἐκεῖ γὰρ ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον, Ὀρέστης, καὶ Αἴγισθος, φίλοι γενόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται, καὶ ἀποθνήσκει οὐδεὶς ὑπ᾽ οὐδενός.
-13- ἔστι μὲν οὖν τὸ φοβερὸν, καὶ ἐλεεινὸν ἐκ τῆς ὄψεως γίνεσθαι, ἔστι δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως

τῶν

τῶν πραγμάτων, ὅπερ ἐστὶ πρότερον, καὶ ποιητοῦ ἀμείνονος. δεῖ γὰρ καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν, οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον, ὥστε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα, καὶ φρίττειν, καὶ ἐλεεῖν ἐκ τῶν συμβαινόντων, ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκούων τὸν τοῦ Οἰδίποδος μῦθον. τὸ δὲ διὰ τῆς ὄψεως τοῦτο παρασκευάζειν ἀτεχνότερον, καὶ χορηγίας δεόμενόν ἐστιν. οἱ δὲ μὴ τὸ φοβερὸν διὰ τῆς ὄψεως ἀλλὰ τὸ τερατῶδες μόνον παρασκευάζοντες, οὐδὲν τραγῳδίᾳ κοινωνοῦσιν. οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγῳδίας, ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ ἐλέους, καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρασκευάζειν τὸν ποιητήν, φανερόν, ὡς τοῦτο ἐν τοῖς πράγμασιν ἐμποιητέον. ποῖα οὖν δεινά, ἢ ποῖα οἰκτρὰ φαίνεται τῶν συμπιπτόντων, λάβωμεν. ἀνάγκη δὲ ἢ φίλων εἶναι πρὸς ἀλλήλους τὰς τοιαύτας πράξεις, ἢ ἐχθρῶν, ἢ μηδετέρων. ἂν μὲν οὖν ἐχθρὸς ἐχθρὸν ἀποκτείνῃ, οὐδὲν ἐλεεινὸν οὔτε ποιῶν, οὔτε μέλλων δείκνυσι, πλὴν κατ᾽ αὐτὸ τὸ πάθος, οὐδ᾽ ἂν μηδετέρως ἔχοντες. ὅταν δ᾽ ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ πάθη, οἷον, ἢ ἀδελφὸς ἀδελφόν, ἢ υἱὸς πατέρα, ἢ μήτηρ υἱόν, ἢ υἱὸς μητέρα ἀποκτείνῃ, ἢ μέλλῃ, ἢ τοιοῦτόν τι ἄλλο δρᾷ, ταῦτα ζητητέον. τοὺς μὲν οὖν παρειλημμένους μύθους λύειν οὐκ ἔστι. λέγω δέ, οἷον, τὴν Κλυταιμνήστραν ἀπο-

θανοῦσαν ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου, καὶ τὴν Ἐριφύλην ὑπὸ τοῦ Ἀλκμαίωνος. αὐτὸν δὲ εὑρίσκειν δεῖ, καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆσθαι καλῶς. τὸ δὲ καλῶς, τί λέγομεν, εἴπωμεν σαφέστερον. ἔστι γὰρ οὕτω γίνεσθαι τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ οἱ παλαιοὶ ἐποίουν, εἰδότας καὶ γινώσκοντας, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησεν ἀποκτείνουσαν τοὺς παῖδας τὴν Μήδειαν. ἔστι δὲ πρᾶξαι μὲν, ἀγνοοῦντας δὲ πρᾶξαι τὸ δεινὸν, εἶθ' ὕστερον ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥσπερ ὁ Σοφοκλέους Οἰδίπους. τοῦτο μὲν οὖν ἔξω τοῦ δράματος. ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγῳδίᾳ, οἷον, ὁ Ἀλκμαίωνος Ἀστυδάμαντος, ἢ ὁ Τηλέγονος ὁ ἐν τῷ τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ. ἔτι δὲ τρίτον, παρὰ ταῦτα τὸ μέλλοντα ποιεῖν τι τῶν ἀνηκέστων, δι' ἄγνοιαν ἀναγνωρίσαι, πρὶν ποιῆσαι, καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλως. ἢ γὰρ πρᾶξαι ἀνάγκη, ἢ μὴ, καὶ εἰδότας, ἢ μὴ εἰδότας. τούτων δὲ τὸ μὲν γινώσκοντα μελλῆσαι, καὶ μὴ πρᾶξαι χείριστον. τό, τε γὰρ μιαρὸν ἔχει, καὶ οὐ τραγικόν. ἀπαθὲς γάρ. διόπερ οὐδεὶς ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις. οἷον, ἐν Ἀντιγόνῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἵμων. τὸ γὰρ πρᾶξαι δεύτερον, βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοοῦντα μὲν πρᾶξαι, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι. τό, τε γὰρ μιαρὸν οὐ πρόσεστι, καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐκπληκτικόν. κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον. λέγω δὲ. οἷον, ἐν τῷ Κρεσφόντῃ ἡ Μερόπη

μέλλει

μέλλει τὸν υἱὸν ἀποκτείνειν. ἀποκτείνει δὲ οὔ, ἀλλ' ἀνεγνώρισε. καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν. καὶ ἐν τῇ Ἕλλῃ ὁ υἱὸς τὴν μητέρα ἐκδιδόναι μέλλων, ἀνεγνώρισεν. διὰ γὰρ τοῦτο, ὅπερ πάλαι εἴρηται, οὐ περὶ πολλὰ γένη αἱ τραγῳδίαι εἰσί. ζητοῦντες γὰρ οὐκ ἀπὸ τέχνης, ἀλλ' ἀπὸ τύχης εὗρον τὸ τοιοῦτον παρασκευάζειν ἐν τοῖς μύθοις. ἀναγκάζονται οὖν ἐπὶ ταύτας τὰς οἰκίας ἀπαντᾶν, ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμβέβηκε πάθη. περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν πραγμάτων συστάσεως, καὶ ποίους, καὶ τίνας εἶναι δεῖ τοὺς μύθους, εἴρηται ἱκανῶς. περὶ δὲ τὰ ἤθη τέτταρά ἐστιν, ὧν δεῖ στοχάζεσθαι. ἓν μὲν καὶ πρῶτον, ὅπως χρηστὰ ᾖ. ἕξει δὲ ἦθος μὲν, ἐὰν, ὥσπερ ἐλέχθη, ποιῇ φανερὸν ὁ λόγος, ἢ ἡ πρᾶξις προαίρεσίν τινα, φαῦλον μὲν, ἐὰν φαύλην. χρηστὸν δὲ, ἐὰν χρηστήν. ἔστι δὲ ἐν ἑκάστῳ γένει. καὶ γὰρ γυνή ἐστι χρηστὴ, καὶ δοῦλος. καίτοι γε ἴσως τούτων τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ὅλως φαῦλόν ἐστι. δεύτερον δὲ τὰ ἁρμόττοντα. ἔστι γὰρ ἀνδρεῖον μὲν τὸ ἦθος, ἀλλ' οὐχ ἁρμόττον γυναικὶ, τὸ ἀνδρείαν, ἢ δεινὴν εἶναι. τρίτον δὲ τὸ ὅμοιον. τοῦτο γὰρ ἕτερον τοῦ χρηστὸν τὸ ἦθος, καὶ ἁρμόττον ποιῆσαι, ὥσπερ εἴρηται. τέταρτον δὲ τὸ ὁμαλόν. κἂν γὰρ ἀνώμαλός τις ᾖ ὁ τὴν μίμησιν παρέχων, καὶ τοιοῦτον ἦθος ὑποτιθεὶς, ὅμως ὁμαλῶς ἀνώμαλον δεῖ

εἶναι. ἔστι δὲ παράδειγμα πονηρίας μὲν ἤθους μὴ
ἀναγκαῖον, οἷον, ὁ Μενέλαος ἐν τῷ Ὀρέστῃ. τοῦ δὲ
ἀπρεποῦς, καὶ μὴ ἁρμόττοντος ὅ, τε θρῆνος Ὀδυσ-
σέως ἐν τῇ Σκύλλῃ, καὶ ἡ τῆς Μελανίππης ῥῆσις.
τοῦ δὲ ἀνωμάλου, ἡ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγένεια. οὐδὲν γὰρ
ἔοικεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὑστέρᾳ. χρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς
ἤθεσιν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συστά-
σει ἀεὶ ζητεῖν ἢ τὸ ἀναγκαῖον, ἢ τὸ εἰκός. καὶ τοῦτο
μετὰ τοῦτο γίνεσθαι ἢ ἀναγκαῖον, ἢ εἰκός. φανε-
ρὸν οὖν, ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτοῦ
δεῖ τοῦ μύθου συμβαίνειν, καὶ μὴ, ὥσπερ ἐν τῇ
Μηδείᾳ, ἀπὸ μηχανῆς, καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ
ἀπόπλουν. ἀλλὰ μηχανῇ χρηστέον ἐπὶ τὰ ἔξω
τοῦ δράματος ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν, ἃ οὐχ οἷόν-
τε ἄνθρωπον εἰδέναι, ἢ ὅσα ὕστερον, ἃ δεῖται προα-
γορεύσεως, καὶ ἀγγελίας. ἅπαντα γὰρ ἀποδίδο-
μεν τοῖς θεοῖς ὁρᾶν, ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἐν τοῖς
πράγμασιν. εἰ δὲ μὴ, ἔξω τῆς τραγῳδίας, οἷον,
τὸ ἐν τῷ Οἰδίποδι τοῦ Σοφοκλέους. ἐπεὶ δὲ
μίμησις ἐστὶν ἡ τραγῳδία βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μι-
μεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους. καὶ γὰρ ἐ-
κεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν οἰκείαν μορφὴν ὁμοίους
ποιοῦντες, καλλίους γράφουσιν. οὕτω καὶ τὸν
ποιητὴν μιμούμενον καὶ ὀργίλους, καὶ ῥαθύμους,
καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα ἔχοντας ἐπὶ τῶν ἠ-
θῶν, ἐπιεικείας ποιεῖν παράδειγμα, ἢ σκληρό-

τητος δεῖ, οἷον τὸν Ἀχιλλέα ἀγαθὸν καὶ Ὅμηρος. ταῦτα δὴ δεῖ διατηρεῖν, καὶ πρὸς τούτοις τὰς παρὰ τὰς ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ. καὶ γὰρ κατ' αὐτὰς ἔστιν ἁμαρτάνειν πολλάκις. εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς. ἀναγνώρισις 15
δὲ τί μέν ἐστιν, εἴρηται πρότερον. εἴδη δὲ ἀναγνωρίσεως, πρώτη μὲν ἡ ἀτεχνοτάτη, καὶ ᾗ πλεῖστοι χρῶνται δι' ἀπορίαν, ἡ διὰ τῶν σημείων. τούτων δὲ τὰ μὲν σύμφυτα, οἷον, λόγχην, ἣν φοροῦσι γηγενεῖς, ἢ ἀστέρας, οἵους ἐν τῷ Θυέστῃ Καρκίνος. τὰ δὲ ἐπίκτητα, καὶ τούτων τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον, οὐλαί, τὰ δὲ ἐκτὸς, τὰ περιδέραια. καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης. ἔστι δὲ καὶ τούτοις χρῆσθαι ἢ βέλτιον, ἢ χεῖρον, οἷον, Ὀδυσσεὺς διὰ τῆς οὐλῆς. ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφοῦ, καὶ ἄλλως ὑπὸ τῶν συβωτῶν. εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίστεως ἕνεκα ἀτεχνότεραι καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι. αἱ δὲ ἐκ περιπετείας, ὥσπερ ἡ ἐν τοῖς νίπτροις, βελτίους. δεύτεραι δὲ αἱ πεποιημέναι ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ. διὸ ἄτεχνοι, οἷον, Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισε τὴν ἀδελφὴν, ἀναγνωρισθεὶς ὑπ' ἐκείνης, ἐκείνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνος δὲ ταῦτα οὖν αὐτὸς λέγει, ἃ βούλεται ὁ ποιητὴς, ἀλλ' οὐχ ὁ μῦθος. διὸ ἐγγύς τῆς εἰρημένης ἁμαρτίας ἐστίν.

δεῖξιν γὰρ αὖ ἐνία καὶ ἐνεγκεῖν, καὶ ἐν τῷ Σοφο-
κλέους τηρεῖ ἡ τῆς κερκίδος φωνή. τρίτη δὲ ἡ
διὰ μνήμης, τὸ αἰσθέσθαι τι ἰδόντα. ὥσπερ οἱ
ἐν Κυπρίοις τοῖς Δικαιογένους. ἰδὼν γὰρ τὴν
γραφὴν ἔκλαυσε. καὶ ἡ ἐν Ἀλκινόου ἀπολό-
γῳ. ἀκούων γὰρ τοῦ κιθαριστοῦ, καὶ μνησθεὶς ἐ-
δάκρυσεν. ὅθεν ἀνεγνωρίσθησαν. τετάρτη δὲ ἡ
ἐκ συλλογισμοῦ, οἷον ἐν Χοηφόροις. ὅτι ὅμοιός
τις ἐλήλυθεν. ὅμοιος δὲ οὐθεὶς, ἀλλ' ἢ Ὀρέστης. οὗ-
τος ἄρα ἐλήλυθεν. καὶ ἡ Πολυΐδου τοῦ σοφιστοῦ
περὶ τῆς Ἰφιγενείας. εἰκὸς γὰρ τὸν Ὀρέστην συλ
λογίσασθαι, ὅτι ἥ τ' ἀδελφὴ ἐτύθη, καὶ αὐτῷ συμ
βαίνει θύεσθαι. καὶ ἡ ἐν τῷ τοῦ Θεοδέκτου Τυ-
δεῖ, ὅτι ἐλθὼν, ὡς εὑρήσων υἱὸν αὐτῆς, ἀπόλλυται.
καὶ ἡ ἐν ταῖς φοινίσιν. ἰδοῦσαι γὰρ τὸν τόπον συν
ελογίσαντο τὴν εἱμαρμένην, ὅτι ἐν τούτῳ εἵμαρ
το ἀποθανεῖν αὐταῖς. καὶ γὰρ ἐξετέθησαν ἐν-
ταῦθα. ἔστι δέ τις καὶ σύνθετος ἐκ παραλογισμοῦ
τοῦ θεάτρου, οἷον, ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ.
ὁ μὲν γὰρ τὸ τόξον ἔφη γνώσεσθαι, ὃ οὐχ ἑωράκει.
ὁ δὲ ὡς δι' ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος. διὰ τούτου
ἐποίησεν παραλογισμόν. πασῶν δὲ βελτίστη ἀ-
ναγνώρισις ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς ἐκ
πλήξεως γιγνομένης δι' εἰκότων, οἷον, ἡ ἐν τῷ
Σοφοκλέους Οἰδίποδι, καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ. εἰκὸς
γὰρ βούλεσθαι ἐπιθεῖναι γράμματα. αἱ γὰρ τοιαῦ

ται μόναι ἄνευ τῶν πεποιημένων σημείων, καὶ πε
ριδεραίων. δεύτεραι δὲ αἱ ἐκ συλλογισμοῦ. δεῖ
δὲ τοὺς μύθους συνιστάναι, καὶ τῇ λέξει συναπερ
γάζεσθαι ὅτι μάλιστα πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον.
οὕτω γὰρ ἂν ἐναργέστατα ὁρῶν, ὥσπερ παρ' αὐ-
τοῖς γιγνόμενος τοῖς πραττομένοις, εὑρίσκοι τὸ
πρέπον, καὶ ἥκιστα ἂν λανθάνοιτο τὰ ὑπεναντία.
σημεῖον δὲ τούτου, ὃ ἐπιτιμᾶ τῷ Καρκίνῳ. ὁ γὰρ
Ἀμφιάραος ἐξ ἱεροῦ ἀνῄει, ὃ μὴ ὁρῶντα τὸν
θεατὴν ἐλάνθανεν. ἐπὶ δὲ τῆς σκηνῆς ἐξέπεσε,
δυσχερανόντων τοῦτο τῶν θεατῶν. ὅσα δὲ δυνα-
τὸν καὶ τοῖς σχήμασι συναπεργαζόμενον, ποιεῖν.
πιθανώτατοι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως οἱ ἐν
τοῖς πάθεσίν εἰσι, διὸ καὶ χειμαίνει ὁ χειμαζό-
μενος, καὶ χαλεπαίνει ὁ ὀργιζόμενος ἀληθινώ
τατα. διὸ εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν ἢ μανικοῦ.
τούτων γὰρ οἱ μὲν, εὔπλαστοι, οἱ δὲ, ἐκστατικοί
εἰσιν. τούς τε λόγους τοὺς πεποιημένους δεῖ καὶ
αὐτὸν ποιοῦντα ἐκτίθεσθαι καθόλου. εἶθ' οὕ-
τως ἐπεισοδιοῦν, καὶ παρενείρειν. λέγω δὲ οὕτως
ἂν θεωρεῖσθαι τὸ καθόλου, οἷον, τῆς Ἰφιγενείας τυ
θείσης τινὸς κόρης, καὶ ἀφανισθείσης ἀδήλως τοῖς
θύσασιν, ἱδρυνθείσης δὲ εἰς ἄλλην χώραν, ἐν ᾗ
νόμος ἦν τοὺς ξένους θύειν τῇ θεῷ, ταύτην ἔχειν τὴν
ἱεροσύνην. χρόνῳ δ' ὕστερον τῷ ἀδελφῷ συνέ-
βη ἐλθεῖν τῆς ἱερείας, διὰ τί; ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς

διά τινα αἰτίαν. ἔξω τοῦ καθόλου ἐλθεῖν ἐκεῖ, καὶ ἐφ' ὅτι δὲ, ἔξω τοῦ μύθου. ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθεὶς, θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν, εἴθ' ὡς Εὐριπίδης, εἴθ' ὡς Πολυΐδης ἐποίησε κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν, ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι. καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία. μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη ὑποθέντα τὰ ὀνόματα ἐπεισοδιοῦν. ὅπως δὲ ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια, σκοπεῖν. οἷον, ἐν τῷ ὀρέστῃ ἡ μανία, δι' ἧς ἐλήφθη, καὶ ἡ σωτηρία διὰ τῆς καθάρσεως. ἐν μὲν οὖν τοῖς δράμασι τὰ ἐπεισόδια σύντομα, ἡ δ' ἐποποιΐα τούτοις μηκύνεται. τῆς γὰρ ὀδυσσείας μακρὸς ὁ λόγος ἐστὶν, ἀποδημοῦντός τινος ἔτη πολλὰ, καὶ παραφυλαττομένου ὑπὸ τοῦ ποσειδῶνος, καὶ μόνου ὄντος. ἐπεὶ δὲ τῶν οἴκοι οὕτως ἐχόντων, ὥστε τὰ χρήματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι, καὶ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύεσθαι, αὐτὸς ἀφικνεῖται χειμασθεὶς, καὶ ἀναγνωρίσας τινὰς, αὐτοῖς ἐπιθέμενος, αὐτὸς μὲν ἐσώθη, τοὺς δ' ἐχθροὺς διέφθειρε. τὸ μὲν οὖν ἴδιον

17 τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα ἐπεισόδια. ἔστι δὲ πάσης τρα-

γῳδίας τὸ μὲν δέσις, τὸ δὲ λύσις. τὰ μὲν ἔξωθεν, καὶ ἔνια τῶν ἔσωθεν πολλάκις ἡ δέσις. τὸ δὲ λοιπὸν, ἡ λύσις. λέγω δὲ δέσιν μὲν εἶναι τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τούτου τοῦ μέρους, ὃ ἔσχατόν ἐστιν. ἐξ οὗ μεταβαίνειν εἰς εὐτυχίαν, λύσιν τὴν ἀπὸ τῆς

ἀρχῆς τῆς μεταβάσεως μέχρι τέλους, ὥσπερ
ἐν τῷ Λυγκεῖ τοῦ Θεοδέκτου, δέσις μὲν τά τε πε
πραγμένα, καὶ ἡ τοῦ παιδίου λῆψις. λύσις δὲ, ἡ
ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ θανάτου μέχρι τοῦ τέλους.
τραγῳδίας δὲ εἴδη εἰσὶ τέσσαρα, τοσαῦτα γὰρ καὶ 18.
τὰ μέρη ἐλέχθη, ἡ μὲν πεπλεγμένη, ἧς τὸ ὅλον
ἐστὶ περιπέτεια, καὶ ἀναγνώρισις. ἡ δὲ παθητι-
κή, οἷον, οἵ τε Αἴαντες, καὶ οἱ Ἰξίονες. ἡ δὲ ἠθική,
οἷον, αἱ Φθιώτιδες, καὶ ὁ Πηλεύς. τὸ δὲ τέταρ-
τον, οἷον, αἵ τε Φορκίδες, καὶ Προμηθεὺς καὶ ὅσα ἐν
ᾅδῃ. μάλιστα μὲν οὖν ἅπαντα δεῖ πειρᾶ-
σθαι ἔχειν, εἰ δὲ μὴ, τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα,
ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντοῦσι τοὺς ποιη-
τάς. γεγονότων γὰρ καθ' ἕκαστον μέρος ἀγα-
θῶν ποιητῶν, ἑκάστου τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἀξιοῦσι
τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν. δίκαιον δὲ καὶ τραγῳ-
δίαν ἄλλην, καὶ τὴν αὐτὴν λέγειν οὐδὲν ἴσως τῷ
μύθῳ. τοῦτο δὲ, ὧν ἡ αὐτὴ πλοκὴ καὶ λύσις.
πολλοὶ δὲ πλέξαντες εὖ, λύουσι κακῶς. δεῖ
δὲ ἄμφω ἀεὶ κροτεῖσθαι, καὶ μὴ ποιεῖν ἐπο-
ποιϊκὸν σύστημα τραγῳδίαν. ἐποποιϊκὸν δὲ λέγω
τὸ πολύμυθον, οἷον, εἴ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιεῖ
μῦθον. ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ
μέρη τὸ πρέπον μέγεθος. ἐν δὲ τοῖς δράμασι
πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. σημεῖον
δὲ ὅσοι πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν, καὶ μὴ κα-

τὰ μέρη, ὥσπερ Εὐριπίδης Νιόβην, ἢ Μήδειαν,
καὶ μὴ ὥσπερ Αἰσχύλος, ἢ ἐκπίπτουσιν, ἢ κακῶς
ἀγωνίζονται. ἐπεὶ καὶ Ἀγάθων ἐξέπεσεν ἐν τού-
τῳ μόνῳ. ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις, καὶ ἐν τοῖς ἁ-
πλοῖς πράγμασι στοχάζονται, ὧν βούλονται,
θαυμαστῶς. τραγικὸν γὰρ τοῦτο, καὶ φιλάνθρωπον.
ἔστι δὲ τοῦτο ὅταν ὁ σοφὸς μὲν, μετὰ πονηρίας δὲ
ἐξαπατηθῇ, ὥσπερ Σίσυφος. καὶ ὁ ἀνδρεῖος μὲν,
ἄδικος δὲ ἡττηθῇ. ἔστι δὲ τοῦτο εἰκὸς, ὥσπερ Ἀγά-
θων λέγει. εἰκὸς γὰρ γίνεσθαι πολλὰ, καὶ παρὰ
τὸ εἰκός. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν
ὑποκριτῶν, καὶ μόριον εἶναι τοῦ ὅλου, καὶ συνα-
γωνίζεσθαι, μὴ ὥσπερ παρ' Εὐριπίδῃ, ἀλλ' ὥσ-
περ παρὰ Σοφοκλεῖ, τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ διδό-
μενα μᾶλλον τοῦ μύθου, ἢ ἄλλης τραγῳδίας ἐστί.
διὸ ἐμβόλιμα ᾄδουσι, πρώτου ἄρξαντος Ἀγά-
θωνος τοῦ τοιούτου. καίτοι τί διαφέρει, ἢ ἐμβόλι-
μα ᾄδειν, ἢ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἁρμόττειν, ἢ ἐ-
πεισόδιον ὅλον; περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἤδη
εἴρηται. λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως, ἢ διανοίας εἰ-
πεῖν. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν διάνοιαν, ἐν τοῖς πε-
19 ρὶ ῥητορικῆς κείσθω. τοῦτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐ-
κείνης τῆς μεθόδου. ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν
ταῦτα, ὅσα ὑπὸ τοῦ λόγου δεῖ παρασκευα-
σθῆναι. μέρη δὲ τούτων τό, τε ἀποδεικνύναι, καὶ τὸ
λύειν, καὶ τὸ πάθη παρασκευάζειν. οἷον, ἔλεον, ἢ

φόβον,

φόβον, ἢ ὀργὴν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, καὶ ἔτι μέ-
γεθος, καὶ σμικρότητα. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐν τοῖς
πράγμασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν δεῖ χρῆσθαι.
ὅταν ἢ ἐλεεινὰ, ἢ δεινὰ, ἢ μεγάλα, ἢ εἰκότα δέῃ πα-
ρασκευάζειν. πλὴν τοσοῦτον διαφέρει, ὅτι τὰ
μὲν δεῖ φαίνεσθαι ἄνευ διδασκαλίας, τὰ δὲ
ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ λέγοντος παρασκευάζε-
σθαι, καὶ παρὰ τὸν λόγον γίγνεσθαι. τί γὰρ
ἂν εἴη τοῦ λέγοντος ἔργον, εἰ φανεῖτο ἡδέα καὶ μὴ
διὰ τὸν λόγον; τῶν δὲ περὶ τὴν λέξιν, ἓν μέν ἐστιν 20.
εἶδος θεωρίας, τὰ σχήματα τῆς λέξεως, ἅ ἐστιν
εἰδέναι τῆς ὑποκριτικῆς, καὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἔ-
χοντος ἀρχιτεκτονικήν. οἷον, τί ἐντολὴ, καὶ τί
εὐχὴ, καὶ διήγησις, καὶ ἀπειλὴ, καὶ ἐρώτησις, καὶ
ἀπόκρισις, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. παρὰ γὰρ τὴν
τούτων γνῶσιν, ἢ ἄγνοιαν, οὐδὲν εἰς τὴν ποιητικὴν
ἐπιτίμημα φέρεται. ὅτι καὶ ἄξιον σπουδῆς. τί
γὰρ ἄν τις ὑπολάβοι ἡμαρτῆσθαι, ἃ Πρωταγό-
ρας ἐπιτιμᾷ. ὅτι εὔχεσθαι οἰόμενος, ἐπιτάττει
εἰπών. μῆνιν ἄειδε θεά. τὸ γὰρ κελεῦσαί φησι,
ποιεῖν τι ἢ μὴ, ἐπίταξίς ἐστι. διὸ παρείσθω, ὡς
ἄλλης, καὶ οὐ τῆς ποιητικῆς ὂν θεώρημα. τῆς δὲ
λέξεως ἁπάσης τάδ' ἐστὶ τὰ μέρη, στοιχεῖον, συλ-
λαβὴ, σύνδεσμος, ὄνομα, ῥῆμα, ἄρθρον, πτῶσις, λό-
γος. στοιχεῖον μὲν οὖν ἐστι φωνὴ ἀδιαίρετος. οὐ 21.
πᾶσα δὲ, ἀλλ' ἐξ ἧς πέφυκε συνετὴ γίνεσθαι φω-

νή. καὶ γὰρ τῶν θηρίων εἰσὶν ἀδιαίρετοι φωναὶ, ὧν οὐδεμίαν λέγω στοιχεῖον. ταύτης δὲ μέρη τό τε φωνῆεν, καὶ τὸ ἡμίφωνον, καὶ ἄφωνον. ἔστι δὲ φωνῆεν μὲν ἄνευ προσβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουστήν. ἡμίφωνον δὲ, τὸ μετὰ προσβολῆς, ἔχον φωνὴν ἀκουστὴν, οἷον, τὸ σ, καὶ τὸ ρ. ἄφωνον δὲ, τὸ μετὰ προσβολῆς, καθ' αὑτὸ μὲν οὐδεμίαν ἔχον φωνὴν, μετὰ δὲ τῶν ἐχόντων τινὰ φωνὴν, γινόμενον ἀκουστόν. οἷον τὸ γ, καὶ τὸ δ. ταῦτα δὲ διαφέρει σχήμασί τε τοῦ στόματος, καὶ τόποις, καὶ δασύτητι, καὶ ψιλότητι, καὶ μήκει, καὶ βραχύτητι, ἔτι δὲ ὀξύτητι, καὶ βαρύτητι, καὶ τῷ μέσῳ, περὶ ὧν καθ' ἕκαστον ἐν τοῖς μετρικοῖς προσήκει θεωρεῖν. συλλαβὴ δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος συνθετὴ ἐξ ἀφώνου, καὶ φωνὴν ἔχοντος. καὶ γὰρ τὸ γρ̄ ἄνευ τοῦ ᾱ συλλαβὴ, καὶ μετὰ τοῦ ᾱ, οἷον, τὸ γρᾱ. ἀλλὰ καὶ τούτων θεωρῆσαι τὰς διαφορὰς τῆς μετρικῆς ἐστι. σύνδεσμος δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ οὔτε κωλύει, οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν, ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου, ἣν μὴ ἁρμόττῃ ἐν ἀρχῇ λόγου τιθέναι καθ' αὑτὸν, οἷον, μὲν, ἤτοι, δή. ἢ φωνὴ ἄσημος ἐκ πλειόνων μὲν φωνῶν μιᾶς, σημαντικὴν δὲ ποιεῖν πεφυκυῖα μίαν φωνήν. ἄρθρον δέ ἐστι φωνὴ ἄσημος, ἣ λόγου ἀρχὴν, ἢ τέλος, ἢ διορισμὸν δηλοῖ, οἷον, τὸ φημὶ, καὶ τὸ

περὶ, καὶ τὰ ἄλλα. ἢ φωνὴ ἄσημος, ἣ οὔτε κωλύει, οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων, καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου. ὄνομα δέ ἐστι φωνὴ συνθετὴ, σημαντικὴ ἄνευ χρόνου, ἧς μέρος οὐδέν ἐστι καθ' αὑτὸ σημαντικόν. ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα, ὡς καὶ αὐτὸ καθ' αὑτὸ σημαίνει. οἷον ἐν τῷ θεοδώρῳ, τὸ δῶρον οὐ σημαίνει. ῥῆμα δὲ, φωνὴ συνθετὴ σημαντικὴ μετὰ χρόνου, ἧς οὐδὲν μέρος σημαίνει καθ' αὑτὸ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπος, ἢ λευκὸν οὐ προσσημαίνει τὸ πότε, τὸ δὲ βαδίζει, ἢ βεβάδικε προσσημαίνει. τὸ μὲν, τὸν παρόντα χρόνον, τὸ δὲ, τὸν παρεληλυθότα. πτώσεως δέ ἐστιν ὀνόματος ἢ ῥήματος, ἡ μὲν τὸ κατὰ τὸ τούτου, ἢ τούτῳ σημαίνουσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἡ δὲ τὸ κατὰ τὸ, ἑνὶ ἢ πολλοῖς. οἷον ἄνθρωποι, ἢ ἄνθρωπος, ἡ δὲ κατὰ τὰ ὑποκριτικὰ, οἷον κατ' ἐρώτησιν, ἢ ἐπίταξιν. τὸ γὰρ ἐβάδισεν, ἢ βάδιζε, πτῶσις ῥήματος κατὰ ταῦτα τὰ εἴδη ἐστί. λόγος δὲ φωνὴ συνθετὴ σημαντική. ἧς ἔνια μέρη καθ' αὑτὰ σημαίνει τι. οὐ γὰρ ἅπας λόγος ἐκ ῥημάτων, καὶ ὀνομάτων σύγκειται, οἷον, ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός. ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον. μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει, οἷον ἐν τῷ βαδίζει κλέων, ὁ κλέων. εἷς δέ ἐστι λόγος διχῶς. ἢ γὰρ

ὃ ἐν σημαινόντων, ἢ ὁ ἐκ πλειόνων συνδέσμῳ, οἷον,
ἡ Ἰλιὰς μὲν συνδέσμῳ εἷς. ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου, τῷ
ἓν σημαίνειν. ὀνόματος δὲ εἴδη τὸ μὲν ἁπλοῦν,
ἁπλοῦν δὲ λέγω, ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων σύγκει-
ται. τὸ δὲ διπλοῦν. τούτου δὲ, τὸ μὲν ἐκ σημαί-
νοντος, καὶ ἀσήμου. τὸ δὲ ἐκ σημαινόντων σύγ-
κειται. εἴη δ' ἂν, καὶ τριπλοῦν, καὶ τετραπλοῦν
ὄνομα. οἷον τὰ πολλὰ τῶν μεγαλιωτῶν ἑρμοκαϊ-
κόξανθος. ἅπαν δὲ ὄνομά ἐστιν ἢ κύριον, ἢ γλῶττα,
ἢ μεταφορὰ, ἢ κόσμος, ἢ πεποιημένον, ἢ ἐπεκτε-
ταμένον, ἢ ὑφῃρημένον, ἢ ἐξηλλαγμένον. λέγω δὲ
κύριον μὲν, ᾧ χρῶνται ἕκαστοι. γλῶτταν δὲ, ᾧ
ἕτεροι. ὥστε φανερὸν, ὅτι καὶ γλῶτταν, καὶ κύ-
ριον εἶναι δυνατὸν τὸ αὐτὸ, μὴ τοῖς αὐτοῖς δέ. τὸ
γὰρ σίγυννον κυπρίοις μὲν κύριον, ἡμῖν δὲ γλῶτ-
μεταφορά τα. μεταφορὰ δ' ἐστὶν, ὀνόματος ἀλλοτρίου ἐπι-
φορὰ ἢ ἀπὸ γένους ἐπὶ εἶδος, ἢ ἀπὸ εἴδους ἐπὶ
γένος, ἢ ἀπὸ εἴδους ἐπὶ εἶδος, ἢ κατὰ τὸ ἀνάλο-
γον. λέγω δὲ ἀπὸ γένους μὲν ἐπὶ εἶδος, οἷον, νηῦς
δέ μοι ἥδ' ἕστηκε. τὸ γὰρ ὁρμεῖν ἐστιν ἑστάναι τι. ἀπὸ
εἴδους δὲ ἐπὶ γένος. ἦ δὴ μυρί' Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ
ἔοργε. τὸ γὰρ μύριον πολύ ἐστιν, ᾧ νῦν ἀντὶ τοῦ πολ-
λοῦ κέχρηται. ἀπὸ εἴδους δὲ ἐπὶ εἶδος, οἷον, χαλκῷ
ἀπὸ ψυχὴν ἀρύσας τάμνεν ἀτειρέι χαλκῷ. ἐν-
ταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἀρύσαι ταμεῖν, τὸ δὲ ταμεῖν ἀ-
τὸ ἀνάλογον ρύσαι εἴρηκεν. ἄμφω γὰρ ἀφελεῖν τί ἐστι. τὸ δὲ ἀνάλο-
γον λέγω,

τον λέγω, ὅταν ὁμοίως ἔχῃ τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον, καὶ τὸ τέταρτον πρὸς τὸ τρίτον. ἐρεῖ γὰρ ἀντὶ τοῦ δευτέρου τὸ τέταρτον, ἢ ἀντὶ τοῦ τετάρτου τὸ δεύτερον. καὶ ἐνίοτε προστιθέασιν, ἀνθ' οὗ λέγει, πρὸς ὅ ἐστι. λέγω δὲ, οἷον, ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς διόνυσον, καὶ ἀσπὶς πρὸς ἄρην. ἐρεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἀσπίδα φιάλην ἄρεως, καὶ τὴν φιάλην ἀσπίδα διονύσου. ἔτι, ὁμοίως ἔχει ἑσπέρα πρὸς ἡμέραν, καὶ γῆρας πρὸς βίον. ἐρεῖ τοίνυν τὴν ἑσπέραν, γῆρας ἡμέρας, καὶ τὸ γῆρας, ἑσπέραν βίου. ἢ, ὥσπερ ἐμπεδοκλῆς, δυσμὰς βίου. ἐνίοις δ' οὐκ ἔστιν ὄνομα κείμενον τῶν ἀνάλογον. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὁμοίως λεχθήσεται. οἷον, τὸ τὸν καρπὸν μὲν ἀφιέναι, σπείρειν, τὴν δὲ φλόγα ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἀνώνυμον. ἀλλ' ὁμοίως ἔχει τοῦτο πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸ σπείρειν πρὸς τὸν καρπόν. διὸ εἴρηται σπείρων θεοκτίσαν φλόγα. ἔστι δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς μεταφορᾶς χρῆσθαι, καὶ ἄλλως προσαγορεύσαντα τὸ ἀλλότριον ἀποφῆσαι τῶν οἰκείων τι, οἷον, εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ ἄρεως, ἀλλὰ οἴνου. πεποιημένον δέ ἐστιν, ὃ ὅλως μὴ καλούμενον ὑπό τινων αὐτὸς τίθεται ὁ ποιητής. δοκεῖ γὰρ ἔνια εἶναι τοιαῦτα. οἷον, τὰ κέρατα ἐρνύτας, καὶ τὸν ἱερέα ἀρητῆρα. ἐπεκτεταμένον δέ ἐστιν, ἢ ἀφῃρημένον, τὸ μὲν, ἐὰν φωνήεντι μακροτέρῳ κεχρημένον, ἢ τῷ οἰκείῳ, ἢ συλλαβῇ

ὄνομα πεποιημένον

ἐμβεβλημένη. τὸ δὲ αὖ ἀφῃρημένον ἤ τι ἢ αὐτοῦ, ἢ ἐμβεβλημένου. ἐπεκτεταμένον μὲν, οἷον, τὸ πόλεως πόληος. καὶ τὸ πηλείδου, πηληϊάδεω. ἀφῃρημένον δὲ, οἷον, τὸ κρὶ, καὶ τὸ δῶ. καὶ μία γίνεται ἀμφοτέρων, ἐῆς, ἧς. ἐξηλλαγμένον δέ ἐστιν, ὅταν τοῦ ὀνομαζομένου τὸ μὲν καταλείπῃ, τὸ δὲ ποιῇ, οἷον, τὸ δεξίτερον κατὰ μαζὸν, ἀντὶ τοῦ δεξιόν. ἔτι τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄρρενα, τὰ δὲ θήλεα, τὰ δὲ μεταξύ. ἄρρενα μὲν ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ ν καὶ ρ, καὶ ὅσα ἐκ τούτου τῶν ἀφώνων σύγκειται. ταῦτα δέ ἐστι δύο, τὸ ψ καὶ ξ. θήλεα δὲ, ὅσα ἐκ τῶν φωνηέντων εἴς τε τὰ ἀεὶ μακρὰ, οἷον, εἰς η καὶ ω, καὶ τῶν ἐπεκτεινομένων εἰς α, ὥστε ἴσα συμβαίνει πλήθει, εἰς ὅσα τὰ ἄρρενα, καὶ τὰ θήλεα. τὸ γὰρ ψ καὶ τὸ ξ αὐτά ἐστιν. εἰς δὲ ἄφωνον οὐδὲν ὄνομα τελευτᾷ. οὐδὲ εἰς φωνῆεν βραχύ. εἰς δὲ τὸ ι τρία μόνα, μέλι, κόμμι, πέπερι. εἰς δὲ τὸ υ πέντε, τὸ πῶυ, τὸ νάπυ, τὸ γόνυ, τὸ δόρυ, τὸ ἄστυ. τὰ δὲ μεταξὺ εἰς ταῦτα, καὶ ν καὶ σ. λέξεως δὲ ἀρετὴ, σαφῆ, καὶ μὴ ταπεινὴν εἶναι. σαφεστάτη μὲν οὖν ἐστιν ἡ ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ ταπεινή. παράδειγμα δὲ, ἡ Κλεοφῶντος ποίησις, καὶ ἡ Σθενέλου. σεμνὴ δὲ, καὶ ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν, ἡ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένη. ξενικὸν δὲ λέγω, γλῶτταν, καὶ μεταφορὰν, καὶ ἐπέκτασιν, καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κύριον. ἀλλ' ἄν τις ἅπαντα

ἅπαντα

ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ποιήσῃ, ἢ αἴνιγμα ἔσται,
ἢ βαρβαρισμός. ἂν μὲν οὖν ἐκ μεταφορῶν, αἴνιγμα
αἴνιγμα. ἐὰν δὲ ἐκ γλωττῶν, καὶ βαρβαρισμός. βαρβαρισμός
αἰνίγματός γε ἰδέα αὕτη ἐστὶ, τὸ λέγοντα τὰ ὑ-
πάρχοντα ἀδύνατα, συνάψαι. κατὰ μὲν οὖν
τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν, οὐχ οἷόν τε τοῦτο ποιῆ-
σαι. κατὰ δὲ τὴν μεταφορὰν, ἐνδέχεται, οἷον, ἄν-
δρα ἴδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα, καὶ
τὰ τοιαῦτα. ἐκ δὲ τῶν γλωττῶν ὁ βαρβαρισμός.
διὸ ἀνακέκραταί πως τούτοις. τὸ μὲν γὰρ μὴ ἰ-
διωτικὸν ποιήσει, μηδὲ ταπεινὸν ἡ γλῶττα, καὶ
ἡ μεταφορὰ καὶ ὁ κόσμος, καὶ τἆλλα τὰ εἰρη-
μένα εἴδη. τὸ δὲ κύριον, τὴν σαφήνειαν. οὐκ ἐλά-
χιστον δὲ μέρος συμβάλλονται εἰς τὸ σαφὲς τῆς
λέξεως, καὶ μὴ ἰδιωτικὸν αἱ ἐπεκτάσεις, καὶ ἀ-
ποκοπαὶ καὶ ἐξαλλαγαὶ τῶν ὀνομάτων. διὰ μὲν
τὸ ἄλλως ἔχειν, ἢ ὡς τὸ κύριον παρὰ τὸ εἰωθὸς γι-
γνόμενον, τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει. διὰ δὲ τὸ κοι-
νωνεῖν τοῦ εἰωθότος, τὸ σαφὲς ἔσται. ὥστε οὐκ ὀρ-
θῶς ψέγουσιν οἱ ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρό-
πῳ τῆς διαλέκτου, καὶ διακωμῳδοῦντες τὸν
ποιητὴν, οἷον, Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος. ὡς ῥᾴδιον
ποιεῖν, εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ' ὁπόσον βούλε-
ται ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει. οἷον,
» Ἠτιχάρην εἶδον μαραθῶνα βαδίζοντα. καὶ, οὐκ
» ἂν γεράμενος τὸν ἐκείνου ἐξ ἐλέβορον. τὸ μὲν

οὕτω φαίνεσθαί πως χρώμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ, γελοῖον, τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἁπάντων ἐστὶ τῶν μερῶν. καὶ γὰρ μεταφοραῖς, καὶ γλώτταις, καὶ τοῖς ἄλλοις εἴδεσι χρώμενος ἀπρεπῶς, καὶ ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ γελοῖα, τὸ αὐτὸ ἂν ἀπεργάσαιτο. τὸ δὲ ἁρμόττον, ὅσον διαφέρει ἐπὶ τῶν ἐπῶν, θεωρείσθω, ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ μέτρον, καὶ ἐπὶ τῆς γλώττης δὲ, καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μετατιθεὶς ἄν τις τὰ κύρια ὀνόματα, κατίδοι, ὅτι ἀληθῆ λέγομεν, οἷον, τὸ αὐτὸ ποιήσαντος ἰαμβεῖον Αἰσχύλου, καὶ Εὐριπίδου, ἓν δὲ μόνον ὄνομα μεταθέντος, ἀντὶ κυρίου εἰωθότος, γλῶτταν, τὸ μὲν φαίνεται καλὸν, τὸ δ' εὐτελές. Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ ἐποίησε, φαγέδαινα ἥ μου σάρκας ἐσθίει ποδός. ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ ἐσθίει, τὸ θοινᾶται μετέθηκε. καὶ, νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε, καὶ οὐτιδανὸς, καὶ ἀειδής, εἴ τις λέγοι τὰ κύρια μετατιθείς. νῦν δέ μ' ἐὼν μικρός τε καὶ ἀσθενικὸς καὶ ἀειδής. καὶ δίφρον ἀεικέλιον καταθεὶς, ὀλίγην τε τράπεζαν. δίφρον μοχθηρὸν καταθεὶς, μικράν τε τράπεζαν. καὶ τὸ ἠϊόνες βοόωσιν, ἠϊόνες κράζουσιν. ἔτι δὲ Ἀριφράδης τοὺς τραγῳδοὺς ἐκωμῴδει. ὅτι ἃ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐν τῇ διαλέκτῳ, τούτοις χρῶνται, οἷον, τὸ δωμάτων ἄπο. ἀλλὰ μὴ ἀπὸ δωμάτων, καὶ τὸ σέθεν, καὶ τὸ, ἐγὼ δένιν, καὶ τὸ

Ἀχιλλέως

Ἀχιλλέως πέρι, ἀλλὰ μὴ περὶ Ἀχιλλέως. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τοῖς κυρίοις, ποιεῖ τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ἐν τῇ λέξει ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. ἐκεῖνος δὲ τοῦτο ἠγνόει. ἔστι δὲ μέγα μὲν τὸ ἑκάστῳ τῶν εἰρημένων πρεπόντως χρῆσθαι, καὶ διπλοῖς ὀνόμασι, καὶ γλώτταις. τὸ δὲ μέγιστον τὸ μεταφορικὸν εἶναι. μόνον γὰρ τοῦτο οὔτε παρ᾽ ἄλλου ἔστι λαβεῖν. εὐφυΐας τε σημεῖόν ἐστι. τὸ γὰρ εὖ μεταφέρειν, τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστί.

τῶν δὲ ὀνομάτων τὰ μὲν διπλᾶ μάλιστα ἁρμόττει τοῖς διθυράμβοις, αἱ δὲ γλῶτται τοῖς ἡρωϊκοῖς, αἱ δὲ μεταφοραὶ τοῖς ἰαμβείοις. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἡρωϊκοῖς ἅπαντα χρήσιμα τὰ εἰρημένα, ἐν δὲ τοῖς ἰαμβείοις, διὰ τὸ ὅτι μάλιστα λέξιν μιμεῖσθαι, ταῦτα ἁρμόττει τῶν ὀνομάτων, ὅσοις καὶ ἐν λόγοις τις χρήσαιτο. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα τὸ κύριον, καὶ μεταφορὰ, καὶ κόσμος. περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως ἔστω ἡμῖν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

περὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς, καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς, ὅτι δεῖ τοὺς μύθους καθάπερ ἐν ταῖς τραγῳδίαις συνιστάναι δραματικοὺς, καὶ περὶ μίαν πρᾶξιν ὅλην, καὶ τελείαν ἔχουσαν ἀρχὴν, καὶ μέσον, καὶ τέλος, ἵν᾽ ὥσπερ ζῷον ἓν ὅλον, ποιῇ τὴν οἰκείαν ἡδονὴν, δῆλον. καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι. ἐν αἷς ἀνάγκη οὐχὶ μιᾶς πράξεως ποιεῖσθαι δήλωσιν, ἀλλ᾽ ἑνὸς

χρόνου, ὅσα ἐν τούτῳ συνέβη περὶ ἕνα, ἢ πλείους. ὧν ἕκαστον, ὡς ἔτυχεν, ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ γὰρ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. ἥ τ' ἐν σαλαμῖνι ἐγένετο ναυμαχία, καὶ ἡ ἐν σικελίᾳ καρχηδονίων μάχη, οὐδὲν πρὸς τὸ αὐτὸ συντείνουσαι τέλος. οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις ἐνίοτε γίνεται θάτερον μετὰ θατέρου. ἐξ ὧν ἓν οὐδὲν γίνεται τέλος. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τοῦτο δρῶσι. διό, ὥσπερ εἴπομεν, ἤδη καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἂν φανείη ὅμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους τῷ μὴ δὲ τὸν πόλεμον, καίπερ ἔχοντα ἀρχὴν, καὶ τέλος ἐπιχειρῆσαι ποιεῖν ὅλον. λίαν γὰρ ἂν μέγας, καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι. ἢ τῷ μεγέθει μετριάζοντα, καταπεπλεγμένον τῇ ποικιλίᾳ. νῦν δ' ἓν μέρος ἀπολαβὼν ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν πολλοῖς, οἷον, νεῶν καταλόγῳ, καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις, οἷς διαλαμβάνει τὴν ποίησιν. οἱ δ' ἄλλοι περὶ ἕνα ποιοῦσι, καὶ περὶ ἕνα χρόνον, καὶ μίαν πρᾶξιν πολυμερῆ, οἷον, ὁ τὰ κύπρια ποιήσας, καὶ τὴν μικρὰν ἰλιάδα. τοιγαροῦν ἐκ μὲν ἰλιάδος, καὶ ὀδυσσείας μία τραγῳδία ποιεῖται ἑκατέρας, ἢ δύο μόναι. ἐκ δὲ κυπρίων πολλαί. καὶ ἐκ τῆς μικρᾶς ἰλιάδος πλέον ὀκτώ, οἷον, ὅπλων, κρίσις, φιλοκτήτης, νεοπτόλεμος, εὐρύπυλος, πτωχεία, λάκαινα, ἰλίου πέρσις, καὶ ἀπόπλους, καὶ σίνων, καὶ τρωϊάδες. ἔτι δὲ

τὰ εἴδη ταυτὰ δὴ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ τραγῳδίᾳ. ἢ γὰρ ἁπλῆν, ἢ πεπλεγμένην, ἢ ἠθικὴν, ἢ παθητικὴν δεῖ εἶναι, καὶ τὰ μέρη ἔξω μελοποιίας, καὶ ὄψεως ταυτά. καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ, καὶ ἀναγνωρίσεων, καὶ παθημάτων, ἔτι τὰς διανοίας, καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς. οἷς ἅπασιν Ὅμηρος κέχρηται καὶ πρῶτος, καὶ ἱκανός. καὶ γὰρ καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέστηκεν ἡ μὲν Ἰλιὰς ἁπλοῦν, καὶ παθητικὸν, ἡ δὲ Ὀδύσσεια, πεπλεγμένον. ἀναγνώρισις γὰρ διόλου, καὶ ἠθική. πρὸς δὲ τούτοις λέξει, καὶ διανοίᾳ πάντας ὑπερβέβληκε. διαφέρει δὲ κατά τε τῆς συστάσεως τὸ μῆκος ἡ ἐποποιία, καὶ τὸ μέτρον. τοῦ μὲν οὖν μήκους ὅρος ἱκανὸς ὁ εἰρημένος. δύνασθαι γὰρ δεῖ συνορᾶσθαι τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος. εἴη δ' ἂν τοῦτο, εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττους αἱ συστάσεις εἶεν, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τραγῳδιῶν τῶν εἰς μίαν ἀκρόασιν τιθεμένων παρήκοιεν. ἔχει δὲ πρὸς τὸ ἐπεκτείνεσθαι τὸ μέγεθος πολύ τι ἡ ἐποποιία ἴδιον, διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα πραττόμενα πολλὰ μιμεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ τῶν ὑποκριτῶν μέρος μόνον. ἐν δὲ τῇ ἐποποιίᾳ, διὰ τὸ διήγησιν εἶναι, ἔστι πολλὰ μέρη ἅμα ποιεῖν περαινόμενα, ὑφ' ὧν οἰκείων ὄντων αὔξεται ὁ τοῦ ποιήματος ὄγκος. ὥστε τοῦτ' ἔχει τὸ ἀγαθὸν εἰς μεγα-

λοπρέπειαν, καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἐπεισοδιοῦν ἀνομοίοις ἐπεισοδίοις. τὸ γὰρ ὅμοιον ταχὺ πληροῦν, ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγῳδίας. τὸ δὲ μέτρον τὸ ἡρωϊκὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἥρμοσεν. εἰ γάρ τις ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιεῖτο, ἢ ἐν πολλοῖς, ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο. τὸ γὰρ ἡρωϊκὸν στασιμώτατον, καὶ ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστί. διὸ καὶ γλώττας, καὶ μεταφορὰς δέχεται μάλιστα. περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγηματικὴ μίμησις τῶν ἄλλων. τὸ δὲ ἰαμβικὸν, καὶ τετράμετρον κινητικά, τὸ μὲν ὀρχηστικὸν, τὸ δὲ πρακτικόν. ἔτι δὲ ἀτοπώτερον, εἰ μιγνύοι τις αὐτά, ὥσπερ Χαιρήμων. διὸ οὐδεὶς μακρὰν σύστασιν ἐν ἄλλῳ πεποίηκεν, ἢ τῷ ἡρῴῳ. ἀλλ' ὥσπερ εἴπομεν, αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει τὸ ἁρμόττον αὐτῷ διαιρεῖσθαι. Ὅμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιος ἐπαινεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν οὐκ ἀγνοεῖ, ὃ δεῖ ποιεῖν αὐτόν. αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν. οὐ γάρ ἐστι κατὰ ταῦτα μιμητής. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτοὶ μὲν δι' ὅλου ἀγωνίζονται, μιμοῦνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις. ὁ δὲ ὀλίγα φροιμιασάμενος, εὐθὺς εἰσάγει ἄνδρα, ἢ γυναῖκα, ἢ ἄλλο τι ἦθος. καὶ οὐδὲν ἀήθες, ἀλλ' ἔχον ἦθος. δεῖ μὲν οὖν ἐν ταῖς τραγῳδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν. μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιΐᾳ τὸ ἄλογον. διὸ συμβαίνει μάλι-

στα τὸ θαυμαστὸν διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πράττοντα. ἔπειτα τὰ περὶ τὴν Ἕκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα, γελοῖα ἂν φανείη, οἱ μὲν ἑστῶτες, καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων. ἐν δὲ τοῖς ἔπεσι λανθάνει. τὸ δὲ θαυμαστὸν ἡδύ. σημεῖον δέ. πάντες γὰρ προστιθέντες ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι. δεδίδαχε δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῆ λέγειν, ὡς δεῖ. ἔστι δὲ τοῦτο παραλογισμός. οἴονται γὰρ ἄνθρωποι ὅταν τουδὶ ὄντος, ἢ γινομένου, τοδὶ γίνηται, εἰ τὸ ὕστερόν ἐστι, καὶ τὸ πρότερον εἶναι, ἢ γίνεσθαι. τοῦτο δέ ἐστι ψεῦδος. διὸ δή, ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλο δὲ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι, ἢ προσθῆναι. διὰ γὰρ τὸ εἰδέναι τοῦτο ἀληθὲς ὄν, παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πρῶτον, ὡς ὄν. προαιρεῖσθαι τε ἀδύνατα, καὶ εἰκότα μᾶλλον, ἢ δυνατὰ καὶ ἀπίθανα, τούς τε λόγους μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων, ἀλλὰ μάλιστα μηδὲν ἔχειν ἄλογον. εἰ δὲ μή, ἔξω τοῦ μυθεύματος, ὥσπερ Οἰδίπους. τὸ μὴ εἰδέναι πῶς ὁ Ἰόλαος ἀπέθανεν. ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ δράματι, ὥσπερ ἐν Ἠλέκτρᾳ οἱ τὰ Πύθια ἀπαγγέλλοντες, ἢ ἐν Μυσοῖς, ὁ ἄφωνος ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Μυσίαν ἥκων. ὥστε τὸ λέγειν, ὅτι ἀνῄρητο ἂν ὁ μῦθος, γελοῖον. ἐξ ἀρχῆς γὰρ οὐ δεῖ συνίστασθαι τοιούτους. ἂν δὲ θῇ, καὶ φαίνηται εὐλογωτέρον ἐνδέχεσθαι, καὶ ἄτοπον. ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν Ὀδυσσείᾳ ἄλογα, τὰ περὶ τὴν ἔκθεσιν ὡς

οὐκ ἂν ἦν ἀνεκτὰ, δῆλον ἂν γένοιτο, ἃ αὐτὰ φαῦλος ποιητὴς ποιήσει. νῦν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει ἡδύνων τὸ ἄτοπον. τῇ δὲ λέξει δεῖ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργοῖς μέρεσι, καὶ μήτε ἠθικοῖς μήτε διανοητικοῖς. ἀποκρύπτει γὰρ πάλιν ἡ λίαν λαμπρὰ λέξις τὰ ἤθη, καὶ τὰς διανοίας.

περὶ δὲ προβλημάτων, καὶ λύσεων ἐκ πόσων, τε καὶ ποίων ἂν εἰδῶν εἴη, ὧδε θεωροῦσι γένοιτ' ἂν φανερόν. ἐπεὶ γάρ ἐστι μιμητὴς ὁ ποιητὴς, ὥσπερ ἂν ἢ ζωγράφος, ἤ τις ἄλλος εἰκονοποιὸς, ἀνάγκη μιμεῖσθαι, τριῶν ὄντων τὸν ἀριθμὸν, ἕν τι ἀεί. ἢ γὰρ οἷα ἦν, ἢ ἔστιν, ἢ οἷά φασι, καὶ δοκεῖ, ἢ οἷα εἶναι δεῖ. ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέξει, ἢ καὶ γλώτταις, καὶ μεταφοραῖς. καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξεώς ἐστι. δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς.

πρὸς δὲ τούτοις οὐχ ἡ αὐτὴ ὀρθότης ἐστὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς, οὐδὲ ἄλλης τέχνης, καὶ ποιητικῆς. αὐτῆς δὲ τῆς ποιητικῆς διττὴ ἡ ἁμαρτία. ἡ μὲν γὰρ καθ' αὑτὴν, ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκός. ἡ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἡ ἁμαρτία. ἡ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς, κατὰ συμβεβηκός. ἀλλὰ τὸν ἵππον ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα. ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα, οἷον, τὸ κατ' ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην, ἢ ἀδύνατα πεποίηται. ταῦτ' οὖν ὁποῖα ἂν ᾖ, οὐ καθ' ἑαυτήν. ὥστε δεῖ τὰ ἐπιτιμή-

ματα ἐν τοῖς προβλήμασιν ἐκ τούτων ἐπισκοποῦντα λύειν. πρῶτον μὲν γὰρ ἂν τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην ἀδύνατα πεποίηται, ἡμάρτηται. ἀλλ' ὀρθῶς ἔχοι, εἰ τυγχάνοι τοῦ τέλους τοῦ αὐτῆς. τὸ γὰρ τέλος εἴρηται, οἷον, εἰ οὕτως ἐκπληκτικώτερον ἢ αὐτὸ, ἢ ἄλλο ποιεῖ μέρος. παράδειγμα, ἡ τοῦ Ἕκτορος δίωξις, ἡ μέντοι τὸ τέλος, ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν, καὶ κατὰ τὴν περὶ τούτων τέχνην ἡμάρτηται οὐκ ὀρθῶς. δεῖ γὰρ, εἰ ἐνδέχεται, ὅλως μηδαμῇ ἡμαρτῆσθαι. ἔτι ποτέρων ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα, τῶν κατὰ τὴν τέχνην, ἢ κατ' ἄλλο συμβεβηκός. ἔλαττον γὰρ, εἰ μὴ ἤδη, ὅτι ἔλαφος θήλεια κέρατα οὐκ ἔχει, ἢ κακομιμήτως ἔγραψε. πρὸς δὲ τούτοις, ἐὰν ἐπιτιμᾶται, ὅτι οὐκ ἀληθῆ, ἀλλ' οἷα δεῖ, οἷον, καὶ Σοφοκλῆς ἔφη. αὐτὸς μὲν οἵους δεῖ, ποιεῖν, Εὐριπίδης δὲ, οἷοι εἰσι. διὸ ταύτῃ λυτέον. εἰ δὲ μηδετέρως, ὅτι οὕτω φασὶν, οἷον τὰ περὶ θεῶν. ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον οὕτω λέγειν, οὔτ' ἀληθῆ, ἀλλ' ἔτυχεν, ὥσπερ Ξενοφάνης. ἀλλ' οὖν φασι τάδε. ἴσως δὲ οὐ βέλτιον μὲν, ἀλλ' οὕτως εἶχεν, οἷον, τὰ περὶ τῶν ὅπλων, ἔγχεα δέ σφιν ὄρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος. οὕτω γὰρ τότ' ἐνόμιζον, ὥσπερ καὶ νῦν Ἰλλυριοί. περὶ δὲ τοῦ καλῶς, ἢ μὴ καλῶς, εἰ εἴρηταί τινι, ἢ πέπρακται, οὐ μόνον σκεπτέον εἰς αὐτὸ τὸ πεπραγμένον, ἢ εἰρημένον, βλέποντα, ἢ σπουδαῖον, ἢ φαῦλον,

ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πράττοντα, ἢ λέγοντα, πρὸς ὃν, ἢ ὅτε, ἢ ὅτῳ, ἢ οὗ ἕνεκεν, οἷον, ἢ μείζονος ἀγαθοῦ, ἵνα γένηται, ἢ μείζονος κακοῦ, ἵνα ἀπογένηται. τὰ δὲ πρὸς τὴν λέξιν ὁρῶντα δεῖ διαλύειν, οἷον, γλώττῃ. οὐρῆας μὲν πρῶτον. ἴσως γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους λέγει, ἀλλὰ τοὺς φύλακας καὶ τὸν δόλωνα. εἶδος μὲν ἔην κακὸς, οὐ τὸ σῶμα ἀσύμμετρον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰσχρόν. τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσι. καὶ τὸ ζωρότερον δὲ κέραιε, οὐ τὸ ἄκρατον ὡς οἰνόφλυξιν, ἀλλὰ τὸ θᾶττον. τὸ δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται, οἷον, ἄλλοι μὲν ῥα θεοί τε, καὶ ἀνέρες εὗδον παννύχιοι. καὶ τὸ, ἤτοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ τρωϊκὸν ἀθρήσειεν. καὶ, αὐλῶν συρίγγων τε ὅμαδον. τὸ γὰρ πάντες, ἀντὶ τοῦ πολλοί, κατὰ μεταφορὰν εἴρηται. τὸ γὰρ πᾶν πολύ τι, καὶ τὸ, οἴη δ' ἄμμορος, κατὰ μεταφορὰν. τὸ γὰρ γνωριμώτατον, μόνον. κατὰ δὲ προσῳδίαν, ὥσπερ ἱππίας ἔλυεν ὁ θάσιος τὸ, δίδομεν δέ οἱ. καὶ τὸ μὲν, οὗ καταπύθεται ὄμβρῳ. τὰ δὲ διαιρέσει, οἷον, ἐμπεδοκλῆς. αἶψα δὲ θνητὰ ἐφύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατα ζῶά τε πρὶν κέκειτο. τὰ δὲ ἀμφιβολίᾳ, παρῴχηκε δὲ πλέον νύξ. τὸ γὰρ πλέον ἀμφίβολόν ἐστι. τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως, οἷον τὸν κεκραμένον οἶνόν φασιν εἶναι. ὅθεν πεποίηται, κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο. καὶ χαλκέας τοὺς

τὸν σίδηρον

τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. ὅθεν εἴρηται ὁ γανυμή
δης διῒ οἰνοχοεύειν οὐ πινόντων οἶνον. εἴη δ' ἂν οὐ
τοῦτό γε κατὰ μεταφοράν. δεῖ δὲ καὶ ὅταν ὄνο
μά, τι ὑπ' ἐναντίωμά, τι δοκεῖ σημαίνειν, ἐπισκο
πεῖν, ποσαχῶς ἂν σημαίνειεν. τοῦτο ἐν τῷ εἰρημέ
νῳ, οἷον, τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος, τῷ ταύτῃ
κωλυθῆναι. τὸ δὲ ποσαχῶς ἐνδέχεται, ὡδί πως.
μάλιστ' ἄντις ὑπολάβοι κατὰ τὴν κατ' ἀντικρὺ, ἢ
ὡς γλαύκων λέγει, ὅτι ἔνια ἀλόγως προϋπολαμ
βάνουσι, καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογί
ζονται, καὶ ὡς εἰρηκότος, ὅτι δοκεῖ, ἐπιτιμῶ
σιν, ἂν ὑπεναντίον ᾖ τῇ αὐτῶν οἰήσει. τοῦτο δὲ πέ
πονθε τὰ περὶ ἰκάριον. οἴονται γὰρ αὐτὸν λάκω
να εἶναι. ἄτοπον οὖν τὸ μὴ ἐντυχεῖν τὸν τηλέ-
μαχον αὐτὸν εἰς λακεδαίμονα ἐλθόντα. τὸ δ' ἴ-
σως ἔχει, ὥσπερ οἱ κεφαλλῆνές φασι. παρ' αὐ-
τῶν γὰρ γῆμαι λέγουσι τὸν ὀδυσσέα, καὶ εἶναι
ἰκάδιον, ἀλλ' οὐκ ἰκάριον. δι' ἁμάρτημα δὲ τὸ πρό
βλημα εἰκός ἐστιν. ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν ἢ πρὸς
τὴν ποίησιν, ἢ πρὸς τὸ βέλτιον, ἢ πρὸς τὴν δό-
ξαν δεῖ ἀνάγειν. πρός τε γὰρ τὴν ποίησιν αἱρετώ-
τερον πιθανὸν ἀδύνατον, ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν.
τοιούτους δ' εἶναι, οἵους ζεῦξις ἔγραφεν. ἀλλὰ
καὶ πρὸς τὸ βέλτιον. τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ
ὑπερέχειν. πρὸς ἅ φασι τἄλογα. οὕτω τε καὶ ὅτι
ποτὲ οὐκ ἄλογόν ἐστιν. εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τὸ εἰ-

κὸς γίνεσθαι. τὰ δ' ὑπεναντία, ὡς εἰρημένα, οὕ-
τω σκοπεῖν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἔλεγχοι. εἰ
τὸ αὐτὸ, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ, καὶ ὡσαύτως, ὥστε
καὶ αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει, ἢ ὃ ἂν φρόνιμος
ὑπόθηται. ὀρθὴ δὲ ἐπιτίμησις, καὶ ἀλογία, καὶ
μοχθηρία. ὅταν μὴ ἀνάγκης οὔσης μηθὲν χρήση-
ται τῷ ἀλόγῳ. ὥσπερ Εὐριπίδης τῷ αἰγεῖ ἢ τοῦ
πονηρία. ὥσπερ ἐν Ὀρέστῃ τοῦ μενελάου. ταῦτα
μὲν οὖν ἐπιτιμήματα ἐκ πέντε εἰδῶν φέρουσιν.
ἢ γὰρ ὡς ἀδύνατα, ἢ ὡς ἄλογα, ἢ ὡς βλαβερὰ,
ἢ ὡς ὑπεναντία, ἢ ὡς παρὰ τὴν ὀρθότητα τὴν
κατὰ τέχνην. αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν εἰρημένων ἀ-
ριθμῶν σκεπτέαι. εἰσὶ δὲ δώδεκα. πότερον δὲ
-25- βελτίων ἡ ἐποποιητικὴ μίμησις, ἢ ἡ τραγῳδική,
διαπορήσειεν ἄν τις. εἰ γὰρ ἡ ἧττον φορτική, βελ-
τίων, τοιαύτη δὲ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστι, δῆ-
λον ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη φορτική. ὡς γὰρ
οὐκ αἰσθανομένων ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὴν
κίνησιν κινοῦνται. οἷον, οἱ φαῦλοι αὐληταὶ κυ-
λιόμενοι, ἂν δίσκον δέῃ μιμεῖσθαι, καὶ ἕλκοντες
τὸν κορυφαῖον, ἂν σκύλλαν αὐλῶσιν. ἡ μὲν οὖν
τραγῳδία, τοιαύτη ἐστίν. ὡς καὶ οἱ πρότερον τοὺς
ὑστέρους αὐτῶν ᾤοντο ὑποκριτάς. ὡς λίαν γὰρ
ὑπερβάλλοντα πίθηκον ὁ Μυνίσκος τὸν καλ-
λιππίδην ἐκάλει. τοιαύτη δὲ δόξα καὶ περὶ
πινδάρου ἦν. ὡς οὗτοι ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς, ἡ ὅλη

τέχνη πρὸς τὴν ἐποποιίαν ἔχει. τὴν μὲν οὖν περὶ τοὺς θεατὰς ἐπιεικεῖς, φασὶν εἶναι, δι' ὃ οὐδὲν δέονται τῶν σχημάτων. τὴν δὲ τραγικὴν πρὸς φαύλους. ἡ οὖν φορτικὴ, χείρων δηλονότι ἂν εἴη. πρῶτον μὲν οὖν οὐ τῆς ποιητικῆς ἡ κατηγορία, ἀλλὰ τῆς ὑποκριτικῆς. ἐπεὶ ἔστι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις, καὶ ῥαψῳδοῦντα, ὅπερ ἐποίει Σωσίστρατος, καὶ διᾴδοντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος ὁ ὀπούντιος. εἶτα οὐδὲ κίνησις ἅπασα ἀποδοκιμαστέα, εἴπερ μὴ δ' ὄρχησις. ἀλλ' ἡ φαύλων, ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπιτιμᾶτο, καὶ νῦν ἄλλοις, ὡς οὐκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων. ἔτι ἡ τραγῳδία καὶ ἄνευ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὑτῆς, ὥσπερ ἡ ἐποποιία. διὰ γὰρ τοῦ ἀναγινώσκειν, φανερὰ ὁποία τίς ἐστιν. εἰ οὖν ἐστι τἆλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν. ἔπειτα διότι πάντ' ἔχει, ὅσαπερ ἡ ἐποποιία, καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεστι χρῆσθαι, καὶ ἔτι οὐ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν, καὶ τὴν ὄψιν ἔχει, δι' ἧς τὰς ἡδονὰς ἐπίστανται ἐναργέστατα. εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει, καὶ ἐν τῇ ἀναγνωρίσει, καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. ἔτι τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος τῆς μιμήσεως εἶναι. τὸ γὰρ ἀθροώτερον ἥδιον ἢ πολλῷ κεκραμμένον τῷ χρόνῳ. λέγω δ' οἷον εἴ τις τὸν Οἰδίπουν θείη, τὸν Σοφοκλέους ἐν ἔπεσιν ὅσοις ἡ Ἰλιάς. ἔτι ἧττον μία ὁποιασοῦν μίμησις ἡ τῶν

ἐποποιῶν. σημεῖον δέ, ἐκ γὰρ ὁποιασοῦν μιμήσεως, πλείους τραγῳδίαι γίνονται. ὥστε ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν, ἀνάγκη ἢ βραχέα δεικνύμενον μύουρον φαίνεσθαι, ἢ ἀκολουθοῦντα τῷ τοῦ μέτρου μήκει, ὑδαρῆ. ἐὰν δὲ πλείους, λέγω δέ, οἷον, ἐὰν ἐκ πλειόνων πράξεων ᾖ συγκειμένη, οὐ μία. ὥσπερ ἡ Ἰλιὰς ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη, καὶ ἡ Ὀδυσσεία. ἃ καὶ καθ' ἑαυτὰ ἔχει μέγεθος. καίτοι ταῦτα τὰ ποιήματα συνέστηκεν ὡς ἐνδέχεται ἄριστα, καὶ ὅτι μάλιστα μιᾶς πράξεως μίμησίς ἐστιν. εἰ οὖν τούτοις τε διαφέρει πᾶσι, καὶ ἔτι τῷ τῆς τέχνης ἔργῳ, δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς, ἀλλὰ τὴν εἰρημένην, φανερὸν ὅτι κρεῖττον ἂν εἴη μᾶλλον τοῦ τέλους τυγχάνουσα τῆς ἐποποιίας. περὶ μὲν

οὖν τραγῳδίας, καὶ ἐποποιίας,

καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ

τῶν μερῶν αὐτῶν, καὶ

πόσα, καὶ τί δια-

φέρει, καὶ

τοῦ

εὖ ἢ μὴ

τίνες αἰτίαι, καὶ

περὶ ἐπιτιμήσεων,

καὶ λύσεων, εἰρήσθω τοσαῦτα.

Διαφοραί, ἃς τινὰς ἐν ἑτέροις εὕρομεν ἀντιγράφοις.

1.a. 3 ἕκαστον ἔχειν δεῖ, καὶ
1.a.13 οὖσαι μιμήσεις τὸ
1.b. 1 καὶ ῥυθμῷ χρώμεναι
1.b.12 τοῦ σώφρονος
1.b.14 τινὰς τῶν τοιούτων
1.b.25 οὐ ποιεῖτο
2.a. 6 τῶν μίμων, καὶ
2.b. 1 καὶ τοῦ μίμου
3.a.11 καὶ τούτῳ
3.b.10 τὰς τῶν τοιούτων τύχας, aliter τὰ τῶν τοιούτων
3.b.14 εἶναι πολλὰ
4.a. 3 τῶν ἰαμβικῶν,
4.a. 4 τῶν ἐποποιῶν,
4.a. 9 γινομένη οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικὴ
4.b.24 τοῦ δὲ μύθου
5.a.24 τοιούτων παθημάτων.
6.a.20 ἀγαθὸς ἠθογράφος.
7.a.23 ἰδέαις. ἐπεὶ τὸ καλόν. aliter ἰδέαις. ἔτι δὲ τὸ καλὸν
8.b. 1 ἀλλὰ τούτῳ
9.a.18 ὥσπερ δὲ
9.a.26 οἷον ὁ ἀνδριὰς aliter γεγονέναι ὡς ὁ ἀνδριὰς
10.b.15 δεῖ σχηματίζεσθαι.
12.b.14 παρὰ ταῦτα
13.b. 2 ἀναγκαίου, οἷον ὅ
13.b.13 περὶ τῶν πλοίων. ἀλλὰ
14.a. 9 ἡ διὰ σημείων
14.a.21 διὸ ἔντεχνοι aliter οὐκ ἄτεχνοι
14.a.24 ἐκεῖνος δὲ διὰ σημείων aliter διὰ τεκμηρίων. aliter διὰ λόγχην.
14.b. 4 τῷ Δικαιογένους
14.b. 7 ὅθεν ἀνεγνωρίσθη
14.b.11 ἣν εἰκὸς
15.b.15 ὄντος. ἔτι δὲ aliter. ὥσπερ δὲ τοῦ οἴκου οὕτως ἔχοντος
15.b.26 οὐ μεταβαίνει εἰς

ἀτυχίαν,
16.a. 9 Πηλεύς. τέταρ-
τον, ὃ οἷον
16.a.11 ἐν ἄλλῳ. μάλιστα
16.b.18 ἢ ῥῆσιν, ἢ δὲ ἄλλου
εἰς ἄλλο ἁρμόττοι,
aliter. ἢ ῥῆσιν. εἰ δὲ
ἄλλου
18.a. 8 οὐ σημαίνειν.
18.a.18 τὰ ὑποκείμενα,
28.a.25 τῷ βαδίζειν Κλέω
να
19.b. 5 ἀμφοτέρων, οἷς,
οἷς
19.b.10 ἀφώνων π. κ.
σύγκειται
19.b.23 ἢ Σθενέλου.
20.a. 9 ἐν ἄλλῳ ἀντιγρά
φῳ ἐδόκει ἐπιλεί
πειν μετὰ τὸ βαρ
βαρισμός.
20.a.26 ἀντιγεγραμμένος τὸ
ἐκείνου

21.a.26 ποιεῖσθαι γήλωσιν
22.a. 8 ἱκανῶς. καὶ
23.a.15 ἐδόκει ἐπιλεί-
πειν ἐν ἄλλῳ ἀντι
γράφῳ περὶ τοῦ
προαιρεῖσθαι.
23.a.19 πῶς ὁ Λάϊος
23.a.25 εὐλογώτερον ἐκ-
δέχεσθαι
23.b.20 εἰ μὲν γὰρ aliter,
εἰ δὲ τὸ aliter, ἢ μὴ,
aliter ἢ δὲ
23.b.25 εἰ ἀδύνατα
24.a. 2 εἰ τὰ πρὸς
24.a.26 εἰ σπουδαῖον
25.a. 9 ὁ ἔνιοι ἀλόγως
25.b. 7 τοῦ αἰγεῖτος πονη
εία, καὶ ὥσπερ.
aliter αἰγεινήτου.
aliter αἰγίαθου
25.b.26 οὖν οὗτοι ὡς ἔχουσι
26.a.12 γυναῖκας μιμού-
μενοι

Errata & prætermissa.

10.b. 29 chorago, quàm

11.a.18. perexiguũ omnino

11.a.23. elabitur: ceu si decem millium stadiorũ esset animal. Quapropter

17.a. 7 facilem lapsum

17.a.17 quod Polyidis

17.a.19 ut immoletur

17.b. 7 perinde ac rebus

17.b.17 uerissime perturbatus.

18.a. 4 ut Polyides,

18.a.19. ad episodia pertinent

18.b. 8 ad taxandos poëtas hæc ætas.

19.b. 4 quid minæ, quid interrogatio,

20.b. 9 una dicitur

20.b.18. multa megaliotorũ,

ἑρμοκαυκόξανθος.

21.a.15 uespera, pari ratione

21.b. 7 ut proἐνς

21.b.13. ὰ π, & κ.

21.b. 27. uarietatem linguarum

22.a. 8. his admiscetur.

22.a.22 & οὐκ ἄν.

22.b. 8 excedit phagedæna:

23.b.30. à nobis satis est dictum.

23.a.1. linguarũ uarietas,

23.b.29. respondent:

24.a.12 prærogatiua

24.a.23. ut linguas,

24.a.27. aptissimi sunt. Ad hæc

26.a. 9 Rectæq; solo

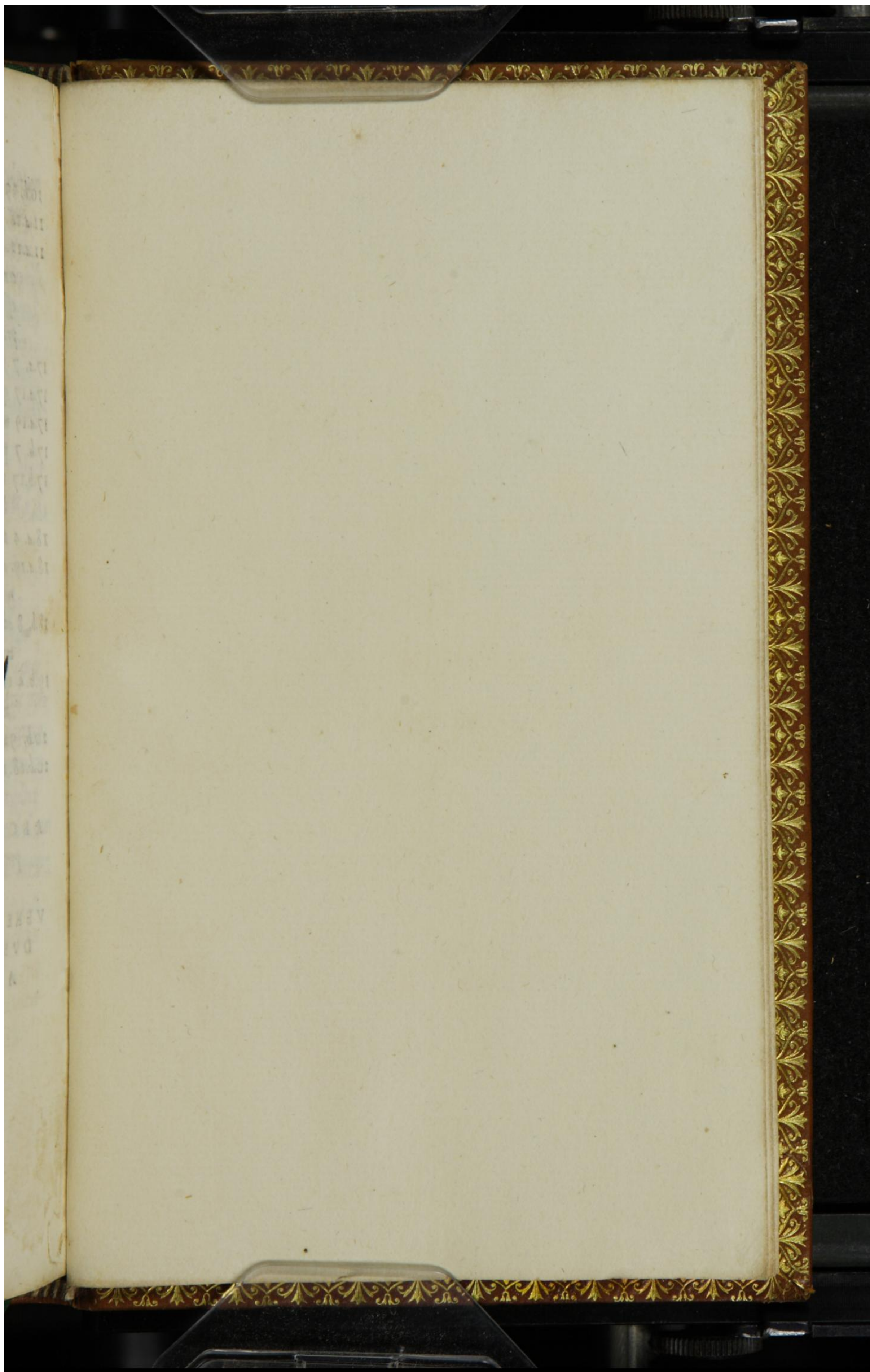
26.a.23. propinabant.

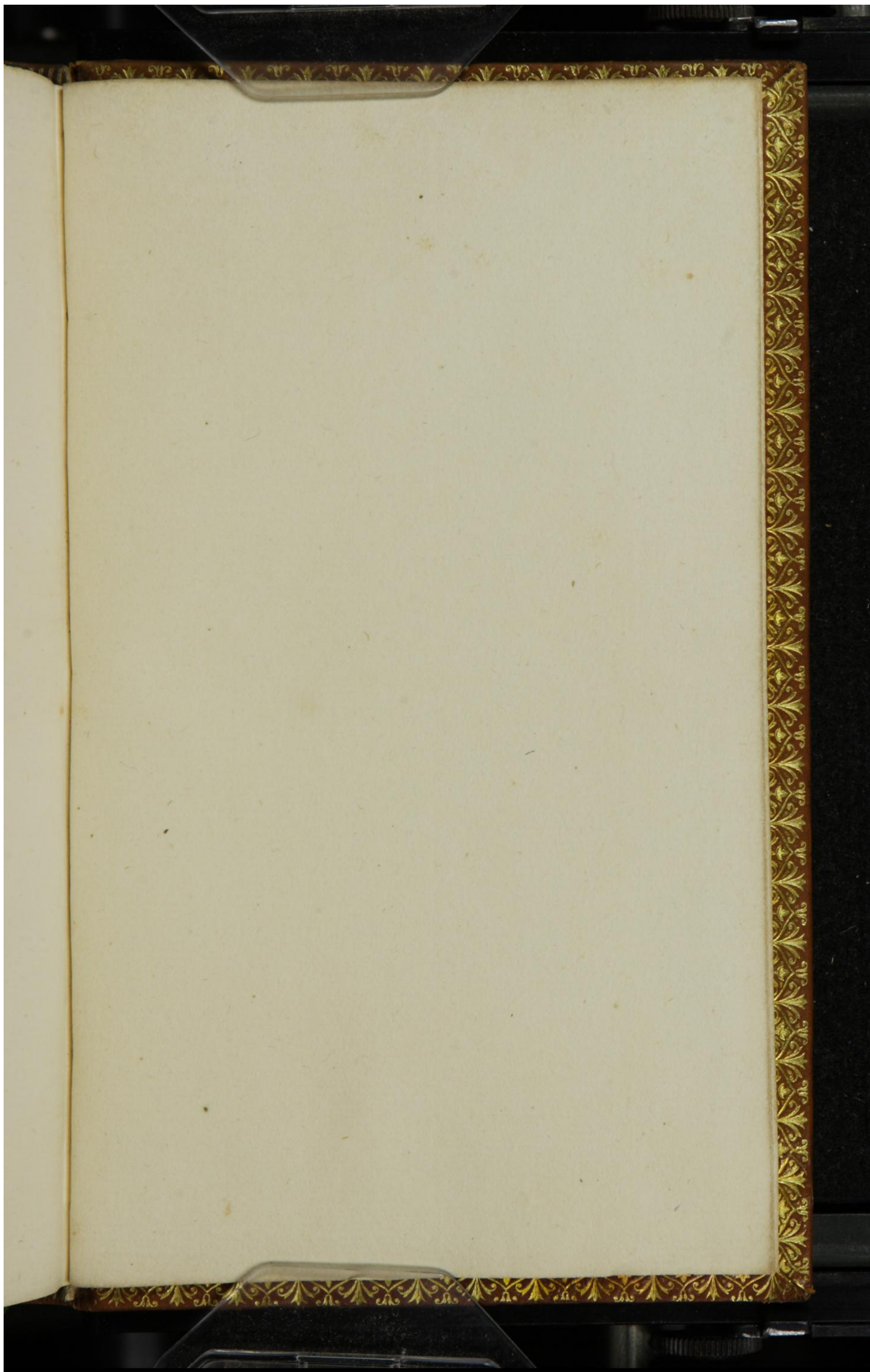
27.b. 9. dum modulantur,

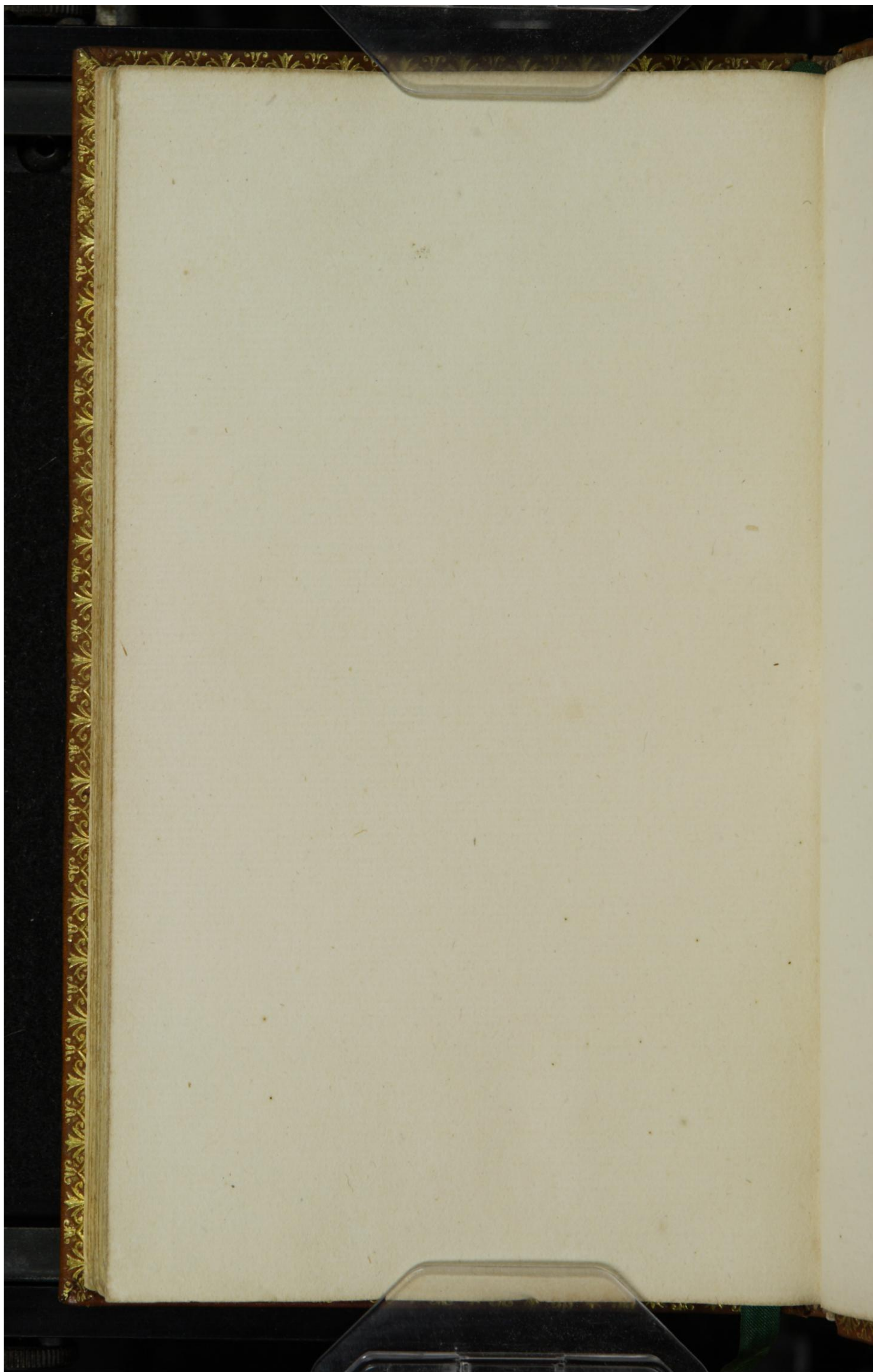
A B C D. a b c d. Omnes quaterniones, præter D & d duerniones.

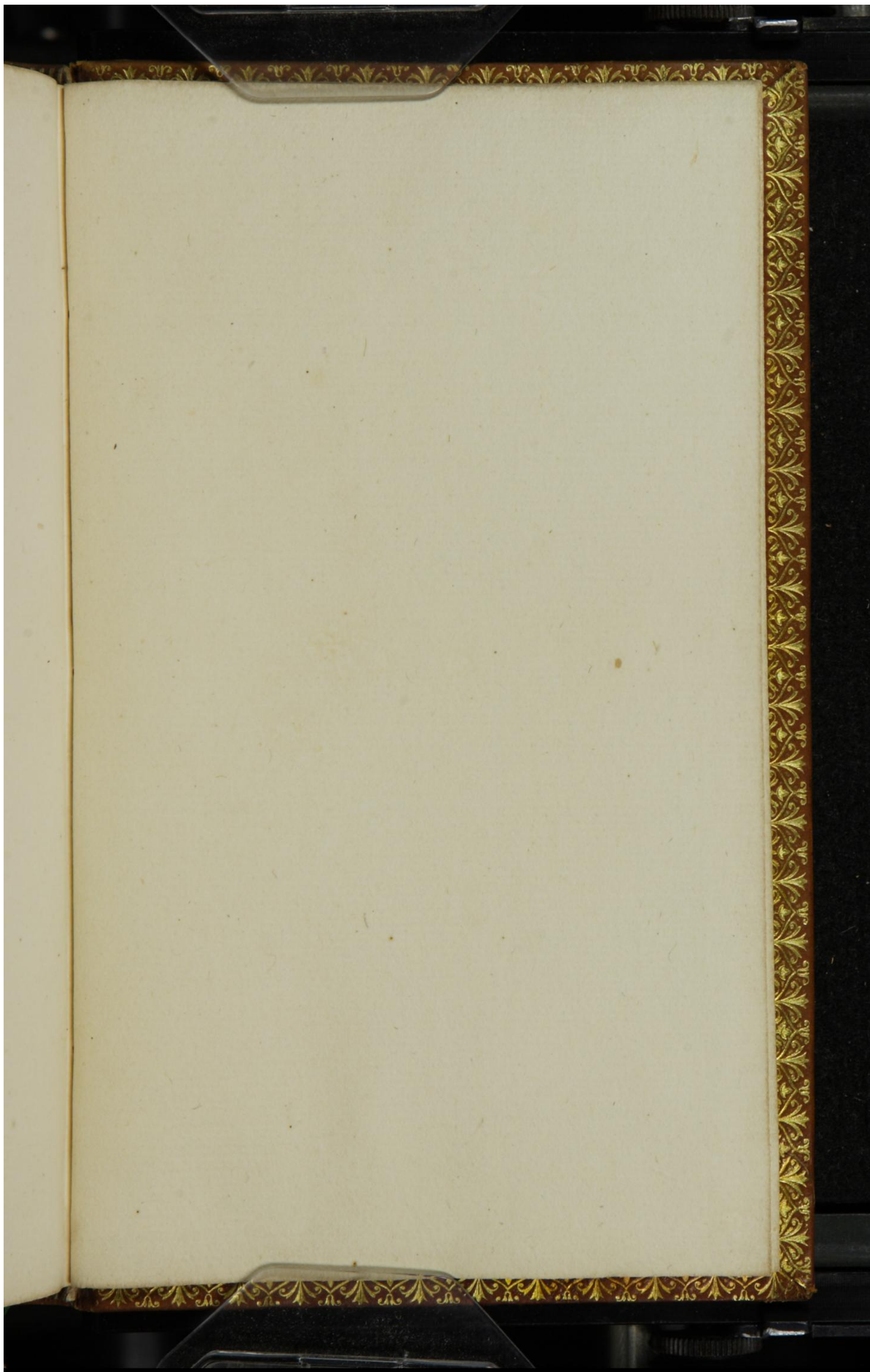
VENETIIS, IN AEDIBVS HAERE
DVM ALDI, ET ANDREAE
ASVLANI SOCERI,
M. D. XXXVI.

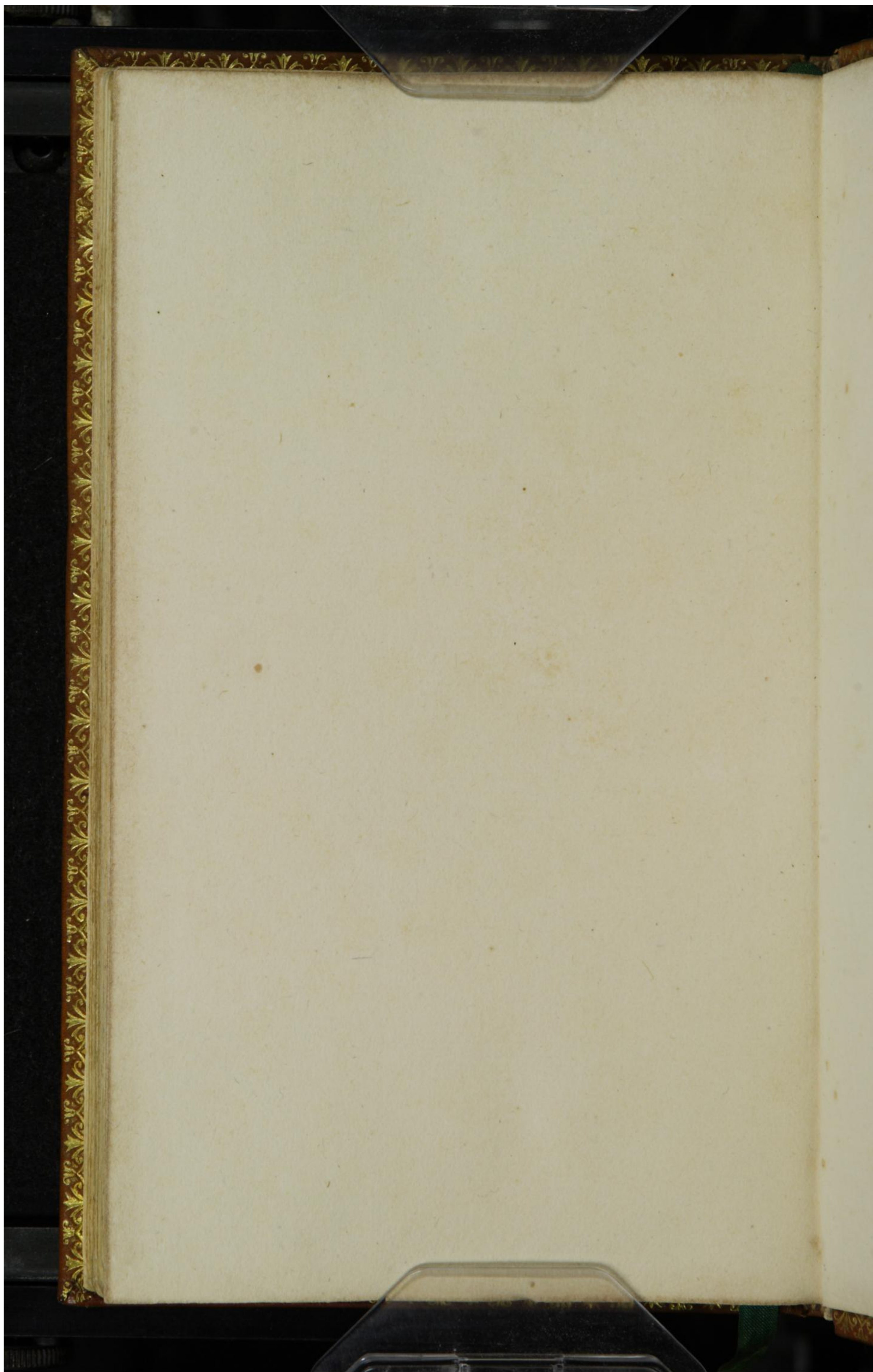

AL DVS.

25.-

